

Jaarverslag 2009
Algemene directie
Toezicht op het
Welzijn op het Werk

Oktober 2010

1 Voorwoord

Het jaarverslag 2009 biedt de lezer een ruim overzicht van het geheel van de activiteiten die door de verschillende afdelingen vorig jaar gerealiseerd werden. Er werd gepoogd zowel inhoudelijk, door toelichtingen en commentaren, als vormelijk, door tabellen en grafieken, een zo bevattelijk mogelijk verslag weer te geven. In de mate van het mogelijke werd gepoogd reeds gevolg te geven aan bepaalde verzuchtingen en opmerkingen van de sociale partners. Omwille van de continuïteit werd het klassieke canvas aangehouden.

Vertrekkend vanuit de missie en bijhorende strategische doelstellingen in hoofdstuk 2 worden in hoofdstuk 3 de personele middelen, om deze doelstellingen te realiseren, hier tegenover gesteld. Ik wil meteen van de gelegenheid gebruik maken om alle medewerkers te danken voor hun inzet en enthousiasme om deze doelstellingen te helpen realiseren. Globaal is het personeelseffectief in 2009 status-quo gebleven ten opzichte van 2008. Dit is toe te schrijven aan de indiensttreding van 6 inspecteurs in het laboratorium voor industriële toxicologie (verder laboratorium genoemd), 1 technisch deskundige in de regionale directie Henegouwen en 1 administratief medewerkster in de regionale directie Antwerpen, die hiermee de uitstroom van 8 personeelsleden in de loop van 2009 compenseerden. Dit status-quo mag ons echter niet afleiden van het nijpend personeelstekort bij de afdeling van het regionaal toezicht, waar reeds sinds een aantal jaren een fameuze pensioneringsgolf zich aan het voltrekken is, en waarbij slechts mondjesmaat in vervanging kan worden voorzien. Deze pensioneringsgolf zal zich nog enkele jaren heel scherp aftekenen. Bovendien zullen er eveneens bijzondere inspanningen moeten worden geleverd om ook het administratief personeel in de regionale directies op peil te kunnen houden. Er wordt dan ook sterk aangedrongen om in vervanging te blijven voorzien. Zo niet zullen een aantal taken opdrachten niet langer meer naar behoren kunnen worden uitgevoerd en zal de kwaliteitsvolle dienstverlening meer en meer in het gedrang komen. De inspecteurs van het laboratorium belast worden met specifieke taken en opdrachten in het kader van het toezicht op de regelgeving inzake fysische, chemische en biologische agentia en zich verder bekwamen in deze specifieke vakdomeinen. Zij zullen de nodige ondersteuning bieden aan zowel de afdeling van het regionaal toezicht alsook aan de directie van het toezicht op de preventie van zware ongevallen.

In hoofdstuk 4 wordt een overzicht gegeven van het geheel van inspectieactiviteiten van de afdeling van het regionaal toezicht opgesplitst in bezoeken aan vestigingseenheden respectievelijk aan tijdelijke of mobiele bouwplaatsen. Een aantal specifieke dossiers zoals klachten en opvolging van ernstige arbeidsongevallen worden meer in detail toegelicht.

In hoofdstuk 5 vindt u het overzicht van de activiteiten die door de afdeling van het toezicht op de chemische risico's werden ontplooid, met inbegrip van deze door het laboratorium. De resultaten van de voortzetting van een aantal specifieke inspectiecampagnes (contractoren, risico's van blootstelling aan chemische agentia alsmede de risico's aan zowel boven- als ondergrondse pijpleidingen) staan eveneens in dit hoofdstuk vermeld. Ook de meetcampagnes uitgevoerd door het laboratorium worden hier vermeld. In dit verband wil ik in het bijzonder het baanbrekend werk dat door het laboratorium wordt verricht inzake het ontwikkelen van meetmethoden voor de blootstelling aan nanodeeltjes aanstippen.

Het uitwisselen, delen, ontwikkelen en verspreiden van kennis neemt een steeds belangrijker plaats in binnen de organisatie. Er werd dan ook een aparte afdeling van het kennisbeheer opgericht. De activiteiten van deze afdeling staan vermeld in hoofdstuk 6.

Om de uitwisseling van informatie tussen de Europese inspectiediensten vlotter te laten verlopen werd een Knowledge Sharing Site (KSS) ontwikkeld. Sinds 2007 heeft België het voorzitterschap van dit KSS-platform. Naast algemene uitwisseling van gegevens laat dit platform ook toe dat identificerende gegevens voor inspectiedoeleinden worden uitgewisseld.

De campagnematige manier van inspecties is intussen een vast gegeven in de operationele planning van de afdeling van het regionaal toezicht. Elke inspectiecampagne wordt grondig voorbereid door een pilootdirectie. Voor elke campagne wordt een kwaliteitsplan opgesteld. Elke campagne gaat gepaard met een informatie- en communicatielook en voorziet in een opleidingssessie voor de deelnemende inspecteurs. Elke inspecteur van de afdeling wordt geacht aan minstens één campagne per jaar deel te nemen. De thema's en doelgroepen worden geselecteerd in functie van de doelstellingen van de "Nationale Strategie Welzijn op het Werk 2008-2012". De resultaten worden verwerkt in een eindrapport en de conclusies worden via een perscommuniqué en publicatie op de website vermeld. De resultaten van de in 2009 gevoerde inspectiecampagnes staan hier gebundeld in hoofdstuk 9.

Voor de volledigheid werden een aantal losse artikelen uit het algemeen jaarverslag van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, dat onder magazinevorm verschijnt, en die betrekking hebben op de materie 'welzijn op het werk' overgenomen.

Tenslotte wens ik u heel veel leesgenot bij het doornemen van dit jaarverslag.

Ir. Paul Tousseyn,
Directeur-generaal

2 Missie en opdrachten

De stabiele referentie voor de uitbouw van de Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk is de wet van 29 maart 1957 houdende goedkeuring van het Internationaal Verdrag nr. 81 betreffende de arbeidsinspectie, aangenomen op 11 juli 1947 te Genève door de Internationale Arbeidsorganisatie.

De nadere uitwerking van de Conventie 81 en aanverwante Conventies is terug te vinden in het document van het SLIC (Senior Labour Inspectors Committee). Dit document weerspiegelt de gemeenschappelijke visie van de hoofden van de inspectiediensten in Europa in het domein van het toezicht op de Veiligheid en de Gezondheid (laatste versie november 2004).

Het verzekeren van de verbetering van de werkomstandigheden in functie van de sociale, economische en technologische ontwikkelingen staat hierbij centraal. Het middel hiertoe is de naleving van de vigerende regelgeving en de bijhorende administratieve schikkingen. Hierbij is bij overtreding van de regelgeving niet sanctioneren maar het herstellen van de conformiteit met de regelgeving het uitgangspunt.

Twee opdrachten komen de laatste jaren meer en meer in de focus, namelijk het verifiëren of de werkgever een adequate organisatie heeft voorzien om de risico's voor zijn werknemers te beheersen, inclusief het raadplegen van experts en anderzijds het aanmoedigen van de werknemers en hun vertegenwoordigers om te participeren bij de realisatie van veilige en gezonde werkplaatsen.

Deze opdrachten centreren voornamelijk op de interne aanpak binnen de ondernemingen en organisaties die aan dynamiek moet winnen.

De laatste jaren werden binnen de algemene directie ook inspanningen gedaan om deze opdrachten te vertalen in een missiestatement.

Mede op basis van de identiteitsverklaring van de FOD-WASO (¹) zou de missie als volgt kunnen worden geformuleerd: "Het is onze zending de ondernemingen en overheidsinstellingen direct of indirect aan te sporen het welzijn op het werk van de werknemers voortdurend te verbeteren. Wij maken deze zending waar door preventief, adviserend, controlerend en gebeurlijk repressief op te treden. De veiligheid en de gezondheid bij het werk zijn onze prioritaire domeinen. De reglementering betreffende het welzijn op het werk is de basis van onze actie. De verbetering van deze reglementering is na het inspectiewerk ons belangrijkste middel om bij te dragen tot een beter sociaal beleid".

Deze verwoording geeft indicaties over de wijze waarop de opdrachten dienen gerealiseerd, doch is vrij langdradig.

Een kernachtig alternatief zou kunnen zijn: "Het is onze missie de helpende hand te zijn voor allen die bezorgd zijn voor het welzijn van de werknemers bij het uitoefenen van het werk. Het is onze plicht luis in de pels te zijn voor allen die deze bezorgdheid niet delen".

¹ Uittreksel uit de Identiteitsverklaring van de FOD-WASO: "Wij zorgen voor de bescherming, de bevordering van het welzijn en voor de gelijkheid van de arbeidende vrouwen en mannen. In onze werking geven wij voorrang aan onze vier essentiële doeleinden. Eén van deze doeleinden is het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden door het vaststellen van normen. De Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk heeft een adviserende, preventieve, controlerende en eventueel een repressieve taak bij het toezicht op de naleving van deze normen. Wij maken de verschillende geledingen betrokken bij de sociaaleconomische wereld ontvankelijk voor de humanisering van de arbeid."

2.1 Visie

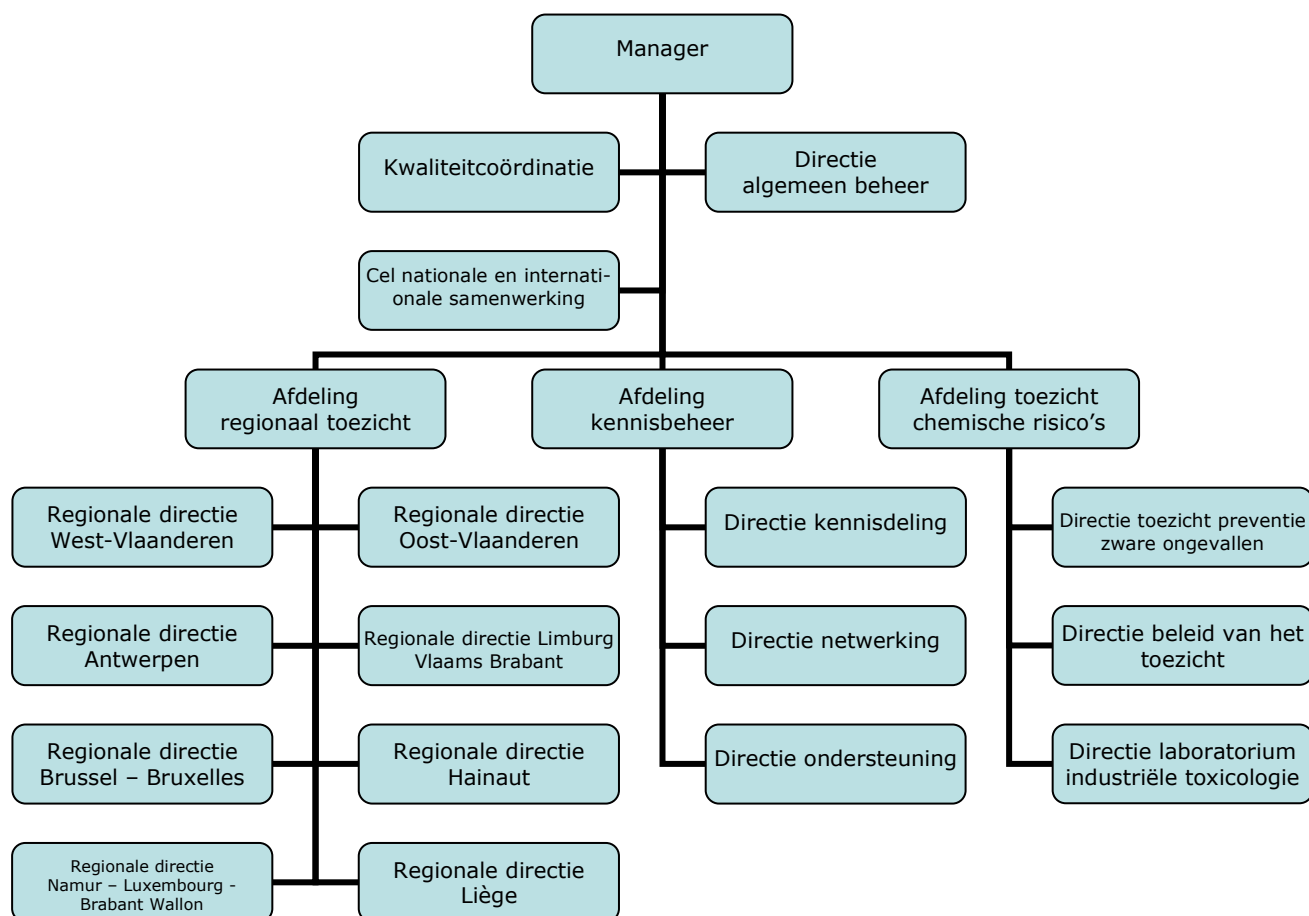
De algemene directie wil, via een passend strategisch plan, haar beleidsvisie in praktijk brengen voor een bestendige verbetering van het welzijn op het werk.

Deze visie bestaat uit vijf hoofdlijnen:

- zij beoogt niet enkel alle "werknemers" van het land, maar al diegenen die een vorm van arbeid onder gezag uitvoeren;
- zij wil er voor zorgen dat de controle over het ganse land zo homogeen mogelijk gebeurt;
- zij beoogt het welzijn op het werk te bevorderen door efficiëntere controles, in samenwerking met gespecialiseerde partners
- zij wil de verbetering van het wettelijk kader stimuleren.
- zij wil de opleiding van de inspecteurs permanent verbeteren door middel van een basisopleiding, een continue opleiding en ervaringsuitwisselingen;

Men kan zich geen toepassing van het beleid van TWW inbeelden zonder dat de inspecteurs, verantwoordelijken en deskundigen inzake welzijn op het werk, elkaar kunnen ontmoeten, kennis en ervaringen uitwisselen en overleggen. Het is in die optiek dat de afdeling kennisbeheer werd opgericht.

2.2 Organogram (situatie einde 2009)

2.3 Opdracht van de afdeling van het regionaal toezicht

De afdeling is belast met het toezicht op het welzijn in alle bedrijven en instellingen met uitzondering van de zogenaamde "Seveso"-bedrijven.

Buiten het toezicht op de reglementering van de Codex, ARAB en AREI, moet men ook het toezicht op aanverwante wetgeving verzekeren (bijvoorbeeld controlegeneeskunde, ioniserende straling enz.).

De afdeling verleent bijstand aan de afdeling van het toezicht op de chemische risico's voor alle aspecten die verband houden met het gezondheidstoezicht. De twee afdelingen plegen hiertoe geregeld overleg om de planning van de geneesheren en de behoefte aan hun interventies te bepalen.

Als belangrijke strategische objectieven gelden:

- verifiëren of de werkgever een adequate organisatie heeft voorzien om de risico's voor zijn werknemers te beheersen, inclusief het raadplegen van experts;
- stimuleren van de werkgever om de veiligheid en de gezondheid van de werknemers te vrijwaren, zoals voorzien in de regelgeving voor de preventie van ongevallen en gezondheidsproblemen;
- aanmoedigen van de werknemers en hun vertegenwoordigers om te participeren bij de realisatie van veilige en gezonde werkplaatsen;
- informeren en adviseren van werkgevers en werknemers voor een betere toepassing van de reglementaire en administratieve voorschriften;
- verwittigen van de nationale autoriteiten van de leemtes en tekorten in de reglementaire en administratieve voorschriften.

Elk jaar wordt een operationeel plan opgemaakt (zie jaarverslag 2008 voor het operationeel plan 2009) dat een aantal operationele normen vastlegt.

In 2009 heeft de algemene directie een uitbreiding behaald van haar ISO 9000 certificaat voor de afdeling van het regionaal toezicht voor de regionale directie Brussel. Bovendien werd een projectgroep opgericht om de certificatie uit te breiden tot de laatste regionale directies Hainaut en Liège, die in 2010 moet worden gerealiseerd.

2.4 Opdracht van de afdeling van het toezicht op de chemische risico's

De afdeling (ACR) is belast met de organisatie en uitvoering van inspecties in de zogenaamde Seveso-bedrijven. Dit zijn bedrijven die binnen het toepassingsgebied vallen van de Europese richtlijn 96/82/EG van 9 december 1996, betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken (ook wel "Seveso II"-richtlijn genoemd).

Eind 2009 waren er

- 176 "hoge drempel"-bedrijven: zijnde bedrijven waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn in hoeveelheden die gelijk zijn aan of hoger zijn dan de grootste drempelwaarde zoals bedoeld in bijlage I van de Seveso II-richtlijn.

- 197 "lage drempel"-bedrijven: zijnde bedrijven waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn in hoeveelheden die gelijk zijn aan of hoger zijn dan de kleinste drempelwaarde maar lager zijn dan de grootste drempelwaarde (zie bijlage I van de Seveso II-richtlijn).

De identiteit en ligging van deze Seveso-bedrijven kan worden geraadpleegd op de website van de FOD (www.werk.belgie.be) via het pad [Startpagina](#) > [Thema's](#) > [Welzijn op het werk](#) > [Preventie zware ongevallen](#) > [Betrokken ondernemingen](#).

De Seveso II-richtlijn werd omgezet in Belgisch Recht via een samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Gewesten. De ACR is belast met een aantal opdrachten die verband houden met de toepassing van dit samenwerkingsakkoord, zoals:

- het beoordelen van de veiligheidsrapporten van de bedrijven;
- het organiseren van de permanente overlegstructuur van de bevoegde Belgische autoriteiten;
- het coördineren van de inspectieteams, bestaande uit inspecteurs van de verschillende bevoegde inspectiediensten.

De afdeling wordt tevens betrokken bij het beheer van eventuele crisissituaties (zoals een chemische ramp of een nucleair ongeval) en zorgt voor de verbinding met het Crisiscentrum van de FOD Binnenlandse Zaken.

Binnen de afdeling bestaat een aparte directie (de directie van het laboratorium voor industriële toxicologie), die beschikt over een chemisch analytisch laboratorium voor het meten van de courante chemische agentia. Deze directie ondersteunt de inspecteurs van de regionale directies bij het toezicht op de voorschriften inzake de blootstelling aan chemische agentia, ondermeer door het uitvoeren van werkplaatsmetingen en het analyseren van producten en materialen. Het laboratorium organiseert tevens vakbekwaamheidsprogramma's voor laboratoria die actief zijn op het gebied van de chemische arbeidshygiëne. Het neemt zelf ook deel aan inter-laboratorium vergelijkingen om zowel de eigen kwaliteit als deze van andere laboratoria te bewaken en te verbeteren. Het laboratorium onderhoudt contacten met vergelijkbare instituten in het buitenland om deze doelstellingen te bereiken, onder meer door mee te werken aan de normalisatie van meetmethoden.

2.5 Opdracht van de afdeling van het kennisbeheer

De afdeling kennisbeheer is belast met ondersteuningsopdrachten, het delen van kennis en uitwisseling van informatie (netwerking). Elke opdracht wordt verzekerd door een specifieke directie.

De directie ondersteuning concentreert zich op de opmaak van een vormingsplan van de personeelsleden van de algemene directie. Ze doet aan onderzoek en ontwikkeling van de eigen informaticasystemen en tracht permanent de expertise aanwezig in de algemene directie up-to-date in kaart te brengen.

De directie kennisdeling groepeerd 6 praktijkgemeenschappen (communities of practice) rond de grote disciplines van het welzijn op het werk: veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie, psychosociologie en de combinatie ervan op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, die bijzondere arbeidsplaatsen zijn.

In de directie netwerking zijn tussen de verschillende inspecteurs uit de verschillende regionale directies netwerken opgezet met betrekking tot asbestverwijdering, laboratoria, productveiligheid (CE-markering), externe diensten voor preventie en bescherming, ex-

terne diensten voor technische controle en inrichtingen die aanvullende vorming organiseren voor preventieadviseurs en veiligheidscoördinatoren.

Het geheel wordt ondersteund door een secretariaat met de klassieke taken ervan maar ook met een belangrijke vertaalopdracht voor het geheel van de ganse administratie.

2.6 Opdracht van de cel nationale en internationale samenwerking

Het zoeken naar de beschikbare competenties om het sociaal bilateraal samenwerkingsbeleid uit te voeren ten opzichte van de derdewereldlanden;

Het geven van advies over aanvragen voor samenwerking van andere actoren die actief zijn in het domein van het welzijn op het werk;

Het Belgisch steunpunt (Focal Point) in het kader van het Europees Agentschap voor Veiligheid en Gezondheid op het werk;

Het opvolgen van de ontwikkeling van het Europees samenwerking- en uitwisselingsplatform KSS (Knowledge Sharing Site) via het circa-platform. Het staat in voor de verdeling van de vragen naar de lokale experts en de coördinatie van de antwoorden.

3 Menselijke middelen

3.1 Personeelscapaciteit (31 december 2009)

	Inspecteurs						Administratieven		Totaal
	A	B	C	D	Totaal	%	A/B/C/D		
Centrale diensten	9				9	40%	13,3	60%	22,3
West-Vlaanderen	7,8	3	3		13,8	76%	4,4	24%	18,2
Oost-Vlaanderen	6,8	4	1	1	12,8	77%	3,8	23%	16,6
Antwerpen	10	4,8	4	1	19,8	83%	4	17%	23,8
Limburg - Vlaams Brabant	15	5	5	3	28	78%	8,1	22%	36,1
Brussel - Bruxelles	7	5,6	3		15,6	83%	3,3	17%	18,9
Hainaut	5,5	7	1	5	18,5	71%	7,5	29%	26
Namur - Luxembourg - Brabant Wallon	9,8	5	3	3	20,8	81%	5	19%	25,8
Liège	9	6,8	2	1	18,8	76%	6	24%	24,8
Afdeling regionaal toezicht	70,9	41,2	22	14	148,1	78%	42,1	22%	190,2
Toezicht op de preventie van zware ongevallen	18,4				18,4	87%	2,8	13%	21,2
Laboratorium voor industriële toxicologie	13				13	88%	1,8	12%	14,8
Afdeling toezicht op de chemische risico's	31,4				31,4	87%	4,6	13%	36
Totaal FTE	111,3	41,2	22	14	188,5	76%	60	24%	248,5
Aantal personeelsleden	116	42	22	14	194	74%	68	26%	262

Het effectief personeelsbestand (namenlijst) is opgenomen in bijlage 1.

3.2 Evolutie sinds 2004

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
Centrale diensten	26,2	27,0	23,7	25,3	23,3	22,3	
West-Vlaanderen	18,9	16,9	19,4	16,2	19,2	18,2	
Oost-Vlaanderen	22,8	20,8	19,3	19,3	17,3	16,6	
Antwerpen	22,6	25,3	28,3	23,3	24,3	23,8	
Limburg - Vlaams Brabant	34,6	37,6	37,8	36,1	36,1	36,1	
Brussel - Bruxelles	15,6	31,1	16,1	15,9	18,9	18,9	
Hainaut - Brabant wallon (tot 2007)	39,2	23,2	35,4	27,0	26	26	*
Namur - Luxembourg - Brabant wallon (vanaf 2007)	19,3	17,3	16,5	23,8	26,8	25,8	*
Liège	28,5	28,5	26,0	26,0	24,8	24,8	
Afdeling regionaal toezicht	201,5	200,7	198,8	187,6	193	190,2	
Toezicht op de preventie van zware ongevallen	20,4	20,4	21,4	21,2	21,2	21,2	
Laboratorium voor industriële toxicologie	8,8	8,8	9,8	9,8	9,8	14,8	
Afdeling toezicht op de chemische risico's	29,2	29,2	31,2	31,0	31	36	
Totaal FTE	256,9	256,9	253,7	243,9	248	248,5	
Aantal personeelsleden	269	269	264	257	262	262	**

* Bij de fusie van de Waalse directies Hainaut-Est en Hainaut-Ouest is Brabant wallon overgegaan naar de fusiedirectie Namur - Luxembourg samen met een aantal personeelsleden

** Het aantal personeelsleden is, vergeleken met 2008, gelijk gebleven. Er zijn 8 nieuwe personeelsleden in dienst getreden waarvan 6 attachés bij het laboratorium voor in-

dustriële toxicologie, 1 technisch deskundige in de regionale directie Hainaut en 1 administratieve medewerkster in de regionale directie Antwerpen.

3.3 Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim binnen het inspecteurcorps van de afdeling van het regionaal toezicht bedroeg in 2009 gemiddeld 4,3%, hetgeen op jaarbasis een effectieve personeelsvermindering van 6 inspecteurs betekent.

In onderstaande tabel ziet men de evolutie sinds 2004.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Nationaal gemiddelde	6,2%	10,1%	8,5%	6,8%	4,7%	4,3%

Deze gunstige evolutie is mogelijk verklaarbaar door een verjonging en vernieuwing van de inspectieteams, maar mogelijk en hopelijk door een grotere werktevredenheid.

3.4 Werkbelasting per inspecteur

Samen met de afdeling chemische risico's verzekert de afdeling regionaal toezicht de controle op de naleving van de arbeidsomstandigheden in 268.078 bedrijven en instellingen die samen 3.739.760 werknemers tewerkstellen. De afdeling chemische risico's telt hiervan 373 bedrijven (176 hoge drempel en 197 lage drempel) onder haar bevoegdheid (zie punt 2.4)

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de grootte van de vestigings-eenheden en het aantal werknemers dat er wordt tewerkgesteld. De gegevens zijn ontleend aan de laatst beschikbare cijfers (december 2007) van de RSZ

<http://www.onssrsziss.fgov.be/nl/content/statistics/publications/place.html>

	Vestigingseenheden		Arbeiders	Bedienden	Ambtenaren	Totaal van de werknemers	
	Aantal	%				Aantal	%
minder dan 5 werknemers	167.751	62,58%	141.131	158.013	2.396	301.540	8,06%
van 5 tot 9 werknemers	42.675	15,92%	124.259	148.789	5.837	278.885	7,46%
van 10 tot 19 werknemers	24.984	9,32%	142.213	173.017	24.170	339.400	9,08%
van 20 tot 49 werknemers	19.944	7,44%	228.280	283.498	99.705	611.483	16,35%
van 50 tot 99 werknemers	6.784	2,53%	164.971	223.150	86.069	474.190	12,68%
van 100 tot 199 werknemers	3.557	1,33%	160.738	217.995	108.093	486.826	13,02%
van 200 tot 499 werknemers	1.703	0,64%	180.334	241.613	90.228	512.175	13,70%
van 500 tot 999 werknemers	445	0,17%	94.675	145.650	62.872	303.197	8,11%
1.000 werknemers en meer	235	0,09%	120.593	193.213	118.258	432.064	11,55%
Totaal	268.078		1.357.194	1.784.938	597.628	3.739.760	

In de onderstaande tabel zijn het aantal vestigingseenheden gegroepeerd per gewest, per regionale directie en per ordegrrootte van de vestigingseenheden

	1..19 werknemers	20..199 werknemers	200+ werknemers	Totaal	%
Vlaams Gewest	136.911	18.215	1.335	156.461	58%
West-Vlaanderen	30.700	3.507	237	34.444	13%
Oost-Vlaanderen	29.974	3.931	267	34.172	13%
Antwerpen	38.970	5.383	397	44.750	17%
Limburg - Vlaams Brabant	37.267	5.394	434	43.095	16%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	29.937	3.749	465	34.151	13%
Waals Gewest	68.562	8.321	583	77.466	29%
Henegouwen	22.406	3.001	225	25.632	10%
Namen - Luxemburg - Waals Brabant	24.131	2.729	168	27.028	10%
Luik	22.025	2.591	190	24.806	9%
Nationaal	235.410	30.285	2.383	268.078	

In de onderstaande tabel zijn het aantal werknemers gegroepeerd per geslacht, per gewest en per regionale directie

	Mannen	Vrouwen	Totaal	
Vlaams Gewest	1.156.652	983.226	2.139.878	57%
West-Vlaanderen	214.702	188.350	403.052	11%
Oost-Vlaanderen	234.874	218.074	452.948	12%
Antwerpen	361.082	296.178	657.260	18%
Limburg - Vlaams Brabant	345.994	280.624	626.618	17%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	323.821	297.092	620.913	17%
Waals Gewest	517.656	461.313	978.969	26%
Henegouwen	189.456	165.524	354.980	9%
Namen - Luxemburg - Waals Brabant	165.946	145.747	311.693	8%
Luik	162.254	150.042	312.296	8%
Nationaal	1.998.129	1.741.631	3.739.760	

Dit betekent dat een arbeidsinspecteur bij het regionaal toezicht gemiddeld toezicht houdt op 1.877 ondernemingen of instellingen. Er is één regionale directie waar op dit ogenblik bijna 2.800 ondernemingen onder het toezicht vallen per inspecteur.

Gemiddeld houdt een inspecteur onrechtstreeks toezicht op het welzijn van 26.188 werknemers. Er zijn verschillende regionale directies met meer dan 30.000 werknemers per inspecteur in Vlaanderen en het hoofdstedelijk gewest Brussel.

Door het adequaat toewijzen van nieuw aangeworven inspecteurs zal worden getracht om tot een meer evenwichtige verdeling per inspecteur en per regionale directie te komen.

Deze cijfers zijn zeer hoog in vergelijking met andere Europese lidstaten en was dan ook een terechte opmerking vanuit de SLIC audit in 2006.

Ondanks de vele aanwervingen van nieuwe personeelsleden voor onze inspectiedienst tijdens de voorgaande jaren, blijft het objectief vooropgesteld door de Commissie in haar Communautaire strategie 2007-2012 (1 inspecteur per 10.000 werknemers) nog steeds veraf. Integendeel, in plaats van te verbeteren, gaan we verder achteruit. In het vooruitzicht van de volgende audit door het SLIC, verwacht uiterlijk eind 2012, betekent dit dat er ernstige aanwervinginspanningen zullen moeten gebeuren om het beoogde resultaat te bereiken.

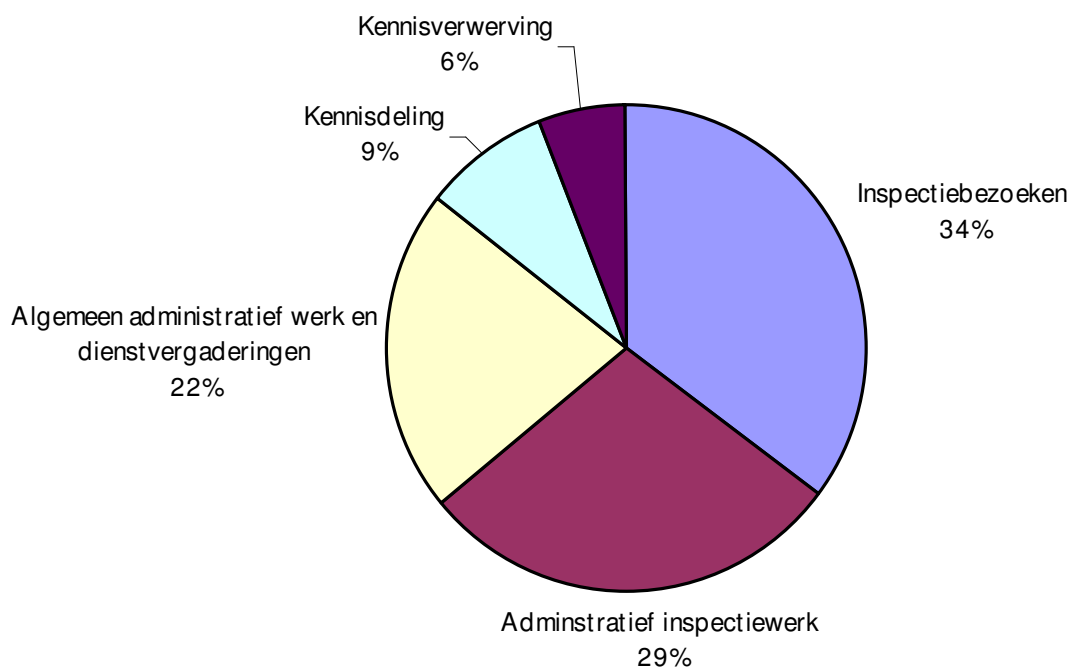
4 Activiteitenverslag van de afdeling regionaal toezicht

4.1 Tijdsbesteding van de inspecteurs

4.1.1 Verdeling van alle geregistreerde tijden

Alle inspecteurs registreren dagelijks hun gepresteerde tijd in het registratiesysteem CA-VIAR. Men heeft de keuze uit 12 verschillen types van activiteitsregistratie (zie beschrijving bijlage 2). Om de totale tijdsregistratie beter in beeld te brengen zijn de registraties gegroepeerd in 5 kerngebieden waarvan de verdeling is weergegeven in onderstaande tabel.

	2009	2008
Inspectiebezoeken	34%	35%
Administratief inspectiewerk	29%	27%
Administratief werk	22%	21%
Kennisdeling	9%	9%
Kenniswerving	6%	8%

Commentaar: De tijdsregistratie voor inspectiegerelateerde activiteiten is licht gestegen ten opzichte van 2008. Op te merken valt dat het administratief werk is toegenomen terwijl de effectieve tijd besteed aan inspectiebezoeken is gedaald.

Aandachtspunt: Er dient aandacht te worden besteed aan een betere en efficiëntere administratieve ondersteuning van het inspectiewerk via betere informatie-tools. Mogelijk kan het invoeren van het ePV (zie verder) op termijn hier ook verbetering brengen.

4.1.2 Tijdsbesteding van de inspecteur op het werkterrein

Een inspecteur wordt geacht minstens 50% van zijn beschikbare tijd te besteden aan deze inspectiebezoeken op het terrein.

Deze beschikbare tijd voor inspectie wordt berekend door zijn actieve dagen te verminderen met de tijd besteed aan kennisdeling, nationale projecten, erkende opleidingen en speciale opdrachten voor de federale overheidsdienst en met een forfaitaire 30% van de resterende tijd voor verplaatsing en andere secundaire administratieve activiteiten.

Beschikbare tijd:	193.615 uren
30% overhead (o.a. verplaatsingen):	58.084 uren
Beschikbare tijd voor inspectie:	135.530 uren
Totaal geregistreerde tijd aan inspectiebezoeken:	57.367 uren

De totale tijd aan inspectiebezoeken is dus slechts 42% van de beschikbare tijd voor inspectie wat betekent dat de vooropgestelde norm niet wordt gehaald.

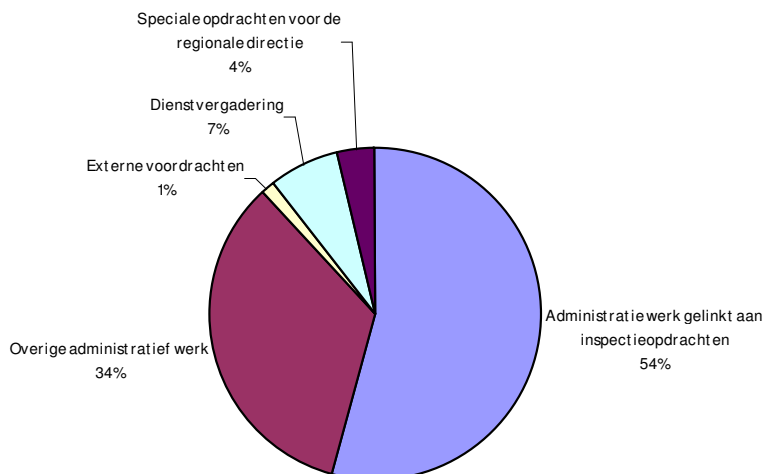
Beschikbare tijd:	193.615 uren
Totaal geregistreerde tijd binnen het inspectieluik:	144.169 uren

In totaal is er 74,5% (73,1% in 2008) van de beschikbare tijd voor inspectie geregistreerd.

We zouden kunnen concluderen dat de forfaitaire 30% die in vermindering wordt gebracht voor verplaatsingen kan worden gereduceerd tot 25,5%. Dit zou betekenen dat nog een lager percentage van de beschikbare tijd besteed is aan inspectiebezoeken.

Een andere mogelijk conclusie kan zijn dat effectief meer uren worden gepresteerd dan de voorziene 7,6 uren per werkdag.

Het overige deel van de geregistreerde tijd binnen het inspectieluik is 86.802 uren en is verdeeld zoals in onderstaande grafiek weergegeven.

4.2 Inspectiebezoeken

4.2.1 Aantal bezoeken per fulltime equivalent (FTE)

Als operationele norm wordt gesteld dat een inspecteur 250 vestigingseenheden zal bezoeken per jaar (fulltime equivalent) of 400 werkgevers op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen.

De effectief geregistreerde tijd aan inspectiebezoeken per vestigingseenheid of een tijdelijke of mobiele bouwplaats bepaalt de norm van het gemiddeld aantal inspectiebezoeken per FTE-inspecteur. Deze berekening geeft voor 2009 een norm van 307 inspectiebezoeken per FTE-inspecteur.

Er worden vier types van inspectiebezoeken geregistreerd:

- o aan een vestigingseenheid van een onderneming of instelling;
- o aan een tijdelijke of mobiele bouwplaats van een onderneming;
- o een consultatie van werkgever, werknemer of een andere betrokkene in het kader van een inspectiedossier, op een andere plaats dan de voorgaande type bezoeken;
- o bezoek met een collega.

Gezien het beperkt aantal inspecteurs trachten we dit laatste type zoveel mogelijk te beperken. In de opleidingsfase of wanneer een expert nodig is worden dit type bezoeken uitgevoerd. Uit bezorgdheid voor het welzijn van onze eigen medewerkers is het sporadisch aangewezen bepaalde inspectiebezoeken af te leggen met twee personen.

De gerealiseerde aantallen per FTE-inspecteur op nationaal vlak per type bezoek zijn:

- o 121 (113 in 2008) bezoeken aan vestigingseenheden van een onderneming of instelling;
- o 130 (135 in 2008) bezoeken aan werkgevers op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen;
- o 46 (50 in 2008) consultatiebezoeken;
- o 23 (19 in 2008) bezoeken met een collega.

Dit betekent dat een totaal van 320 (317 in 2008) bezoeken, waardoor de norm van 307 is behaald. Het verlagen van de norm voor 2008 is dus een realistische ingreep gebleken doordat we een tweede jaar op rij de gestelde norm halen.

De meeste regionale directies behalen hun individuele norm van het aantal af te leggen bezoeken. De regionale directie van het hoofdstedelijk gewest Brussel is nog steeds niet bij machte om de vooropgestelde norm te halen.

4.2.2 Analyse van bezoeken aan vestigingseenheden

4.2.2.1 Indeling van het type bedrijfsbezoeken

In totaal zijn 14.684 (13.532 in 2008) inspectiebezoeken afgelegd aan vestigingseenheden.

Deze bezoeken worden geregistreerd hetzij als algemeen bezoek (meestal proactief), hetzij als specifiek bezoek (reactief bezoek). Een aantal van de bezoeken bevatten zowel een reactief als een proactief deel.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal bezoeken verdeeld volgens het type, de totale tijdsbesteding en de gemiddelde bezoektijd.

Type bezoek	2009			2008		
	Aantal	Tijd (uren)	Tijd per bezoek	Aantal	Tijd (uren)	Tijd per bezoek
Algemeen inspectiebezoek	7.155	12.811	1,8	7.297	13.189	1,8
Gepland opvolgingsbezoek	3.016	5.049	1,7	2.718	4.702	1,7
Audit van het dynamisch risicobeheersingsysteem van de onderneming	141	456	3,2	142	509	3,6
Opvolging van een melding van beroepsziekte	46	67	1,4	69	100	1,4
Opvolging van ongevalonderzoek	1.635	2.733	1,7	1.645	2.828	1,7
Onderzoek van algemene klachten en klachten in verband met ongewenste omgangsvormen	1.179	2.011	1,7	1.265	2.305	1,8
Bijwonen van overlegvergadering	352	766	2,2	289	641	2,2
Andere specifieke bezoeken	1.261	1.954	1,5	1.295	1.938	1,5

4.2.2.2 Aantal bezochte bedrijven

Er werden 7.580 (7.382 in 2008) verschillende ondernemingen of instellingen bezocht op basis van het geregistreerde ondernemingsnummer.

Aantal bezoeken	Aantal bedrijven 2009		Aantal bedrijven 2008	
1	5.047	67%	4.975	67%
2	1.546	20%	1.407	19%
3	510	7%	463	6%
4..10	402	5%	465	6%
meer dan 10	75	1%	72	1%
	7.580		7.382	

4.2.2.3 Verdeling van de bezoeken per activiteit van de vestigingseenheid en per gewest

De bezoeken zijn geregistreerd volgens de nieuwe NaceBel code geldig vanaf 1 januari 2008. De code wordt in het systeem aangeduid met 5 cijfers maar voor deze tabel zijn de ondernemingen per groep ingedeeld op basis van de eerste 2 cijfers. Het is moeilijk om op deze basis een vergelijking te maken met de bezoeken van 2007 omdat er een her-schikking is van de groepen.

Code	Activiteitsomschrijving	Brussel	%	Vlaanderen	%	Wallonië	%	België	%
47	Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen	97	14,0%	632	7,7%	475	10,3%	1.204	8,9%
46	Groothandel en handelsbemiddeling, met uitzondering van de handel in motorvoertuigen en motorfietsen	44	6,4%	810	9,9%	190	4,1%	1.044	7,7%
84	Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	96	13,9%	287	3,5%	432	9,4%	815	6,0%
43	Gespecialiseerde bouwwerkzaamheden	39	5,6%	547	6,7%	203	4,4%	789	5,8%
08	Overige winning van delfstoffen	2	0,3%	13	0,2%	648	14,0%	663	4,9%
25	Vervaardiging van producten van metaal, exclusief machines en apparaten	6	0,9%	523	6,4%	130	2,8%	659	4,9%
10	Vervaardiging van voedingsmiddelen	6	0,9%	486	5,9%	89	1,9%	581	4,3%
45	Groot- en detailhandel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen en motorfietsen	31	4,5%	315	3,8%	112	2,4%	458	3,4%
23	Vervaardiging van andere niet-metaalhoudende minerale producten	4	0,6%	242	2,9%	186	4,0%	432	3,2%
49	Vervoer te land en vervoer via pijpleidingen	23	3,3%	256	3,1%	99	2,1%	378	2,8%
52	Opslag en vervoerondersteunende activiteiten	11	1,6%	276	3,4%	25	0,5%	312	2,3%
85	Onderwijs	26	3,8%	107	1,3%	179	3,9%	312	2,3%
41	Bouw van gebouwen; ontwikkeling van bouwprojecten	22	3,2%	167	2,0%	106	2,3%	295	2,2%
22	Vervaardiging van producten van rubber of kunststof	6	0,9%	236	2,9%	50	1,1%	292	2,2%
87	Maatschappelijke dienstverlening met huisvesting	12	1,7%	149	1,8%	123	2,7%	284	2,1%
86	Menselijke gezondheidszorg	15	2,2%	96	1,2%	131	2,8%	242	1,8%
88	Maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting	18	2,6%	119	1,4%	93	2,0%	230	1,7%
16	Houtindustrie en vervaardiging van artikelen van hout en van kurk, exclusief meubelen; vervaardiging van artikelen van riet en van vlechtwerk	7	1,0%	162	2,0%	50	1,1%	219	1,6%
28	Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	4	0,6%	166	2,0%	45	1,0%	215	1,6%
81	Diensten in verband met gebouwen; landschapsverzorging	17	2,5%	116	1,4%	73	1,6%	206	1,5%
18	Drukkerijen, reproductie van opgenomen media	8	1,2%	168	2,0%	23	0,5%	199	1,5%
56	Eet- en drinkgelegenheden	27	3,9%	82	1,0%	68	1,5%	177	1,3%
78	Terbeschikkingstelling van personeel	9	1,3%	69	0,8%	96	2,1%	174	1,3%
31	Vervaardiging van meubelen			144	1,8%	20	0,4%	164	1,2%
38	Inzameling, verwerking en verwijdering van afval; teruggewinning	3	0,4%	104	1,3%	46	1,0%	153	1,1%
96	Overige persoonlijke diensten	11	1,6%	92	1,1%	37	0,8%	140	1,0%
20	Vervaardiging van chemische producten	3	0,4%	97	1,2%	29	0,6%	129	1,0%
42	Weg- en waterbouw	7	1,0%	96	1,2%	25	0,5%	128	0,9%
13	Vervaardiging van textiel	2	0,3%	105	1,3%	15	0,3%	122	0,9%

Code	Activiteitsomschrijving	Brussel	%	Vlaanderen	%	Wallonië	%	België	%
71	Architecten en ingenieurs; technische testen en toetsen	8	1,2%	81	1,0%	21	0,5%	110	0,8%
24	Vervaardiging van metalen in primaire vorm	3	0,4%	59	0,7%	44	1,0%	106	0,8%
82	Administratieve en ondersteunende activiteiten ten behoeve van kantoren en overige zakelijke activiteiten	16	2,3%	54	0,7%	24	0,5%	94	0,7%
17	Vervaardiging van papier en papierwaren	1	0,1%	78	0,9%	13	0,3%	92	0,7%
33	Reparatie en installatie van machines en apparaten	3	0,4%	64	0,8%	16	0,3%	83	0,6%
27	Vervaardiging van elektrische apparatuur	2	0,3%	47	0,6%	24	0,5%	73	0,5%
29	Vervaardiging en assemblage van motorvoertuigen, aanhangwagens en opleggers	3	0,4%	58	0,7%	12	0,3%	73	0,5%
11	Vervaardiging van dranken			52	0,6%	20	0,4%	72	0,5%
68	Exploitatie van en handel in onroerend goed	20	2,9%	32	0,4%	15	0,3%	67	0,5%
94	Verenigingen	16	2,3%	22	0,3%	28	0,6%	66	0,5%
01	Teelt van gewassen, veeteelt, jacht en diensten in verband met deze activiteiten			43	0,5%	20	0,4%	63	0,5%
35	Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	1	0,1%	42	0,5%	20	0,4%	63	0,5%
21	Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	3	0,4%	15	0,2%	37	0,8%	55	0,4%
73	Reclamewezen en marktonderzoek	4	0,6%	39	0,5%	11	0,2%	54	0,4%
26	Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten	1	0,1%	36	0,4%	11	0,2%	48	0,4%
64	Financiële dienstverlening, exclusief verzekeringen en pensioenfondsen	6	0,9%	33	0,4%	9	0,2%	48	0,4%
32	Overige industrie	1	0,1%	38	0,5%	7	0,2%	46	0,3%
77	Verhuur en lease	1	0,1%	33	0,4%	12	0,3%	46	0,3%
93	Sport, ontspanning en recreatie	5	0,7%	23	0,3%	17	0,4%	45	0,3%
53	Posterijen en koeriers	2	0,3%	29	0,4%	13	0,3%	44	0,3%
55	Verschaffen van accommodatie	5	0,7%	21	0,3%	18	0,4%	44	0,3%
70	Activiteiten van hoofdkantoren; adviesbureaus op het gebied van bedrijfsbeheer	4	0,6%	33	0,4%	7	0,2%	44	0,3%
62	Ontwerpen en programmeren van computerprogramma's, computerconsultancy-activiteiten en aanverwante activiteiten	4	0,6%	30	0,4%	6	0,1%	40	0,3%
69	Rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening	1	0,1%	20	0,2%	12	0,3%	33	0,2%
72	Speur- en ontwikkelingswerk op wetenschappelijk gebied			16	0,2%	15	0,3%	31	0,2%
14	Vervaardiging van kleding			19	0,2%	7	0,2%	26	0,2%
90	Creatieve activiteiten, kunst en amusement			15	0,2%	9	0,2%	24	0,2%
91	Bibliotheken, archieven, musea en overige culturele activiteiten	1	0,1%	12	0,1%	10	0,2%	23	0,2%
59	Productie van films en video- en televisieprogramma's, maken van geluidsopnamen en uitgeverijen van muziekopnamen	1	0,1%	15	0,2%	6	0,1%	22	0,2%
61	Telecommunicatie	1	0,1%	13	0,2%	8	0,2%	22	0,2%
80	Beveiliging- en opsporingsdiensten	3	0,4%	9	0,1%	8	0,2%	20	0,1%
02	Bosbouw en de exploitatie van bossen			9	0,1%	6	0,1%	15	0,1%
74	Overige gespecialiseerde wetenschappelijke en technische activiteiten	2	0,3%	13	0,2%			15	0,1%
30	Vervaardiging van andere transportmiddelen			8	0,1%	6	0,1%	14	0,1%
36	Winning, behandeling en distributie van water	1	0,1%	3	0,0%	10	0,2%	14	0,1%

Code	Activiteitsomschrijving	Brussel	%	Vlaanderen	%	Wallonië	%	België	%
51	Luchtvaart	1	0,1%	12	0,1%			13	0,1%
58	Uitgeverijen	1	0,1%	5	0,1%	7	0,2%	13	0,1%
63	Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatie			10	0,1%	2	0,0%	12	0,1%
79	Reisbureaus, reisorganisatoren, reserveringsbureaus en aanverwante activiteiten	1	0,1%	6	0,1%	5	0,1%	12	0,1%
37	Afvalwaterafvoer	1	0,1%	8	0,1%	2	0,0%	11	0,1%
95	Reparatie van computers en consumentenartikelen		0,0%	8	0,1%	3	0,1%	11	0,1%
12	Vervaardiging van tabaksproducten	1	0,1%	9	0,1%			10	0,1%
66	Ondersteunende activiteiten voor verzekeringen en pensioenfondsen	2	0,3%	4	0,0%	4	0,1%	10	0,1%
60	Programmeren en uitzenden van radio- en televisieprogramma's			6	0,1%	3	0,1%	9	0,1%
75	Veterinaire diensten			1	0,0%	7	0,2%	8	0,1%
92	Loterijen en kansspelen			7	0,1%	1	0,0%	8	0,1%
99	Extraterritoriale organisaties en lichamen	1	0,1%			6	0,1%	7	0,1%
03	Visserij en aquacultuur			1	0,0%	5	0,1%	6	0,0%
50	Vervoer over water	1	0,1%	5	0,1%			6	0,0%
39	Sanering en ander afvalbeheer			2	0,0%	3	0,1%	5	0,0%
65	Verzekeringen, herverzekeringen en pensioenfondsen, exclusief verplichte sociale verzekeringen	3	0,4%			2	0,0%	5	0,0%
09	Ondersteunende activiteiten in verband met de mijnbouw	1	0,1%	2	0,0%			3	0,0%
19	Vervaardiging van cokes en van geraffineerde aardolieproducten			2	0,0%	1	0,0%	3	0,0%
05	Winning van steenkool en bruinkool			2	0,0%			2	0,0%
07	Winning van metaalertsen			2	0,0%			2	0,0%
15	Vervaardiging van leer en van producten van leer			2	0,0%			2	0,0%
97	Huishoudens als werkgever van huishoudelijk personeel					2	0,0%	2	0,0%
98	Niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door particuliere huishoudens voor eigen gebruik			1	0,0%			1	0,0%
		691		8.216		4.620		13.527	

4.2.2.4 Informatie over bezoeken van EDPB aan de bedrijven

Slechts bij 40% (36% in 2008) van de bedrijfsbezoeken is geregistreerd welke externe dienst voor preventie en bescherming actief is in de onderneming.

Voor deze diensten werd nagegaan of het (meer)jaarlijks bezoek van de externe preventiedienst in orde was voortgaande op het afgeleverde verslag. Dit was voor 82% (83% in 2008) van de registraties het geval.

4.2.2.5 Aantal inspectieconclusies voor de geïnspecteerde welzijnsrubriek tijdens bezoeken aan vestigingseenheden

Tijdens een inspectiebezoek kunnen diverse welzijnsrubrieken aan bod komen voor inspectie en bespreking.

De inspecteur zal voor elke gecontroleerde rubriek een inspectieconclusie trekken volgens de gradatie zoals onderaan in de tabel weergegeven, evoluerend van positief naar negatief.

Het zijn deze inspectieconclusies die aanleiding geven tot het opmaken van het uitgaande product naar de werkgever (zie verder). Het is de "worstcase" rubriek die het uiteindelijk producttype zal bepalen. Maar uiteraard worden de vastgestelde positieve elementen en minder ernstige inbreuken eveneens vermeld in het schrijven naar de werkgever zodat hij volledig op de hoogte is van de vaststellingen tijdens het inspectiebezoek.

Omschrijving van de welzijnsrubrieken	Inspectieconclusies									
	Positieve opmerking	Geen opmerking	Corrigerend advies	Mondelinge waarschuwing	Schriftelijke waarschuwing (art.9)	Opleggen van een maatregel (art.3)	Element voor stopzetting (art.3)	Element voor proces-verbaal van overtreding	Vastleggen van afspraken en maatregelen	Totaal
Organisatie welzijnsbeleid, hiërarchische lijn en dynamisch risicobeheersingssysteem	125	1.219	469	425	1.120	12		13	72	3.455
IDPB en samenwerking EDPB	56	1.101	284	194	798	4		4	39	2.480
Overlegstructuren (comité PB, syndicale afvaardiging...)	10	502	77	57	138				7	791
Keuringen en opvolging van keuringsverslagen (EDTC)	23	784	158	287	804	5	3	3	44	2.111
Gezondheidstoezicht, moederschapbescherming en EHBO	29	1.239	207	222	520	1	1	3	32	2.254
Informatie en vorming van werknemers	74	555	225	146	340	3		1	27	1.371
Jongeren op het werk, stagiairs en uitzendarbeid	16	194	82	26	164	2		1	9	494
Geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag	21	506	231	175	453	2		2	29	1.419
Veiligheid- en gezondheids-signalering	9	624	117	110	330	2	1	2	22	1.217
ARAB art. 52 (brand), ATEX en ontvlambare vloeistoffen	45	775	294	497	1.436	5		8	72	3.132
Bepalingen betreffende hygiëne op de arbeidsplaatsen	36	1.284	159	151	428	9		3	27	2.097
Omgevingsfactoren en fysieke agentia	28	617	112	92	169	5	1	3	12	1.039
Chemische, kankerverwekkende, mutagene en biologische agentia	47	537	165	142	525	4	2	5	37	1.464

Omschrijving van de welzinsrubrieken	Inspectieconclusies									Totaal
	Positieve opmerking	Geen opmerking	Corrigerend advies	Mondelinge waarschuwing	Schriftelijke waarschuwing (art.9)	Opleggen van een maatregel (art.3)	Element voor stopzetting (art.3)	Element voor proces-verbaal van overtreding	Vastleggen van afspraken en maatregelen	
TMB en hyperbare omgeving	1	16	10	9	23				3	62
Werken op hoogte (valgevaar)	21	347	92	114	221	3	3	1	15	817
AM algemeen (machines, aankoop en indienststelling, instructies,...)	39	623	229	301	1.044	22	12	17	61	2.348
Elektriciteit en elektrische installaties	13	426	106	124	428	7		1	22	1.127
Mobiele arbeidsmiddelen, hijsen en heffen van lasten	15	532	81	109	330	3	1	1	15	1.087
Individuele uitrusting (PBM's, werkkledij...)	21	1.639	179	141	435	7		2	27	2.451
Manueel hanteren van lasten, handgereedschap	22	574	91	68	112	3	1	1	12	884
	651	14.094	3.368	3.390	9.818	99	25	71	584	32.100

4.2.3 Analyse van de inspectiebezoeken aan tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

4.2.3.1 Aantal bezoeken

In totaal zijn 15.779 (16.027 in 2008) werkgevers op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen bezocht waaraan in totaal 16.952 uren werden besteed. Dit komt gemiddeld op 1,1 uur per bezoek van een werkgever.

4.2.3.2 Indeling van de bezoeken volgens type

Een inspecteur zal na zijn inspectie het bezoek registreren als hetzij een algemeen bezoek (meestal proactief) of een specifiek bezoek (reactief bezoek). Er wordt getracht om bij de meeste reactieve bezoeken ook ruimte te maken voor proactieve aspecten.

De onderverdeling in aantallen en tijdsbesteding tussen algemene (deel)inspecties en specifieke (deel)inspecties is opgenomen in onderstaande tabel.

	2009			2008		
	Aantal	Tijd (in uren)	Gemiddelde tijd per bezoek	Aantal	Tijd (in uren)	Gemiddelde tijd per bezoek
Algemene inspectie	12.489	12.921	1,0	12.817	13.675	1,1
Opvolgingsbezoek	1.414	1.392	1,0	1.466	1.391	0,9
Asbestverwijdering	1.228	1.311	1,1	1084	1.248	1,2
Klachtonderzoek	381	381	1,0	375	418	1,1
Ongevalonderzoek	312	482	1,5	302	471	1,6
Ander specifiek bezoek	331	280	0,8	285	256	0,9
Overlegvergadering	120	185	1,5	109	169	1,6

4.2.3.3 Indeling van de werkzaamheden op de bezochte tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

Bij elk bezoek wordt door de inspecteur het type van werkzaamheden geregistreerd volgens onderstaande indeling. Onderstaande tabel geeft een overzicht in dalende volgorde van voorkomen van de werkzaamheden op de bezochte bouwplaatsen.

Type van werkzaamheden	2009	2008
Metselwerken en betonwerken	6.293	7.006
Dakwerken	1.870	2.006
Afbraak- en saneringswerken	1.639	1.498
Montagewerken (metaal + beton)	1.372	1.297
Overige werkzaamheden in de bouw	1.083	1.112
Installaties (elektriciteit, sanitair, verwarming, airco,...)	864	815
Afwerking: bepleistering, bevloering, schilderwerken	845	572
Grondwerken	566	484
Wegeniswerken	510	454
Schrijnwerk (binnen- en buitenschrijnwerk)	417	435
Nutsleidingen (rioleringen, gasleidingen, kabels, ...)	281	308
Tuinaanleg	39	40
	15.779	16.027

4.2.3.4 Aantal geïnspecteerde werkgevers

Er werden 5.446 (5.138 in 2008) verschillende werkgevers gecontroleerd

Aantal bezoeken	Aantal werkgevers in 2009	Aantal werkgevers in 2008		
1	3.226	59%	2.946	57%
2	975	18%	868	17%
3	395	7%	414	8%
4	206	4%	231	4%
5	142	3%	136	3%
5..10	280	5%	334	7%
meer dan 10	222	4%	209	4%
	5.446		5.138	

4.2.3.5 Aantal inspectieconclusies voor de geïnspecteerde welzijnsrubriek tijdens bezoeken aan tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

Tijdens een inspectiebezoeken kunnen diverse welzijnsrubrieken aan bod komen voor inspectie en bespreking met de werkgever.

De inspecteur zal voor elke rubriek een inspectieconclusie trekken volgens de gradatie zoals onderaan in de tabel vermeld evoluerend van positief naar negatief.

Het zijn deze inspectieconclusies die aanleiding geven tot het opmaken van het uitgaande product naar de werkgever (zie verder). Het is de "worstcase" rubriek die het uiteindelijk producttype zal bepalen. Maar uiteraard worden de vastgestelde positieve elementen en minder ernstige inbreuken eveneens vermeld in het schrijven naar de werkgever zodat hij volledig op de hoogte is van de vaststellingen tijdens het inspectiebezoek.

		Inspectieconclusies									
		Positieve opmerking	Geen opmerking	Corrigerend advies	Mondelinge waarschuwing	Schriftelijke waarschuwing (art.9)	Opleggen van een maatregel (art.3)	Element voor stopzetting (art.3)	Element voor procesverbaal van overtreding	Vastleggen van afspraken en maatregelen	Totaal
1	Organisatie welzijnsbeleid, hiërarchische lijn en dynamisch risicobeheersingssysteem	12	231	158	154	152	17	8	7	8	747
2	Coördinatie	8	1.759	286	183	230	15	10	5	15	2.511
3	Grondwerken		461	64	98	61	5	2	1	2	694
4	Dakwerken	15	282	70	151	184	32	77	16	19	846
5	Afbraakwerken		165	37	29	37		7	4	1	280
6	Inrichtingswerken	1	168	83	27	16	1	1			297
7	Hyperbare werken		5	2	2						9
8	Stellingen en harnassen	12	1.447	266	488	481	35	89	6	10	2.834
9	Hoogwerkers (gebruik van hefwerktuigen voor werken op hoogte)	5	460	36	79	114	3	14	1	3	715
10	Leuning en beveiliging van openingen	13	1.692	400	700	610	34	83	11	11	3.554
11	Gezondheidstoezicht en EHBO	7	886	47	129	83	1	2	1	1	1.157
12	Jongeren, stagiairs en interims	1	37	4	7	4		1		1	55
13	Veiligheidsfuncties en afzonderlijk tewerkgestelde werknemers		122	7	6	10		2			147
14	Handgereedschappen, machines en toestellen	7	2.838	78	148	294	7	18	1		3.391
15	Hef- en hijswerktuigen		1.229	108	166	152	2	9	1	3	1.670
16	Elektrische risico's en brandrisico's	6	1.700	130	316	237	6	10		1	2.406
17	Inrichting en signalisatie	15	2.180	153	263	291	7	20	2	5	2.936
18	Omgevingsfactoren (verluchting, verlichting, trillingen...), hygiëne en huisvesting	7	1.630	162	297	354	7	10	5	7	2.479
19	Individuele uitrusting (PBM's, werkkledij...)	19	3.260	284	699	559	21	22	3	5	4.872
20	Chemische, kankerverwekkende, mutagene en biologische agentia	5	246	45	83	96	2	7	6	10	500
		133	20.798	2.420	4.025	3.965	195	392	70	102	32.100

4.2.3.6 Aantal inspectieconclusies bij de verschillende types van werkzaamheden tijdens bezoeken aan tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

	Inspectieconclusies									
	Positieve opmerking	Geen opmerking	Corrigerend advies	Mondelinge waarschuwing	Schriftelijke waarschuwing (art.9)	Opleggen van een maatregel (art.3)	Element voor stopzetting (art.3)	Element voor proces-verbaal van overtreding	Vastleggen van afspraken en maatregelen	Totaal
Grondwerken	2	715	53	135	136	3	1			1.045
Afbraak- en saneringswerken	7	1.300	158	227	272	4	26	11	24	2.029
Metselwerken en betonwerken	67	9.707	1.398	2.133	1.996	105	150	14	19	15.589
Montagewerken (metaal + beton)	9	2.093	145	229	167	2	14	10	9	2.678
Dakwerken	21	2.035	213	432	490	51	146	26	25	3.439
Afwerken: bepleistering, be- vloering, schilderwerken)	4	814	95	204	179	7	17	2	9	1.331
Schrijnwerken (binnen- en buitenschrijnwerk)		569	35	73	163	3	3	1	4	851
Installaties (elektriciteit, sani- tair, verwarming, airco, ...)	4	1.116	79	201	162	4	1		5	1.572
Wegeniswerken		765	69	63	110	1	2	3	4	1.017
Nutsvoorzieningen (riolerin- gen, gasleidingen, kabels, ...)	1	424	19	49	86	4	1	1	2	587
Tuinaanleg		30		8	21		3			62
Overige werkzaamheden in de bouw	18	1.230	156	271	183	11	28	2	1	1.900
Totaal	133	20.798	2.420	4.025	3.965	195	392	70	102	32.100

4.3 Specifieke dossiers

4.3.1 Klachten over welzijnsomstandigheden

4.3.1.1 Aantal klachten

Er zijn 1.162 (1.193 in 2008) algemene klachtendossiers geopend.

4.3.1.2 Initiators van de deze dossiers

Een dergelijk dossier kan worden geïnitieerd door diverse partijen. De onderstaande tabel geeft hiervan het overzicht.

Initiator	2009	2008
De werknemer	533	498
Andere initiators	276	322
Een syndicale organisatie	223	224
De werkgever	28	25
De gerechtelijke overheid	26	23
Een andere regionale directie	25	28
Een interne dienst voor preventie en bescherming	18	21
De inspecteur	12	19
Een werkgeversorganisatie	6	9
Een externe dienst voor preventie en bescherming	5	2
Via het centraal bestuur of de beleidscel	4	8
Een onderaannemer	3	12
Een werkgever gebruiker van een uitzendkracht	2	1
Een externe dienst voor technische controle	1	1
Totaal	1.162	1.193

4.3.1.3 Ontvangstbevestiging

Voor slechts 453 of 39% (in 2008: 303 dossiers of 25%) is een datum van ontvangstmelding ingevuld.

Er was vooropgesteld dat deze bevestiging binnen de 7 dagen na ontvangst van de klacht zou gebeuren en dit was voor 441 dossiers of 97% (in 2008: 278 dossiers of 92%) het geval.

4.3.1.4 Doorlooptijd van een dossier

Van deze dossiers moesten 75% afgehandeld zijn binnen de zes weken na indienen van de klacht. Er zijn 943 (in 2008: 1.104) dossiers afgesloten in 2009 en hiervan zijn er 426 of 45% (in 2008: 450 of 41%) afgesloten binnen de zes weken

Er is dit jaar rekening gehouden met de wachttijd binnen de doorloop van het dossier. We spreken van een wachttijd in de doorloop van een dossier als hetzij de administratie hetzij de inspecteur moet wachten op informatie van externen om het dossier verder te kunnen behandelen.

4.3.1.5 Anonieme klachtendossiers

18% (in 2008: 22%) van de klachten betreffende de arbeidsomstandigheden, zijnde 206 klachten, werden anoniem ingediend.

4.3.1.6 Indeling van de algemene klachten betreffende arbeidsomstandigheden naar de diverse onderwerpen van de wetgeving

Na onderzoek van de klacht wordt door de inspecteur aangeduid of de ingediende klacht effectief gegrond was of niet.

In onderstaand overzicht vindt men het aantal rubrieken die voorkwamen bij de klachten (meerdere rubrieken per klacht mogelijk) en het aantal van deze rubrieken die door de inspecteur als gegrond werden beschouwd.

Het nieuwe punt 38 onderaan is toegevoegd omdat een klacht in verband met ongewenste omgangsvormen na onderzoek niet kon ingedeeld worden in één van de voorziene rubrieken hieromtrent (pesten, geweldpleging, ongewenst seksueel gedrag of discriminatie) maar de klacht wel te maken heeft met psychosociale belasting op het werk.

Rubrieken	2009			2008		
	Aantal	Gegrond		Aantal	Gegrond	
1. Welzijnswet	83	28	34%	112	40	36%
2. Welzijnsbeleid	46	17	37%	59	29	49%
3. Gezondheidstoezicht	55	23	42%	67	26	39%
4. Interne dienst voor preventie en bescherming op het werk	23	10	43%	53	28	53%
5. Externe dienst voor preventie en bescherming op het werk	19	6	32%	21	11	52%
6. Externe dienst voor technische controle	6	3	50%	11	6	55%
7. Comité preventie en bescherming op het werk	16	3	19%	24	8	33%
8. Veiligheid- en gezondheidssignalering	21	13	62%	39	16	41%
9. Bescherming tegen tabaksrook	58	25	43%	82	33	40%
10. Opslagplaatsen ontvlambare vloeistoffen	15	10	67%	10	4	40%
11. Ruimten met explosieve atmosfeer	9	5	56%	13	5	38%

Rubrieken	2009			2008		
	Aantal	Gegrond		Aantal	Gegrond	
12. Tijdelijke en mobiele bouwplaatsen	79	40	51%	110	36	33%
13. Omgevingsfactoren en fysische agentia	83	26	31%	71	19	27%
14. Ioniserende straling				1	0	0%
15. Chemische agentia	31	13	42%	41	27	66%
16. Kankerverwekkende agentia	19	3	16%	41	17	41%
17. Biologische agentia	2	0		4	0	0%
18. Arbeidsmiddelen	36	21	58%	54	28	52%
19. Beeldschermen	2	1	50%	18	17	94%
20. Mobiele arbeidsmiddelen	7	3	43%	15	7	47%
21. Arbeidsmiddelen voor hijsen of heffen / liften	13	11	85%	22	11	50%
22. Werkzitplaatsen en rustzitplaatsen	9	5	56%	7	3	43%
23. Werken op hoogte	32	24	75%	44	30	68%
24. Werkkledij	38	11	29%	52	14	27%
25. Persoonlijke beschermingsmiddelen	36	15	42%	47	20	43%
26. Moederschapbescherming				3	1	33%
27. Stagiairs en jongeren						
28. Uitzendarbeit	1	1	100%	3	2	67%
29. Manueel hanteren van lasten	15	7	47%	17	6	35%
30. Nachtarbeit en ploegendienst	1	1	100%	1	0	0%
31. Algemeen reglement op elektrische installaties	22	13	59%	40	24	60%
32. Brandrisico (ARAB art. 52)	34	15	44%	38	26	68%
33. Sociale voorzieningen	89	42	47%	77	35	45%
38. Overige psychologische belasting	8	3	38%			
	908	398	44%	1.197	529	44%

4.3.2 Klachten ongewenste omgangsvormen

4.3.2.1 Aantal klachten

Er zijn 470 (in 2008: 596) dossiers geopend betreffende ongewenste omgangsvormen waarvan:

- o 438 (in 2008: 530) pestklachten

- 34 (in 2008:20) klachten in verband met geweldpleging
- 31 (in 2008: 18) klachten van ongewenst seksueel gedrag
- 19 (in 2008: 3) klachten op grond van discriminatie

Het totaal hiervan is 522 hetgeen betekent dat er dossiers zijn die melding maken van meerdere types van klachten van ongewenste omgangsvormen.

Zoals men kan waarnemen is door de vernieuwde wetgeving dit aantal andermaal significant gedaald. Wat natuurlijk niet wil zeggen dat het aantal formele klachten ook gedaald is maar de tussenkomst van de inspectiediensten en dus het openen van een dossier bij onze dienst vindt slechts plaats na uitputting van de interne procedure.

Een andere trend die men kan waarnemen is dat vooral het aantal pestklachten dat tot bij onze diensten komt gedaald is maar dat de andere vormen daarentegen significant toenemen.

4.3.2.2 Initiators van de deze dossiers

Een dergelijk dossier kan en zal in vele gevallen geïnitieerd worden door de klager zelf of een collega, maar ook dan zal een vragenlijst worden overgemaakt aan het vermeende slachtoffer.

Een volledig overzicht van de verschillende initiators is opgenomen in onderstaande tabel.

Type initiator	2009	2008
De werknemer	367	460
De gerechtelijke overheid	55	77
Een syndicale organisatie	14	14
Een externe dienst voor preventie en bescherming	10	14
Andere initiators *	10	13
De werkgever	3	5
De inspecteur	3	1
Via het centraal bestuur of de beleidscel	3	4
De interne dienst voor preventie en bescherming	2	6
Andere regionale directie	2	1
Gebruiker of inlener van een werknemer	1	0
Een werkgeversorganisatie	0	1
Eindtotaal	470	596

* andere initiators kunnen zijn: collega's, familieleden,

4.3.3 Opvolging van het onderzoek van ernstige arbeidsongevallen.

4.3.3.1 Initiatie van een dossier

Een dossier kan in de regionale directie op volgende drie wijzen worden geïnitieerd:

- ontvangst van de onmiddellijke melding van een zeer ernstig ongeval;
- ontvangst binnen de 10 dagen (of later) na het ongeval van een omstandig verslag betreffende het onderzoek en het daaruit voortvloeiende actieplan van de werkgever;
- raadplegen van de gegevensbank van het Fonds voor Arbeidsongevallen met de vaststelling dat van een aantal ernstige arbeidsongevallen geen omstandig verslag is ontvangen. Deze worden dan opgevraagd bij de betreffende werkgever.

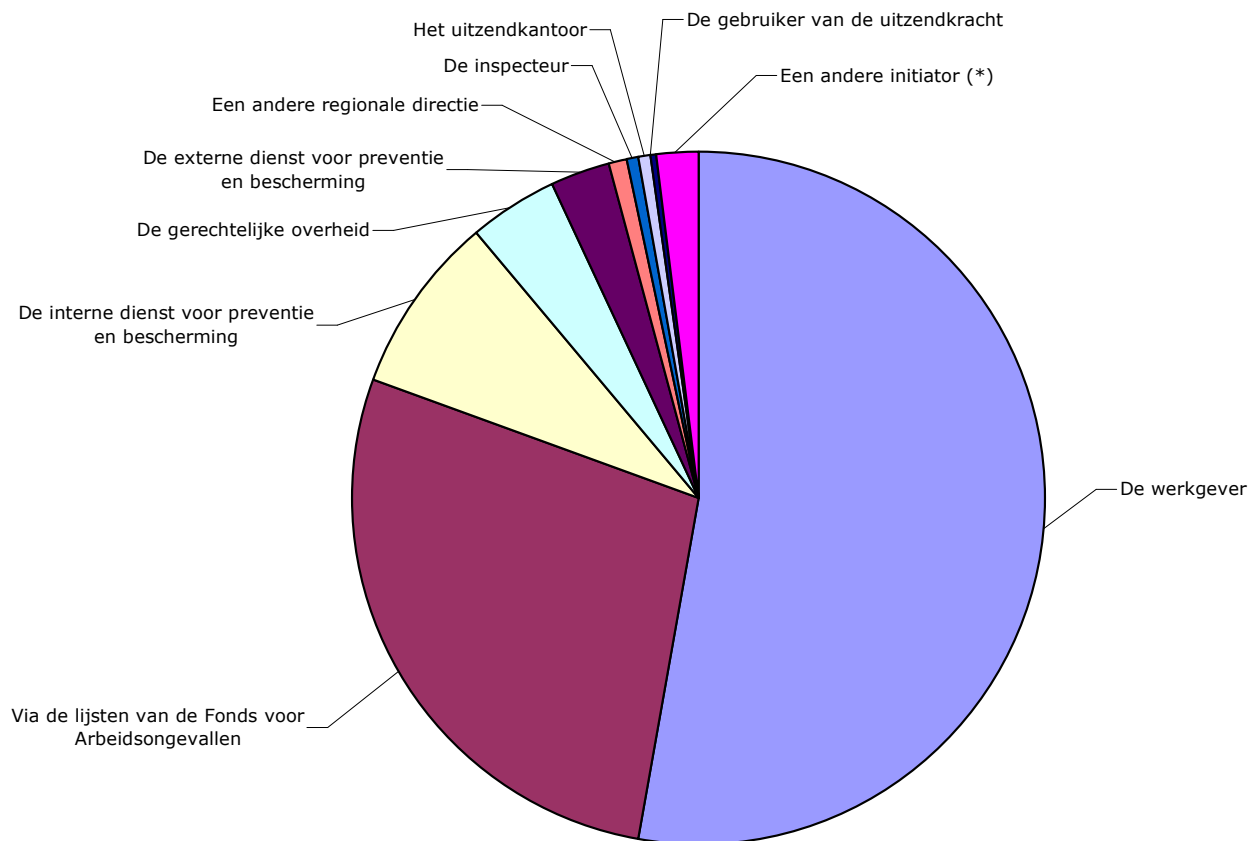
Omwille van de beperkte inspectiecapaciteit worden de selectiecriteria hier beperkt tot de ongevallen die aanleiding geven tot een tijdelijke arbeidsongeschiktheid van minstens 15 dagen en/of een blijvende arbeidsongeschiktheid van minstens 5%. In bepaalde regionale directies wordt nog bijkomende restricties gebruikt omwille van het acute tekort aan inspecteurs.

Het consulteren van de gegevensbank van het Fonds voor Arbeidsongevallen levert bijkomend 1.690 aanvullende dossiers. Dit aantal zou minimaal een factor 4 (schatting) groter zijn indien door de regionale directies geen beperkende criteria zouden gehanteerd worden en zo er voldoende capaciteit aan inspecteurs zou zijn.

Hieronder een overzicht van de geopende dossiers met indicatie van de initiator.

Type initiator	2009	2008
De werkgever	3.218	3.389
Via de lijsten van de Fonds voor Arbeidsongevallen	1.690	1.582
De interne dienst voor preventie en bescherming	495	279
De gerechtelijke overheid	267	347
De externe dienst voor preventie en bescherming	170	98
Een andere regionale directie	41	20
De inspecteur	35	46
Het uitzendkantoor	42	58
De gebruiker van de uitzendkracht	16	35
Een andere initiator (*)	122	122
	6.086	5.976

(*) Onder "andere initiator" is verstaan: onderaannemers, werkgeversorganisaties, werknemers, vakbonden, externe diensten voor technische controle, centraal bestuur en andere.

4.3.3.2 Opmaak van het omstandig verslag

Een omstandig verslag bevat:

- het onderzoek van een ernstig arbeidsongeval met aanduiding van de primaire, secundaire en tertiaire oorzaken;
- de voorgestelde preventiemaatregelen door de interne of externe preventiedienst;
- het actieplan van de werkgever voor uitvoering van deze voorgestelde maatregelen.

Van de ontvangen omstandige verslagen zijn 29% (tegenover 37% in 2008) afkomstig van een EDPB en 71% (tegenover 63% in 2008) van de IDPB van de 67% van de rapporten waarbij dit kon gedetermineerd worden.

4.3.3.3 Gemiddeld aantal dagen tussen de datum van het ongeval en het ontvangen van het omstandig verslag

Van de 6.086 geopende dossiers (in 2008: 5.976) zijn er slechts 4.572 dossiers weerhouden om dit gemiddelde te berekenen (dossiers zonder ongevaldatum en zonder ontvangen omstandig verslag en waarvan de data onwaarschijnlijk waren, zijn geschrapt)

Het gemiddeld aantal dagen dat het omstandig verslag is binnengekomen na het ongeval is 46 dagen (in 2008: 42 dagen)

Wanneer we echter de dossiers opsplitsen in dossiers die we rechtstreeks ontvangen van de werkgever of andere partijen en dossiers die we openen via de bevraging van het Fonds voor Arbeidsongevallen dan is daartussen een significant verschil. Bij dossiers die

we rechtstreeks ontvangen (3.667 dossiers gebruikt voor de berekening) is het gemiddelde aantal dagen = 35 en voor de dossiers die we ontdekken via het FAO is het gemiddeld aantal dagen = 91.

Conclusie: het aantal dagen voorzien in de regelgeving, namelijk 10, wordt in praktijk helemaal niet gehaald.

4.3.3.4 Aantal dossiers met een uitzendkracht als slachtoffer

Er zijn 4% (tegenover 8,1% in 2008) van de omstandige verslagen (of 147 dossier (tegenover 483 in 2008)) die betrekking hebben op een slachtoffer dat is tewerkgesteld als uitzendkracht. 30% hiervan zijn onderzocht door een externe dienst en 70% door een interne dienst. Deze gevoelige daling is ondermeer een rechtstreeks gevolg van de verminderde tewerkstelling van uitzendkrachten ingevolge de economische crisis.

4.3.4 Opvolging van meldingen van beroepsziekten

Er zijn geen dossiers specifiek geopend omwille van beroepsziekten in 2009. Wel hebben 41 meldingen aanleiding gegeven tot het instellen van een algemeen inspectiebezoek.

4.3.5 Overzicht van de andere dossiers

Buiten de in de vorige punten beschreven dossiers worden volgende types dossier geregistreerd in het systeem.

Niet alle geopende dossiers zijn reeds afgesloten in 2009 en bij het aantal gesloten dossiers zijn er een deel bij die reeds geopend zijn een voorgaand jaar.

Omschrijving	Aantal geopende dossiers		Aantal gesloten dossiers	
	2009	2008	2009	2008
Een inspectiebezoek aan een vestigingseenheid van een onderneming kan proactief zijn of een opvolgingsbezoek zijn. Wanneer een product wordt aangemaakt wordt hiervoor een dossier geopend.	4.073	3.300	3.613	2.865
Gelijkaardig aan type 1 maar dan naar aanleiding van een bezoek aan een tijdelijke of mobiele bouwplaats	3.037	2.346	2.605	2.209
Het verwijderen van asbest dient te worden gemeld aan onze diensten en de bezoeken en aangemaakte producten naar aanleiding van de inspecties worden opgenomen in dit dossier	1.850	2.019	1.482	1.852
Voor bepaalde andere meldingen worden ook dossiers geopend maar slechts een deel geeft effectief aanleiding tot een reactief bezoek	5.301	6.366	5.284	6.345
Bij vragen vanuit de gerechtelijke overheid wordt een dossier type 5 geopend	573	711	542	700

Omschrijving	Aantal geopende dossiers		Aantal gesloten dossiers	
	2009	2008	2009	2008
Er dienen een aantal controles te gebeuren in het kader van de risico's veroorzaakt door ioniserende stralingen en deze geven aanleiding tot opening van dit dossier	749	647	580	585
Gebruik van elektrische installaties in explosieve omgeving vraagt een beschreven preventieve aanpak van zonering en gebruik van aangepast constructiemateriaal. De inspectie dient deze dossiers voorlopig nog te valideren.	57	411	155	405
Er kan een beroep worden ingesteld tegen de beslissing van de arbeidsgeneesheer en dit geeft aanleiding tot opening van dit dossier.	63	82	48	83
Voor bepaalde activiteiten dient men te worden erkend of moet een afwijking worden aangevraagd. Regionaal toezicht dient het advies aan te leveren binnen dit erkenning- of afwijkingdossier.	124	83	109	76
De andere interne dossiers worden gegroepeerd onder type 11	636	442	510	420
De andere externe dossiers worden gegroepeerd onder type 12	620	860	541	801
Dit type is een reactie op een informatievraag	488	147	384	131
Het dossier bevat alle elementen die te maken hebben met dit type inspectie, namelijk het auditeren van een onderneming betreffende haar dynamisch risicobeheersingsstelsel.	12	1	5	
In bepaalde gevallen laat een regionale directie metingen uitvoeren door ons laboratorium industriële toxicologie van de afdeling toezicht op de chemische risico's	5	5	3	4
	17.588	25.372	15.861	24.335

Commentaar:

- Niet alle audits betreffende het dynamisch risicobeheersingsstelsel worden opgenomen in de daarvoor bestemde dossiertypes (type 14). Daartegenover staat dat in de tabel onder punt 4.2.2.1 (inspectiebezoeken) wordt melding gemaakt van 141 bezoeken voor het auditeren van het DYRIBS.

4.4 Overzicht van de aangemaakte producten in het kader van de diverse dossiertypes

Het werken met producten richt de aandacht op de klanten. Het accent ligt daardoor op de behoeften van de buitenwereld en zijn steeds hogere verwachtingen met betrekking tot de kwaliteit van de dienstverlening.

De benadering is dat de inspecteurs al hun activiteiten (inclusief inspectiebezoeken), de tijdens deze activiteiten gemaakte vaststellingen en de hieruit voortvloeiende inspectieconclusies registreren en deze gebruiken voor het aanmaken van hun producten aan de klanten.

De inspecteurs registreren hun activiteiten in het voorziene universele registratiesysteem en het bedrijfsbureau registreert de aangemaakte producten in het dossierregistratiesysteem bij de verzending van de documenten. Via dit systeem kan het bedrijfsbureau ook het verloop van de verschillende dossiers opvolgen.

Een product van de inspectie is te omschrijven als een materieel spoor, dat voor de klant (werkgever, werknemer, beleidscel, arbeidsauditeur,...) kan worden gemeten, in termen van tijd, kwaliteit en kwantiteit en waarmee direct of indirect een door beleid of regelgeving bepaald maatschappelijk effect wordt nagestreefd bij een duidelijk aan te wijzen bestemming buiten de inspectie". Het materiaal spoor kan een intern document zijn (bv. een activiteiten- of expertrapport) of een uitgaand document. Het zijn vooral de uitgaande documenten die worden geregistreerd.

Uit praktische overwegingen is gekozen om aan elk type product een nummer toe te kennen zodat een verkorte benoeming kan gebeuren.

De producten van de groep 100 zijn materiële sporen van de opmerkingen die werden overgemaakt aan de klant. Ze hebben naarmate het verhogen van het nummer een meer repressief karakter. Het is in functie van de samenvatting van de verschillende inspectieconclusies dat de inspecteur het type product bepaalt.

De producten van de groep 200 hebben meer te maken met de administratieve behandeling van een dossier.

De groep 300 zijn producten die direct verband houden met onze toezichtopdrachten, maar die verder gaan dan louter de vaststellingen en de maatregelen in relatie met de inspecties (zie 100-reeks). Het gaat over dossiers waarvoor een zekere expertise in een bepaald domein is vereist (bv. ongevallenanalyse, erkenningen, zonerings...). De betrokken inspecteur analyseert de situatie of het dossier en stelt hiervan een verslag op (indien vereist met zijn persoonlijk advies). Niet alle producten uit de 300-groep moeten het voorwerp uitmaken van een communicatie naar buiten, echter enkel de uitgaande producten (of hun begeleidende brieven) worden opgenomen in het registratiesysteem.

Een korte beschrijving van de verschillende producten vindt men in bijlage 2 van dit jaarverslag.

4.4.1 Aantal gerealiseerde producten per type dossier

	1 - Controlebezoek bedrijf	2 - Controlebezoek tijdelijke of mobiele bouwplaats	3 - Melding van asbestwerven	4 - Andere meldingen (bv. begassing...)	5 - Opdrachten gerechtelijke overheden	6 - Dossier ivm ioniserende stralingen	7 - Zonerings	8 - Beroepsziekten (onderzoeken)	9 - Beroep tegen beslissing arbeidsgeneesheer	10 - Erkenningen, vergunningen & afwijkingen	11 - Andere - intern FOD	12 - Andere - extern FOD	13 - Informatieaanvraag	14 - Audit van het dynamisch risicobeheersingssysteem	15 - Meting door Labo	16 - Opvolging van een onderzoek van een ernstig arbeidsongeval	17 - Verzoek om tussenkomst (bv. een klacht)	
101 Inspectierapport met positieve opmerkingen	33	6						1								7	4	51
102 Inspectierapport zonder opmerkingen	31	380	3	190	6		1	1		1	1	1				30	30	675
103 Inspectierapport met corrigerend advies	420	131	9	1	7	1	1	10		3	1	2	1	1		52	36	676
104 Bevestiging van mondelinge opmerkingen	496	61	6	3	10		3	3	7	7	1	3	2			84	44	730
105 Schriftelijke waarschuwingen (art. 9)	3046	1746	125	6	50	4	75	5	4	12	77	22	6	3	1	481	620	6283
106 Opleggen van maatregelen (art. 3)	66	364	4	1	8		1				2	4	1			14	47	512
107 Stopzetting (art. 3)	62	465	1	3	1							1				12	21	566
108 Pro Justitia (art. 9)	15	96	1		13						75	55				71	9	335
109 Vastleggen van afspraken/maatregelen	128	55	3		22		2	3	4	3	4	9		1		240	70	544
201 Doorsturing	140	123	15	1	119	65	3	1	7	6	384	43	5		1	157	306	1376
202 Opvragen van bijkomende inlichtingen	162	31	19	2	67	410	6	2	12	7	26	107	76		1	2475	277	3680
203 Kennisgeving	316	307	13	5	100	108	31	6	49	30	31	104	10	5		554	598	2267
204 Bevestiging van ontvangst	52	3	142		10	2	1		4		3	43	5			1114	432	1811
205 Bevestiging afspraken (inspectieplanning)	113	14		1	23		1	2	4	2	4	14	4	4		31	56	273
206 Antwoord op vragen (administratief)	114	33	14	1	169	4	7		2	3	15	220	234			111	86	1013
207 Uitnodiging voor PV van verhoor	51	43	1		17	2			10	1	1	4				115	62	307
208 TWW: Hoofdbestuur en andere RD's	45	147	3	1	7	31			1	24	190	20	1		1	137	20	627
209 Herinnering	153	40	2		16	38		1		2	1	5	1			347	34	640
210 Inbeslagname		1			3	2	1									1	9	17
301 Inhoudelijke evaluaties	15	2	3		177	5	11		1	10	15	5	1	3		19	40	307
302 Adviezen gemeenschappelijke diensten PB							4			5		1						10
303 Adviezen erkenningen										20	2							22
304 Adviezen afwijkingen	2									3								5
305 Bemiddelingen	1								2			2						5
306 Antwoord op vragen (inhoudelijk)	28	10	1		81	6	1			2	5	54	110			47	33	378
307 Klachten controlegeneeskunde	1				1	2			1		1						6	12
308 Eindrapporten	18	4	4		40	62	4		1	2	27	4	1			58	110	336
310 Expertproduct	29	9	42	8	143	49	51		12	27	51	26	21			74	56	598
	5537	4071	411	223	1090	791	204	35	121	170	917	749	479	17	4	6232	3006	24057

Bemerkingen:

- Bij de interpretatie van deze tabel dient rekening gehouden met het wijzigen van de productdefinitie in de loop van het jaar 2009. De producten uit de groep 300 (301 tot 308) zijn maar in gebruik van september 2009. Alle expertproducten werden voordien geregistreerd onder één nummer, namelijk 210. Deze expertproducten geproduceerd tot 31 augustus 2009 zijn in deze tabel ondergebracht onder de rubriek "310 Expert-product" (laatste lijn)
- Een inspectiedienst heeft een adviserende, een controlerende en ook een repressieve opdracht. Het onderscheid tussen deze drie kernopdrachten dient zich ook te reflecteren in de producten die worden opgesteld naar aanleiding van de controlebezoeken. De verhouding tussen het aantal waarschuwingen (product 105) en de som van de repressieve producten (106 - 107 - 108) kan als normaal worden beschouwd voor een sociale inspectiedienst.
- De meeste repressieve producten worden opgesteld naar aanleiding van controlebezoek aan bouwwerven.

4.4.2 Gevolgen van processen-verbaal van overtreding in de loop der jaren

Na het opmaken van een proces-verbaal van overtreding wordt dit simultaan overgemaakt aan de overtreder, de arbeidsauditeur of procureur des Konings (al naargelang het geval), het hoofdbestuur van de algemene directie en de dienst van de administratieve geldboetes van onze federale overheidsdienst.

De ontvangen processen-verbaal worden geregistreerd in een informaticasysteem GINAA waarin ook de opvolging van het dossier wordt gedaan tot de finale uitspraak.

De opvolging gebeurt per geregistreerde inbreuk.

In onderstaande tabel is de situatie op 17 augustus 2010 weergegeven wat de afhandeling van de geregistreerde inbreuken betreft vanaf 2005.

Jaar	tot 2006	%	2007	%	2008	%	2009	%	Totaal	%
Aantal inbreuken gevebaliseerd door de inspectiediensten TWW	1136		1442		1537		1009		5124	
Aantal inbreuken die strafrechtelijk werden vervolgd of waarvoor een minnelijke schikking werd betaald	386	34%	469	33%	505	33%	64	6%	1424	28%
Aantal inbreuken in afwachting van de definitieve beslissing van de Arbeidsauditeur	249	22%	274	19%	497	32%	794	79%	1814	35%
Aantal inbreuken waarvoor een administratieve geldboete werd opgelegd	389	34%	496	34%	88	6%	15	1%	988	19%

Jaar	tot 2006	%	2007	%	2008	%	2009	%	Totaal	%
Aantal inbreuken die zonder gevolg werden gelaten	85	7%	125	9%	24	2%	0	0%	234	5%
Aantal inbreuken die nog behandeld worden door de directie administratieve geldboeten	27	2%	78	5%	423	28%	132	13%	660	13%
Totaal aantal behandelde inbreuken door de dienst administratieve geldboete	501	44%	699	48%	535	35%	147	15%	1882	37%

Bemerkingen:

- De cijfers voor 2009 zijn nog niet volledig omdat vooraleer men de inbreuken inzake welzijn kan inbrengen in GINAA deze door een jurist (met kennis ter zake) moeten worden geïdentificeerd (voor andere materies gebeurt dit rechtstreeks door de griffie) en momenteel is er enige achterstand bij het aanduiden van de inbreuken.
- Van het totaal (5.124) van de geregistreerde inbreuken in GINAA er slechts 28% geleid hebben tot een strafrechtelijke vervolging of een minnelijke schikking.
- Voor 35% van deze geregistreerde inbreuken wacht de dienst van de administratieve geldboete nog op een uitspraak van de arbeidsauditeur.
- Indien ook TWW zal zijn ingestapt in het moderniseringsproces van ePV (zie verder in dit jaarverslag) dan zullen de gegevens veel betrouwbaarder zijn omdat de inspecteurs die een elektronisch PV opmaken enkel kunnen kiezen uit gecodificeerde inbreuken en dit zo rechtstreeks in het systeem ingevoerd wordt.

4.5 Bedenkingen naar aanleiding het cijfermateriaal

4.5.1 Personeelsterkte inspectie

In totaal werden 13.026 werkgevers bezocht (2.580 vestigingseenheden en 5.446 bouwbedrijven). Rekening houdend met het aantal werkgevers (268.078: bron RSZ) betekent dit dat theoretisch gezien dat elke werkgever eenmaal om de 20 jaar zou worden bezocht.

In de veronderstelling dat we geen gerichte inspecties zouden instellen bij bedrijven met minder dan 5 werknemers of minder dan 10 werknemers dan zouden de resterende bedrijven hetzij om de 8 jaar of om de 5 jaar aan een controle worden onderworpen.

Bij dit laatste scenario komen we dicht in de buurt van een vaak uitgesproken verzuchting dat elke werkgever minstens eenmaal om de 4 jaar het voorwerp van een inspectiebezoek zou uitmaken.

Indien de belofte van de vorige Ministers van Werk zou worden gehonoreerd (het aantal inspecteurs opvoeren tot 177) dan zouden we dit objectief bereiken en zelfs nog ruimte overhouden om in een aantal risico sectoren mini preventiecampagnes te organiseren.

Voor alle duidelijkheid: met een totaal van 177 inspecteurs komen we met het huidige werknemersbestand (3,7 miljoen werknemers) op 1 inspecteur per 21.000 werknemers.

Dit is nog steeds ver verwijderd van het streefcijfer opgenomen in de communautaire strategie 2007-2012.

4.5.2 Inspectiecampagne dakwerken... en nu...

Enkele jaren geleden heeft het NAVB een sensibilisatiecampagne gevoerd in de sector dakwerken, gevolgd door een handhavingcampagne van de afdeling regionaal toezicht. Wij blijven deze sector nog steeds van nabij volgen en uit de cijfers van tabel 4.2.3.6. blijkt dat dit terecht is.

De werken werden 146 keer stilgelegd, 51 maal werden bijkomende maatregelen opgelegd en er werden 26 Pro Justitia opgesteld.

Met dit cijfermateriaal willen we niet beweren dat de campagne zijn doel zou hebben gemist.

Integendeel onze inspecteurs stellen vast dat steeds meer werkgevers inspanningen hebben gedaan om zich in regel te stellen door de aanschaf van passende collectieve en persoonlijke beschermingsmiddelen. Een correcte plaatsing en gebruik laten echter nog steeds te wensen.

Daarenboven wordt er tijdens de controle van werken op hoogte vastgesteld dat bedrijven die zonnepanelen plaatsen vaak de regelgeving overtreden.

De sector van de dakwerken bestaat meestal uit kleine ondernemingen en de werkzaamheden zijn van korte duur zodat meerdere werken aan de aandacht van de inspectie ontsnappen.

Wil men in deze sector ertoe komen dat ook de kleinere werknemers zich confirmeren met de regelgeving dan zal ook de druk moeten worden opgevoerd vanuit de sector zelf (sociale partners) al dan niet in samenwerking met andere actoren op het terrein zoals EDPBW en eventueel de arbeidsongevallenverzekeraars.

4.5.3 Opvolging van onderzoek arbeidsongevallen

In ons jaarverslag van 2008 werden meerdere tabellen opgenomen in verband met de evaluatie van de omstandige verslagen van ernstige arbeidsongevallen.

Uit bespreking van het jaarverslag binnen het uitvoerend bureau van de Hoge Raad meenden we te mogen besluiten deze niet meer op te nemen in het verslag.

Uit de tabel 4.4.1. blijkt dat de meeste producten van de inspectie gerelateerd zijn aan het onderzoek van arbeidsongevallen.

In 2009 werd verder heel wat energie gestopt in de samenwerking met het FAO in het kader van een project opgenomen in de nationale strategie teneinde de gegevensbank van het FAO aan te vullen met gecodeerde gegevens inzake de preventiemaatregelen opgenomen in de omstandige verslagen.

Verder werden op basis van deze ongevallenverslagen fiches opgesteld "lessen uit ongevallen" die op het internet zullen worden gepubliceerd.

5 Activiteitenverslag van de afdeling van het toezicht op chemische risico's

5.1 Activiteiten in verband met het toezicht in de Seveso-bedrijven

5.1.1 Algemeen overzicht van de tijdsbesteding van de ingenieurs in 2009

	2009		2008	
	Aantal uren	%	Aantal uren	%
Tijd voor inspectieopdrachten:				
○ Systematische Seveso-inspecties	8.233,7	32,2	7.944,7	30,6
○ Andere proactieve inspecties	759,6	3,0	940,1	3,6
○ Onderzoek van ongevallen/incidenten	1.310,8	5,1	2.143,8	8,3
○ Onderzoek van klachten	297,9	1,2	270,2	1,0
○ Onderzoek van afwijkingsaanvragen	115,2	0,5	73,4	0,3
○ Onderzoek van zoneringdossiers	241,4	0,9	1.004,4	3,9
○ Andere reactieve onderzoeken	1.419,3	5,6	1.005,3	3,9
Tijd voor andere activiteiten:				
○ Onderzoek van veiligheidsrapporten	841,2	3,3	1.561,6	6,0
○ Behandeling van kennisgevingen	205,0	0,8	211,9	0,8
○ Coördinatie en overleg	827,4	3,2	582,7	2,2
○ Vertegenwoordiging	554,3	2,2	413,8	1,6
○ Crisisbeheer	85,8	0,3	98,0	0,4
○ Onderzoek & ontwikkeling	2.017,6	7,9	2.008,1	7,7
○ Informatie, advies, e.d.	1.245,9	4,9	656,3	2,5
Tijd voor organisatie, opleiding en andere:				
○ Ontwikkeling van informaticatoepassingen	1.389,1	5,4	1.580,7	6,1
○ Stafvergaderingen	871,3	3,4	918,7	3,5
○ Beheer van het kwaliteitssysteem	132,1	0,5	376,2	1,4

o Opleiding en permanente vorming	1.498,0	5,9	747,7	2,9
o Diverse andere activiteiten	1.523,2	6,0	1527,9	5,9
Tijd voor verplaatsingen:	1.975,2	7,7	1.887,6	7,3
TOTAAL	25.544	100	25.953	100

5.1.2 Inspectieopdrachten

In 2009 werden 698 inspecties uitgevoerd waarvan 475 inspecties betrekking hadden op het onderzoek van de preventiesystemen in de Seveso-bedrijven, zoals voorgeschreven bij art. 18 van de Seveso II-richtlijn.

5.1.2.1 Beschikbare tijd voor inspecties

De beschikbare tijd voor inspectiewerk en aanverwante activiteiten (met inbegrip van opleiding, dienstvergaderingen en verplaatsingen) bedroeg in 2009: 16.105,1 uren. Dit komt overeen met 10 full-time-equivalenten voor het uitvoeren van inspecties.

De volgende tabel geeft een algemeen overzicht van de verdeling van de beschikbare tijd voor inspecties in 2009:

Tijdsbesteding per fulltime equivalent en per jaar	%
o "out of office"	35,2
o "in the office" voor voorbereiding, rapportering en opvolging van inspectiebezoeken	54,7
o andere activiteiten	10,1

5.1.2.2 Inspectiecampagnes

5.1.2.2.1 Campagne contractoren

In de chemische industrie wordt veel gebruik gemaakt van contractoren voor het uitvoeren van diverse werken. Sedert 2004 worden daarom in de jaarlijkse inspectieplanning een aantal inspecties opgenomen die speciaal gericht zijn op de werkomstandigheden van contractoren

In 2009 werden in het kader van deze campagne 29 inspecties uitgevoerd. Bij 7 van deze inspecties waren geen contractoren aanwezig op site. De belangrijkste vaststellingen zijn hieronder samengevat.

- o De kennis van de alarmsignalen en de verzamelplaatsen is dikwijls onvoldoende. De bedrijven kunnen meestal wel duidelijk aangeven op welke manier deze informatie wordt overgebracht bij de contractoren. Doordat de contractoren dikwijls in verschillende bedrijven werken en de alarmsignalen en de verzamelplaatsen voor elk bedrijf verschillend zijn, gaat deze informatie ondanks de gegeven opleiding verloren.
- o Het werkvergunningstelsel blijft een belangrijk aandachtspunt. Zo wordt er soms omwille van de eenvoud een zeer langlopende en vaag omschreven werkvergunning afgeleverd, waardoor de uitvoerders geen overzicht meer hebben van de potentiële gevarensituaties en de te treffen preventiemaatregelen. In een aantal gevallen werd vastgesteld dat er onvoldoende controle is op het effectief toepassen van de voorge-

schreven maatregelen. Tenslotte werd soms vastgesteld dat niet alle uitvoerders de vergunning aftekenen wanneer dit voorzien is.

- In heel wat bedrijven wordt er gewerkt met veiligheidspaspoorten voor contractoren, waarin dan de gevolgde opleidingen vermeld zijn. Tijdens de inspecties werd vastgesteld dat de contractoren deze veiligheidspaspoorten vaak niet bij zich hebben en dat men ter hoogte van de toegang tot het bedrijf niet altijd in de mogelijkheid is om te controleren of een contractor de nodige opleiding al gehad heeft of nog (opnieuw) dient te volgen.
- Er werden verschillende tekortkomingen vastgesteld in verband met stellingen. In bedrijven waar er specifieke afspraken zijn gemaakt met de stellingbouwfirma's inzake de opbouw, controle en keuring van stellingen, werden minder tekortkomingen vastgesteld dan bij bedrijven die geen dergelijke afspraken gemaakt hebben. De grote stellingbouwfirma's voorzien tegenwoordig vaak dat de veiligheidsharnassen jaarlijks worden vervangen.
- In een aantal bedrijven werd vastgesteld dat men geen overzicht heeft van alle aanwezige personen in het bedrijf, of in een bepaald onderdeel van het bedrijf. Het ontbreken van een dergelijk overzicht maakt het moeilijker om bij een noodsituatie snel te weten te komen of er nog vermisten zijn.

5.1.2.2.2 Campagne chemische agentia

In 2009 werd voor de derde maal een inspectiecampagne doorgevoerd die gericht was op het onderzoek naar het beheersen van de risico's van blootstelling aan chemische agentia in de Seveso-bedrijven.

De belangrijkste tekortkomingen die werden vastgesteld tijdens inspecties in 16 bedrijven worden hieronder samengevat:

- het ontbreken van een degelijke risicoanalyse naar de blootstelling in het algemeen en specifiek bij het invoeren van nieuwe gevaarlijke stoffen en bij het wijzigen van processen en/of installaties;
- het ontbreken van de jaarlijkse actualisering van risicoanalyses voor blootstelling aan kankerverwekkende agentia;
- het niet betrekken van de arbeidsgeneesheer bij deze risicoanalyses (vooral bij arbeidsgeneesheren van externe diensten) en zelfs als dit gebeurt, is dit niet altijd op systematische basis;
- een onvolledige of een niet actuele lijst van beroepsrisico's;
- onvolledige inventarisatie van de aanwezige gevaarlijke stoffen (voornamelijk bijproducten of intermediaire producten) en risicovolle arbeidsplaatsen;
- onvoldoende informatiedoorstroming naar uitzendkantoren i.v.m. risico's betreffende chemische en kankerverwekkende agentia;
- niet geactualiseerde informatie op de veiligheidsinformatiebladen;
- het ontbreken van voldoende preventiemaatregelen, zoals op het vlak van afzuiginstallaties (vooral in laboratoria);
- onvoldoende etikettering van leidingen en recipiënten;

- het ontbreken van werkinstructies of onvoldoende aanduiden van de draagplicht van de correcte persoonlijke beschermmiddelen;
- blootstellingmetingen die onvoldoende worden aangestuurd door de risicoanalyse;
- onvoldoende terugkoppeling vanuit het gezondheidsdossier naar blootstellingmetingen;
- onvoldoende informatie van de werknemers en betrokkenheid van het Comité voor preventie en bescherming op het werk.

Net zoals de vorige jaren heeft deze inspectiecampagne dus weer heel wat tekortkomingen aan het licht gebracht. Het is uitzonderlijk dat bij een inspectie slechts een beperkt aantal tekortkomingen wordt vastgesteld. Vooral op het vlak van het uitvoeren van een degelijke risicoanalyse is verbetering noodzakelijk in de meeste onderzochte bedrijven.

Het inspectiekader van de dienst werd daarom uitgebreid met een licentiaat in de chemie, die zich vooral zal toeleggen op de controle van de chemische arbeidshygiëne in de Seveso-bedrijven, teneinde meer vooruitgang op dit vlak te bewerkstelligen.

5.1.2.2.3 Campagne pijpleidingen

In 2009 heeft er een tweede inspectiecampagne gelopen betreffende de beheersing van de risico's verbonden aan (zowel ondergrondse als bovengrondse) pijpleidingen. Tijdens deze campagne werd nagegaan in hoeverre de bedrijven rekening hebben gehouden met de aanbevelingen die resulteerden uit de eerste campagne. Deze aanbevelingen werden samengevat in een nota die in 2008 werd verstuurd naar alle Seveso-bedrijven.

De inspectiecampagne had betrekking op 17 bedrijven. De belangrijkste vaststellingen zijn hieronder samengevat:

- Minder dan de helft van de geïnspecteerde bedrijven hebben effectief geëvalueerd of zij de aanbevelingen uit de nota toepassen.
- Er zijn nog altijd bedrijven die niet beschikken over actuele plannen om de ligging van de leidingen in de omgeving van het bedrijf of binnen het bedrijf correct aan te geven. Daarnaast blijkt ook dat soms essentiële gegevens over deze leidingen en de stoffen die worden getransporteerd onvoldoende gekend zijn (diepteligging, debiet, diameter, gevaareigenschappen stoffen, druk). De markering van de ondergrondse leidingen binnen de terreingrenzen kan dikwijls ook beter.
- Bij een aantal bedrijven blijkt dat de grens in verantwoordelijkheid tussen de pijpleidingmaatschappij en het bedrijf niet altijd duidelijk is. Bij enkele bedrijven kan de grensafsluiter in een noodsituatie door het bedrijf zelf niet worden bediend, waardoor het veel langer duurt voordat een leiding kan worden ingeblokt.
- Heel wat bedrijven beschikken niet over de nodige informatie over de te nemen maatregelen (zoals evacuatie, eventueel stilleggen van bepaalde installatieonderdelen) indien er zich een noodsituatie zou voordoen met een pijpleiding in de buurt van het bedrijf.
- In de meeste bedrijven zijn er risicostudies opgesteld betreffende de pijpleidingen en/of de ontspanstations. Deze risicostudies zijn soms echter niet volledig en worden niet altijd periodiek herzien. Er zijn echter nog altijd bedrijven waar wijzigingen aan pijpleidingen of ontspanstations niet altijd via een formeel systeem van wijzigingen aan installaties verlopen, waardoor het niet gegarandeerd is dat de nodige risicostudies altijd worden uitgevoerd.

- Bij ongeveer de helft van de geïnspecteerde bedrijven blijkt dat in het veiligheidsrapport geen scenario's voor zware ongevallen met ondergrondse leidingen en/of ontspanstations zijn opgenomen.
- Bij enkele bedrijven blijkt ook dat de zoneringdossiers en het explosieveiligheidsdocument van ontspanstations nog ontbreken of niet zijn ondertekend.
- Bij bijna alle geïnspecteerde bedrijven werden tekortkomingen vastgesteld met betrekking tot het inspecteren van de technische maatregelen. In de meeste gevallen zijn de bedrijven onvoldoende op de hoogte van de resultaten van de inspecties die door derden worden uitgevoerd op de pijpleidingen of op de toebehoren. Het blijkt dat men de resultaten van kathodische protectie of van het onderhoud op de ontspanstations wel kan bekomen, maar dat men dit uitdrukkelijk moet vragen aan de instanties die deze inspecties uitvoeren. In heel wat gevallen blijkt dat de Seveso-bedrijven deze vraag niet altijd stellen. Er zijn echter nog altijd bedrijven die niet over een leidinginspectiesysteem beschikken;
- Enkele bedrijven beschikken nog niet over een systeem om het risico van zware belasting boven ondergrondse leidingen te evalueren. Bij de meeste bedrijven bestaat er wel een formeel systeem betreffende het uitvoeren van graafwerken in de buurt van ondergrondse pijpleidingen;
- In een aantal bedrijven zijn er nog geen of onvoldoende interventiescenario's opgesteld om een noodsituatie met betrekking tot pijpleidingen te beheersen en de schade te beperken. In het noodplan zijn ook niet altijd de juiste en actuele contactnummers opgelijst van de beheerders van de pijpleidingen;

Ondanks het feit dat alle Seveso-bedrijven werden geïnformeerd over de mogelijke maatregelen die kunnen worden genomen om de risico's van pijpleidingen te beheersen, hebben vele bedrijven nagelaten om deze maatregelen in de praktijk te brengen. Sommige bedrijven hebben de aanbevelingen zelfs niet eens gelezen.

Begin 2010 zal binnen de projectgroep van deze campagne worden nagegaan welke acties kunnen worden ondernomen om deze situatie op korte termijn te verbeteren.

5.1.2.3 Onderzoek van arbeidsongevallen

5.1.2.3.1 Ernstige arbeidsongevallen

In 2009 werden 240 ernstige arbeidsongevallen gemeld in 109 Seveso-bedrijven.

65 van deze ernstige arbeidsongevallen werden ter plaatse onderzocht. Voor de overige ernstige arbeidsongevallen werd het onderzoek beperkt tot een analyse van het omstandig verslag van de preventiedienst en het opvolgen (bij gelegenheid van een volgend inspectiebezoek) van de uitvoering van de preventiemaatregelen zoals vastgelegd in dit verslag.

59 van deze ongevallen hadden betrekking op een onderaannemer of een andere werkgever die werken uitvoerde in het Seveso-bedrijf. Bij 17 ongevallen was het slachtoffer een uitzendkracht.

Indeling van de ernstige arbeidsongevallen volgens de gevolgen:

Aantal	Gevolgen
1	Dodelijk arbeidsongeval

Aantal	Gevolgen
9	Ongevallen met een blijvend letsel tot gevolg
230	Ongevallen met een tijdelijk letsel tot gevolg

Indeling van de ernstige arbeidsongevallen volgens de afwijkende gebeurtenis:

Aantal	%	Afwijkende gebeurtenis
9	3,8	Afwijkende gebeurtenis als gevolg van een elektrische storing, explosie, brand
69	28,8	Afwijkende gebeurtenis door overlopen, kantelen, lekken, leeglopen, verdampen, vrijkomen
37	15,4	Breken, barsten, glijden, vallen, instorten van het betrokken voorwerp
66	27,5	Verlies van controle over een machine, vervoer- of transportmiddel, handgereedschap, voorwerp
13	5,4	Vallen van personen van hoogte
19	7,9	Gegrepen of meegesleept worden door een voorwerp of de vaart daarvan
27	11,2	Andere

Indeling van de ernstige arbeidsongevallen volgens het betrokken voorwerp:

Aantal	%	Betrokken voorwerp
17	7,1	Gebouwen, bovengrondse constructies, steigers
0	0,0	Graafwerken, kuilen, putten
18	7,5	Distributiesystemen
4	1,7	Motoren, systemen voor transmissie en opslag van energie
17	7,1	Mechanisch handgereedschap
33	13,8	Machines en uitrusting
36	15,0	Systemen voor gesloten of open transport en opslag
17	7,1	Voertuigen voor transport over land
5	2,1	Lasten
65	27,1	Chemische stoffen, explosieven, radioactieve stoffen, biologische stoffen
1	0,4	Veiligheidssystemen en veiligheidsuitrusting

Aantal	%	Betrokken voorwerp
27	11,2	Andere

Indeling van de ernstige arbeidsongevallen volgens de aard van het letsel:

Aantal	%	Letsel
13	5,4	Vleeswonden met verlies van weefsel die aanleiding geven tot een meerdaagse arbeidsongeschiktheid
114	47,5	Botbreuken
7	2,9	Traumatische amputaties en afzettingen
3	1,3	Schuddingen en inwendige letsels die in afwezigheid van behandeling levensbedreigend kunnen zijn
2	0,8	Schadelijke effecten van elektriciteit die aanleiding geven tot een meerdaagse arbeidsongeschiktheid
73	30,4	Brandwonden die aanleiding geven tot een meerdaagse arbeidsongeschiktheid of chemische of inwendige verbrandingen of bevriezingen
12	5,0	Vergiftigingen en infecties
0	0,0	Verstikkingen en verdrinkingen
16	6,7	Andere

5.1.2.3.2 Zware chemische ongevallen

In 2009 hebben zich 2 zware ongevallen voorgedaan in de zin van de Seveso II-richtlijn: een lek van ethyleen tengevolge van een breuk in een luchtkoeler en een explosie in een kraakoven bij het opstarten van de installatie.

5.1.2.4 Onderzoek van klachten

In 2009 werden 16 klachten ingediend, die allemaal in onderzoek werden genomen.

Aantal klachten	Onderwerp van de klacht
3	Onveilige of ongezonde werkomstandigheden
3	Rookbeleid
1	Werkinstructies
1	Controlesysteem van procesinstallaties
1	Gezondheidstoezicht
1	Organisatie van de interventie

Aantal klachten	Onderwerp van de klacht
1	Risicoanalyse
1	Psychosociale risico's
1	Betreden van besloten ruimten
3	Diverse welzijnsaspecten
Aantal klachten	Resultaat van het onderzoek
5	Gegronnd
7	Gedeeltelijk gegronnd
3	Ongegronnd
1	Nog in onderzoek

5.1.2.5 Output van de inspectieopdrachten

Aantal	Inspectieproducten
21	Brieven met positieve appreciatie
692	Brieven met vaststellingen, verbeteringsacties en termijnen
3	Formele waarschuwingsbrieven met aanmaning tot regularisatie
1	Schriftelijke verklaring met bewijzen van afspraken
56	Brieven of rapporten aan andere instanties
21	Verslagen over afwijkingsaanvragen en andere adviesaanvragen
41	Brieven inzake beoordelingen van zoneringsdossiers
835	Totaal

5.1.3 Andere activiteiten

5.1.3.1 Onderzoek van veiligheidsrapporten en kennisgevingen

In 2009 werden 62 veiligheidsrapporten onderzocht en werden 65 kennisgevingen behandeld.

5.1.3.2 Coördinatie, overleg en vertegenwoordiging

De afdeling is belast met de coördinatie van de inspecties van alle bevoegde (zowel Gewestelijke als Federale) inspectiediensten die verband houden met het toezicht op de preventie van zware chemische ongevallen in ons land. De afdeling zorgt tevens voor de organisatie van het overleg tussen de Belgische autoriteiten die betrokken zijn bij de preventie en bestrijding van zware ongevallen. Deze opdrachten zijn noodzakelijk om

ervoor te zorgen dat de verschillende overheidsdiensten op een coherente wijze optreden in gans het land.

In 2009 werd 3,2 % van de beschikbare tijd besteed aan 9 coördinatie- en overlegvergaderingen.

Daarnaast moet de afdeling instaan voor de vertegenwoordiging van de algemene directie in comités en werkgroepen die verband houden met de preventie van zware ongevallen. In 2009 was 2,2 % van de beschikbare tijd nodig voor het deelnemen aan 41 vergaderingen.

5.1.3.3 Crisisbeheer

Met het Crisiscentrum van de FOD Binnenlandse Zaken werd samengewerkt voor de praktische uitwerking van noodplannen voor crisissituaties die een nationale coördinatie vragen. Concreet werd binnen de crisiscel ECOSOC meegewerkt in het kader van de H1N1-griep пандemie en de oefening van het nucleaire noodplan voor de kerncentrale in Doel.

Via de Europese werkgroep "Accident Analysis and Reporting" werd verder gewerkt aan de hervorming van de MARS-databank, een systeem voor de uitwisseling van ongevalinformatie binnen Europa. Het nieuwe eMARS-systeem via internet werd in 2009 in gebruik genomen.

5.1.3.4 Onderzoek en ontwikkeling

Eén van de belangrijkste opdrachten van de dienst houdt verband met de organisatie en de uitvoering van veiligheidsinspecties in de Seveso-bedrijven volgens de vereisten die zijn opgelegd in art. 18 van de "Seveso II"-richtlijn. Zo moeten deze inspecties een planmatig en systematisch onderzoek omvatten van de systemen die binnen de inrichting worden gebruikt, zowel de systemen van technische aard als deze van organisatorische en bedrijfskundige aard.

Om aan deze vereisten te voldoen worden jaarlijks diverse projecten opgestart voor de ontwikkeling van nieuwe inspectiemethodes en de verbetering van de bestaande inspectietechnieken.

De belangrijkste projecten die in 2009 liepen in dit verband worden hieronder kort beschreven.

- De eerste testversie van het inspectie-instrument "Atmosferische bovengrondse opslag tanks" werd bijgestuurd op basis van de inspectie-ervaringen en op basis van de commentaren vanwege Essenscia. In overleg met de Vlaamse milieu-inspectie (Dienst Toezicht Zwaarereisicobedrijven) werd besloten om nog geen eerste versie op te stellen maar wel een tweede testversie. De tweede testversie van het instrument "Atmosferische bovengrondse opslag tanks" werd afgewerkt in juni 2009 en ter beschikking gesteld op de website van de FOD WASO.
- De herziening van de tweede versie van het Metatechnisch Evaluatiesysteem werd gestart in 2006 en dit in nauw overleg met de gewestelijke Seveso-inspectiediensten. De derde versie van het Metatechnisch Evaluatiesysteem zal bestaan uit verschillende afzonderlijke inspectie-instrumenten. Van deze inspectie-instrumenten wordt eerst een testversie gepubliceerd. In 2009 werden de testversies van de inspectie-instrumenten "Noodplanning" en "Inspectie en onderhoud" afgewerkt en op de website van de FOD WASO gepubliceerd. Er werd tevens gewerkt aan de inspectie-instrumenten "Operationele handelingen" en "Preventiebeleid zware ongevallen". De

ontwikkeling van deze inspectie-instrumenten is in een ver gevorderd stadium en ze kunnen wellicht in het tweede kwartaal van 2010 worden gepubliceerd.

- In 2008 werd gestart met de ontwikkeling van een inspectie-instrument "Ammoniumnitraat" in samenwerking met de FOD Economie en de Dienst Toezicht Zware- en risicobedrijven van de Vlaamse milieu-inspectie. De ontwikkeling werd voltooid in 2009 en het inspectie-instrument "Ammoniumnitraat" werd gepubliceerd op onze website.
- In 2009 werd gestart met de ontwikkeling van het inspectie-instrument "Springstoffen", eveneens in samenwerking met de FOD Economie en de Dienst Toezicht Zware- en risicobedrijven van de Vlaamse milieu-inspectie. De voltooiing van dit project is voorzien in 2010.
- De eerste discussieversie van de grondig gereviseerde informatienota "Procesveiligheidsstudies" werd verder ontwikkeld en overgemaakt aan de gewestelijke inspectiediensten voor commentaar.
- In 2008 werd de inspectierapportering grondig te herzien en werd een verbeteringsvoorstel opgesteld. Dit voorstel werd in de loop van 2009 geïmplementeerd in het informatiesysteem van de dienst. Het nieuwe inspectierapporteringssysteem werd in september 2009 in dienst genomen.

5.1.3.5 Informatie en advies

Op 26 november 2009 werd door de afdeling het 11° Symposium "preventie van zware ongevallen" georganiseerd, met 297 deelnemers.

De editie van dit jaar werd aan twee thema's gewijd: Business Continuity Planning en lessen uit ongevallen.

Volgens berichten in de media kon het griepvirus A/H1N1, beter bekend als de Mexicaanse griep, aanleiding geven tot de afwezigheid van één derde van het personeel gedurende een drietal weken. Een dergelijke mate van afwezigheid vormt niet alleen een economische bedreiging voor een bedrijf, maar ondermijnt ook de invulling van heel wat functies waarop in normale omstandigheden gerekend wordt om de veiligheid van de installaties te verzekeren. Niet alleen een pandemie kan de normale personeelsbezetting in het gedrang brengen. Stakingen, problemen met de bereikbaarheid van het bedrijf of tijdelijke werkloosheid om economische redenen kunnen hetzelfde effect teweegbrengen. Het opstellen van een zogenaamd Business Continuity Plan (BCP) om de onderneming voor te bereiden op gebeurtenissen die haar normale werking en zelfs haar voortbestaan kunnen bedreigen, is een bestaande praktijk van goed management. In het kader van deze problematiek werden vijf presentaties gegeven door vertegenwoordigers van Seveso-bedrijven.

Tijdens het tweede deel van dit symposium werden de lessen uit verschillende ongevallen behandeld: vier Seveso-bedrijven hebben de resultaten van het onderzoek van verschillende incidenten en ongevallen toegelicht.

5.2 Activiteiten van het laboratorium voor industriële toxicologie

5.2.1 Algemeen overzicht van de tijdsbesteding in 2009

Werkplaatsmetingen:	Aantal uren	%
- Voor- en nazorg van monsternemingen	794	8,4

Werkplaatsmetingen:	Aantal uren	%
- Monsternemingen in bedrijven	135	1,4
- Analyse van monsters	2.299	24,2
- Rapportering van metingen	639	6,7
Organisatie van vergelijkingen tussen laboratoria	912	9,6
Toezicht op erkende laboratoria	61	0,6
Toezicht op reglementering chemische agentia	20	0,2
Overleg met andere actoren	27	0,3
Vertegenwoordiging	84	0,9
Onderzoek & ontwikkeling	1.502	15,8
Informatie, advies, e.d.	548	5,7
Organisatie, opleiding en andere	2.204	23,3
Verplaatsingen	273	2,9
Totaal	9.498	100

5.2.2 Werkplaatsmetingen

De volgende metingen (monsterneming + analyse + berekening resultaat) of analyses werden uitgevoerd:

Aantal (1)	Belangrijkste agens (2)
27	Asbest in materialen (3)
10	Asbest in lucht optische microscopie
2	Asbest in lucht (elektronenmicroscopie)
5	Meting van nanodeeltjes
2	Beladen van filters met kwarts en pilootinterlaboratoriumvergelijkingen
8	Siliciumdioxide
4	Metalen
6	Organische stoffen in lucht
1	Blootstelling tijdens onderhoud en kalibraties in benzinestations
1	Klimaatparameters in binnenruimten (ventilatie; CO ₂ , temperatuur; relatieve vochtigheid)
2	Nitrosamines

(¹) = aantal afgewerkte dossiers. Het volume per dossier kan verschillen: zo kan een dossier slaan op één monster of op meerdere monsters. Voor metingen in bedrijven wordt meestal een voorafgaand bezoek afgelegd (voor het bekijken van werkplaatsfactoren, selectie van werknemers voor de monsterneming, selectie van de te meten agentia, ...). Waar relevant worden de veiligheidsinformatiebladen gecontroleerd.

(²) per dossier kunnen meerdere agentia voorkomen (bijvoorbeeld organische dampen en stof)

(³) analyse van asbest in materialen: de standaardtechniek hiervoor is polarisatiemicroscopie met dispersiekleuring; voor moeilijke monsters wordt analytische elektronenmicroscopie gebruikt eventueel aangevuld met X-stralendiffractie. Hierin is eveneens begrepen: de validatie van de samenstelling van de monsters voor het vakbekwaamheidschema asbest in materialen.

De aanvragen voor metingen zijn afkomstig van de regionale directies van het Toezicht op het Welzijn op het Werk, van de eigen afdeling, van andere overheidsdiensten of van de interne dienst voor preventie en bescherming. Ongeveer de helft van de metingen kaderden in een campagne.

5.2.3 Interlaboratoriumvergelijkingen

Het laboratorium neemt deel aan de volgende vakbekwaamheidschema's (proficiency testing schemes):

- WASP (metalen algemeen): 4 ronden per jaar;
- AIMS (asbest in materialen): 4 ronden per jaar.
- WASP (lasrook): 4 ronden per jaar
- AFRICA (vezeltellingen): 2 ronden per jaar.

WASP (Workplace Analysis Scheme for Proficiency) en AIMS (Asbestos In Materials Scheme) zijn vakbekwaamheidschema's van de Health and Safety Laboratory van het Verenigd Koninkrijk.

AFRICA (Asbestos Fibre Regular Informal Counting Arrangement) is een vakbekwaamheidschema voor vezeltellingen ingericht door het Institute for Occupational Medicine te Edinburgh.

Het laboratorium organiseert (en neemt er uiteraard zelf ook aan deel) de volgende vakbekwaamheidschema's:

- vezels op filters: 3 ronden per jaar. Ongeveer 20 deelnemende laboratoria. Kwaliteitscontrole van deze monsters;
- asbest in materialen: 3 ronden per jaar. Ongeveer 20 deelnemende laboratoria. Het laboratorium staat in voor de aanmaak en de kwaliteitscontrole op de monsters;
- organische stoffen in lucht: 2 interlaboratoriumvergelijkingen per jaar (ingericht in samenwerking met de VITO te Mol).

Het laboratorium heeft een proefproject opgezet voor laboratoria die kwartsanalyses verrichten. Er waren 4 deelnemende laboratoria.

De haalbaarheid van een vakbekwaamheidschema voor kwarts wordt verder onderzocht. Volgende factoren spelen hierbij een rol: de verschillende technieken gebruikt door de laboratoria (soort filter; analytische techniek infraroodspectrometrie, X-stralendiffractie; rechtstreekse of onrechtstreekse techniek met destructie van het monster, ...).

Voor al deze interlaboratoriumvergelijkingen staat het laboratorium in voor de organisatie en de verwerking van de resultaten.

Het laboratorium maakt deel uit van een Europees netwerk van organisatoren van vakbekwaamheidschema's en referentielaboratoria.

5.2.4 Toezicht op de erkende laboratoria

In het kader van het toezicht op de erkende laboratoria worden geregeld monsters van laboratoria geanalyseerd (bulkmonsters, vezeltellingen).

Steekproefsgewijze worden monsters genomen door laboratoria herteld. In 2008 werd herhaaldelijk een onderschatting van het aantal getelde vezels vastgesteld. Dit kwam waarschijnlijk door de tijdsdruk op de tellers: er wordt onvoldoende tijd uitgetrokken voor een grondig onderzoek van de filters. Een verhoogd toezicht in 2009 op de laboratoria heeft duidelijk vruchten afgeworpen aangezien deze tekortkoming niet meer systematisch werd vastgesteld.

5.2.5 Meetcampagnes

Er werden metingen verricht in 5 bedrijven (vooral in de bouwsector) waar werknemers blootgesteld kunnen worden aan kwarts. Deze metingen toonden vaak zeer hoge blootstellingen van kwarts aan. Er is duidelijk nog een gebrek aan bewustwording voor de problematiek van de kwartsblootstelling in de bouwsector.

Er werden metingen verricht op een demonstratie van de toepassing van collectieve preventieve maatregelen op bestaande apparatuur gebruikt op bouwerven. De efficiëntie van de gedemonstreerde oplossingen was ongelijk maar het blijkt toch mogelijk afzuigen te plaatsen op gereedschap dat reeds in gebruik is.

Een belangrijke uitdaging is de variabiliteit van de blootstelling aan kwarts in de bouwsector. Een vaak gehoord argument is dat de blootstellingen van dag tot dag sterk kunnen variëren naargelang de uitgevoerde activiteit. Een project op een bouwterrein werd hierover opgestart. Probleem is dat tijdens de monsterneming de pomp regelmatig stilvalt door het ontstaan van een dikke filterkoek ten gevolge van de hoge stofconcentratie.

De campagne metalen werd verder gezet.

Er werden "mini-samplers" gebouwd (naar een ontwerp van de Zweedse onderzoeker Göran Lidén) die toelaten monsters te nemen in de ademzone zelfs bij lassers die nauw aan het gelaat aansluitende ademhalingsbescherming dragen.

Er werden metingen van nitrosamines verricht in twee bedrijven als opvolging van deze campagne.

5.2.6 Nanodeeltjes

Nanodeeltjes zijn deeltjes met minstens één afmeting kleiner dan 100 nm (1 nm = 10⁻⁹ m, een miljardste van een meter).

Deze deeltjes bestaan van vóór de menselijke beschaving (vuur, vulkaanuitbarstingen, ...) maar worden nu ook intentioneel aangemaakt voor speciale toepassingen: nanotech-

nologie. Deze technologie heeft de laatste jaren een enorme vlucht genomen en kent ontelbare toepassingsgebieden: cosmetica, geneeskunde, behandeling van oppervlakken, textiel, katalyse, ...

Industriële blootstelling aan niet-intentioneel geproduceerde nanodeeltjes (lasrook, dieselroet, ...) gebeurt reeds lange tijd.

Het is zonder meer duidelijk dat de kennis over de gezondheidsrisico's van de bewust aangemaakte materialen geen gelijke tred heeft gehouden met de explosieve groei van de nanotechnologie en haar toepassingen.

De klassieke benadering van het inschatten van de risico's door middel van de dosis uitgedrukt in massa is slechts ten dele bruikbaar. Belangrijkere parameters zijn waarschijnlijk de aantallen en vooral de oppervlakten van de deeltjes. Ongetwijfeld blijft de chemische samenstelling van de deeltjes cruciaal.

Het laboratorium heeft apparatuur aangekocht om specifiek in dit domein metingen te verrichten.

Daarnaast blijft de analytische elektronenmicroscopie goede diensten bewijzen.

Het meten van deze deeltjes stelt grote uitdagingen: de klassieke monsternemingstechnieken voor deeltjes zoals filtratie en impactie door inertie schieten tekort.

Het doel van de metingen is de concentraties gemeten in bedrijven die nanodeeltjes intentioneel aanmaken te situeren naast de concentraties nanodeeltjes gemeten tijdens gekende "klassieke" industriële processen.

Er werden metingen verricht in lokalen met een zeer intense laserprinteractiviteit. De gezondheidsrisico's van laserprinters staan zeer sterk in de belangstelling van de populairere pers maar de talrijke studies uitgevoerd door wetenschappelijke instituten kunnen de vaak alarmistische uitspraken niet bevestigen.

Een ander belangrijk aandachtspunt is de productie van koolstofnanobuisjes. Uit dierproeven is gebleken dat er geen redenen bestaan die erop wijzen dat het klassieke paradigma, dat de voor de gezondheid nadelige eigenschappen van sommige vezels verklaart (inadembare vezels met grote biopersistentie) niet zou opgaan voor koolstofnanobuisjes. Het is bijgevolg van zeer groot belang de evolutie van de productie en het gebruik van deze nanobuisjes van dichtbij te volgen.

6 Activiteiten van de afdeling kennisbeheer

De met hoofdzakelijk ondersteuningsopdrachten belaste afdeling kennisbeheer is grotendeels een virtuele organisatie waarbij, voor inhoudelijke dossiers, een beroep wordt gedaan op de medewerkers van de afdelingen regionaal toezicht en chemische risico's.

Er werd nogal wat tijd geïnvesteerd in het opstellen van de leidraad van deze afdeling en het opstellen van een allereerste operationeel plan voor het jaar 2010 (zie bijlage x – Jan Baten zal die toevoegen??).

Daarnaast werden de in 2.5. supra beschreven opdrachten vervuld. In een notendop gaat het voornamelijk om volgende zaken:

- waar nodig en mogelijk, het ondersteunen en mee uitwerken van de nationale campagnes van de afdeling regionaal toezicht;
- actieve deelname aan het KSS netwerk: binnen de gestelde termijnen informatie en antwoorden verstrekken op vragen afkomstig van KSS leden;
- het basisopleidingspakket 'nieuwe inspecteurs' up-to-date houden;
- actief meewerken aan de opleiding van zowel technisch als administratief personeel;
- de nationale studiedagen: voorbereiden, uitwerken, ondersteunen en debriefing opstellen;
- interpretaties van de welzijnsregelgeving formuleren (samen met de AD HUA);
- commentaar formuleren m.b.t. sneuvelversies van publicaties van het Europees Agentschap voor de Veiligheid en de Gezondheid op het Werk;
- commentaar formuleren op ontwerp teksten regelgeving 'welzijn op het werk' komende van de AD HUA;
- codes van goede praktijk opsporen

7 Activiteiten van cel nationale en internationale samenwerking

7.1 Activiteiten van het KSS-platform

Voor de goede werking van de inspectiediensten voor het toezicht op het welzijn op het werk, zijn een snelle uitwisseling van informatie en samenwerkingsakkoorden met andere Europese arbeidsinspectiediensten onontbeerlijk.

Om de informatie-uitwisseling vlotter te laten verlopen wordt er gebruik gemaakt van het Europese KSS-platform (Knowledge Sharing Site). Dit is een website die wordt gebruikt om vragen te stellen over de manier waarop welzijnsonderwerpen worden aangepakt in andere lidstaten van de EU. In sommige gevallen werd het ook gebruikt om andere inspectiediensten te waarschuwen voor gevaarlijke machines of producten die worden gebruikt op de werkvloer.

België heeft sinds 2007 het voorzitterschap van dit KSS-platform. Onder Belgische leiding heeft KSS een sterke structuur en een grotere impact gekregen.

Elke lidstaat heeft een nationale coördinator en een adjunct-coördinator of plaatsvervangend coördinator. De coördinatoren worden één maal per jaar getraind op een tweedaagse werksessie in Luxemburg. Deze training wordt georganiseerd door de Belgische KSS equipe in samenwerking met het SLIC secretariaat van de Europese Commissie te Luxemburg.

Elke inspecteur kan via KSS een vraag stellen, een waarschuwing zenden of een informatie verstrekken aan de inspecties van al de andere Lidstaten of EFTA landen of aan de inspectiedienst van één of meerdere Lidstaten en EFTA landen. Dit moet noodzakelijk via de nationale coördinatoren. Indien noodzakelijk voor inspectiedoeleinden en enkel in zoverre noodzakelijk mogen ook identificerende gegevens worden uitgewisseld. Hiervoor moet in een overgangsfase voorafgaandelijk de toelating worden gevraagd aan België.

Elke Lidstaat heeft zijn eigen interne procedure voor het overmaken van vragen, waarschuwingen of informatie via de KSS alsook voor het ontvangen en verspreiden van antwoorden. Deze procedure moet zijn goedgekeurd door de directeur-generaal.

De KSS zal wellicht de draaischijf worden van een uitgebreider samenwerkingsverband van de Arbeidsinspecties van de Lidstaten en EFTA landen.

In 2009 werden in totaal op het KSS-platform 36 vragen en 2 waarschuwingen ontvangen.

De vragen zijn hoofdzakelijk afkomstig van de nieuwe lidstaten van de Unie (25 tegen 11) en ze bestrijken het volledige welzijnsdomein, de gebruikte inspectietools, repressieve mogelijkheden van de inspectie met inbegrip van het opleggen van bestuurlijke boeten. Enkele vragen hadden betrekking op thema's die niet tot het bevoegdheidsdomein van de AD TWW behoren zoals, werktijden, lonen, enz. Voor het beantwoorden van de vragen wordt, al naar gelang het onderwerp, beroep gedaan op onze eigen domeinexperts (de CoP's), de collegae van de algemene directie Humanisering van de Arbeid, de algemene directie Toezicht op Sociale Wetten of de afdeling van de Juridische Studiën. De vragen van de nieuwe lidstaten worden voornamelijk gesteld naar aanleiding van een grondige vernieuwing van hun wetgeving inzake veiligheid en gezondheid op het werk. In

enkele gevallen werden ook vragen gesteld over de organisatie van de inspectiediensten en dit meestal naar aanleiding van een audit door het SLIC.

De twee waarschuwingen hadden betrekking op de ervaringen opgedaan tijdens inspectiewerk (controlebezoeken en onderzoek van arbeidsongevallen) en die nuttig kunnen worden aangewend door de collegae uit andere lidstaten tijdens hun inspectiewerk. Dit laatste is enigszins aanvullend bij de activiteiten van onze centrale waker in verband met de CE markering (machines en PBM's).

Naast de algemene uitwisseling van gegevens met alle lidstaten laat KSS ook toe om via een gestandaardiseerde e-mail contactprocedure met één of meerdere geselecteerde lidstaten gegevens uit te wisselen. België heeft daar gebruik van gemaakt voor onderzoeken waarbij buitenlandse vestigingen betrokken waren. Vooral hier worden identificerende gegevens voor inspectiedoeleinden uitgewisseld.

Het ganse systeem beantwoordt aan de vereisten van efficiënte uitwisseling enerzijds, en bescherming van de vertrouwelijkheid en privacy anderzijds. Een bijzondere eigenschap van KSS is dat het in tegenstelling tot andere gegevensuitwisselingsystemen uitsluitend voor inspectiediensten via de coördinator toegankelijk is.

7.2 Activiteiten van de Focal Point

Het jaar 2009 was tevens het laatste jaar van een Europese campagne over risicobeheersing en werd aangegrepen om, in samenwerking met de collegae van de AD HUA en een externe organisatie (PRP) aangeduid door het Europees Agentschap te Bilbao, contacten te leggen met de pers (geschreven, gesproken en beeldpers) in een viertal bedrijven uit verschillende sectoren.

Voor de deelnemende bedrijven hebben dergelijke bezoeken ook enige commerciële waarde. Maar anderzijds komen op deze wijze welzijnsaspecten, inzonderheid veiligheid en gezondheid, gedurende prime time, op een positieve wijze aan bod in de media (radio en TV) zonder hiervoor direct belastinggeld van de burger te moeten aanspreken.

8 De inspectiecampagnes van het welzijn op het werk: een breed palet

Elk jaar opnieuw draaien de inspectiecampagnes van het Toezicht op het Welzijn op het Werk rond nieuwe thema's. Sector per sector focust de inspectiedienst op de kleine en grote bedrijven, privé of openbaar. De campagnes in 2009 hadden betrekking op de sector van de garages, de uitzendsector, de vastgoedsector en de afwerking in de bouwsector. Tenslotte was er een algemene campagne rond het gevaar van trillingen. Het hoofddoel van deze inspectiecampagnes is niet repressie maar preventie.

De inspecteurs krijgen eerst een opleiding die is toegespitst op de kenmerken van de sector waarop de campagne doelt. Vervolgens worden informatieve en sensibiliserende documenten naar alle bedrijven van de sector gezonden zodat ze op de hoogte worden gebracht van de campagne. Dat geeft hen ook de tijd om zich, indien nodig, aan te passen. Daarna begeven de inspecteurs zich op het terrein om controles uit te voeren. Een controle betekent niet noodzakelijk dat er sprake is van inbreuken en dat er processen-verbaal van overtreding worden opgesteld. De inspecteurs spitsen zich eerst en vooral toe op het preventieve aspect en verstrekken adviezen. De beslissing om een proces-verbaal op te stellen of om de activiteiten stil te leggen, hangt af van de aard en de ernst van de inbreuk.

De campagnes van 2009, maar ook deze van 2010, moeten voornamelijk worden beschouwd als een leerproces voor de regionale directies en ook voor de afdeling regionaal toezicht in zijn totaliteit inzake het "runnen" van campagnes van A tot Z: keuze van de sector, vastleggen van de inspectiethema's, opstellen van een kwaliteitsplan, ontwikkelen van de inspectietools, opleiding, samenstellen van informatiemateriaal (eventueel samen met derden), communicatie (vooraf, tijdens en na de campagne) en dit zowel extern als intern. Elke campagne wordt geëvalueerd, niet enkel op de resultaten (zie hierna) maar ook de organisatorische aspecten worden bekeken. Constante verbetering is het motto. Zo kan er zeker nog veel ruimte voor verbetering worden vastgesteld op het vlak van de communicatie en van de betrokkenheid van de sectoren en van de sociale partners uit de sectoren. Niet alleen binnen de eigen organisatie, maar ook binnen de sectoren zelf. De ervaring met de uitzendsector en de terugkoppeling uit het Uitvoerend Bureau van de Hoge Raad zijn in dit verband een goede leerschool geweest.

Wat de resultaten betreft stellen we vast dat er 973 inspectiebezoeken in het kader van de sensibilisatiecampagnes hebben plaatsgevonden en dat er bijna 500 vaststellingen van inbreuken werden opgesteld naar aanleiding van die bezoeken. Er werden zowat 7.000 informatie- en preventiebrochures verspreid. Deze campagnes sluiten aan bij het nationaal strategisch plan 2008-2012 dat werd opgesteld in uitvoering van de Europese strategie 2007-2012. Het doel ervan bestaat erin acties door te voeren om het aantal arbeidsongevallen te verminderen met 25% en het aantal beroepsziekten substantieel te verlagen.

8.1 Preventie in verband met mechanische trillingen

8.1.1 Korte beschrijving van de context

In België:

Enkele vaststelling vooraf:

- Mechanische trillingen zijn in bepaalde sectoren een belangrijke oorzaak van beroepsziekten;
- Veel preventieadviseurs hebben geen specifieke opleiding gehad in verband met de risico's van trillingen en weten derhalve niet goed hoe een risico-evaluatie moet worden gemaakt;
- Er is weinig vraag bij de externe diensten vanuit de bedrijven om hierover advies te geven of een risico-evaluatie uit te voeren en de EDPB doen spontaan weinig op dit vlak. Een risicoanalyse is veel werk, mede omdat er meestal weinig technische gegevens beschikbaar zijn in het bedrijf en metingen technisch niet steeds eenvoudig zijn en een zekere kennis en ervaring vergen. Daarenboven hebben de werkgevers geen supplementair budget hiervoor ter beschikking;
- Uit een pilootcampagne in de regionale directie Oost-Vlaanderen kon worden geconcludeerd dat in de meeste bedrijven niets wordt gedaan in het kader van de risicoanalyse, met uitzondering van het uitvoeren van het gezondheidstoezicht;
- Er is een grote discrepantie tussen de aangiften van beroepsziekte door de arbeidsgeneesheren en de aanvragen voor schadeloosstelling. In 2004 was dit voor hand-arm trillingen 37 aangiften en 617 aanvragen schadeloosstelling. Dit duidt erop dat de beroepsziekten vooral door de behandelende artsen worden vastgesteld en niet door de arbeidsgeneesheren of dat er een onderrapportering is naar onze inspectiedienst. Nochtans gaan vele werknemers wel jaarlijks naar de arbeidsgeneesheer. Een verklaring hiervoor is dat het onderzoek door de arbeidsgeneesheren zich niet focust op deze problematiek en men geen specifieke, gerichte en gevoelige onderzoekstechnieken gebruikt;
- Er werd ook vastgesteld dat, als er gezondheidsklachten worden vastgesteld, er meestal geen herziening van de risico-evaluatie plaatsvindt.

Op internationaal vlak:

De Europese Unie financiert al jaren grote internationale onderzoeksprojecten betreffende de problematiek van de risicoanalyse, het gezondheidstoezicht en preventiemaatregelen voor het risico trillingen. Voorbeelden hiervan zijn VINET (Vibration Injury Network) en VIBRISK (Risks of Occupational Vibration Exposures).

Op de website www.humanvibration.com staat een overzicht van de verschillende projecten. VIBRISK is in december 2006 afgesloten. Een hele reeks rapporten, met onder andere volledig uitgewerkte richtlijnen voor gezondheidstoezicht zijn nu ter beschikking (www.vibrisk.soton.ac.uk).

Omdat België niet heeft meegewerkt aan deze projecten zijn ze in ons land onvoldoende bekend.

In het Verenigd Koninkrijk hebben de collega's van de Health and Safety Executive de bevindingen van deze projecten overgenomen en staan ze op hun website (www.hse.gov.uk/vibration). Ook in andere landen (bijvoorbeeld Italië) zijn de aanbevelingen overgenomen.

Campagne in België:

In 2008 werd voorgesteld om de implementatie van het KB trillingen te ondersteunen met codes van goede praktijk en deze aan te bieden aan de interne en externe diensten voor preventie en bescherming met de bedoeling dat ze ook in de praktijk zouden wor-

den toegepast. Het voorgestelde actieplan door de pilootdirectie Oost-Vlaanderen was als volgt:

- Op basis van de Europese documenten een code van goede praktijk (risicoanalyse en gezondheidstoezicht) maken;
- Een informatie-uitwisseling organiseren met de externe diensten voor preventie en bescherming op het werk om te zien welke methodes zij toepassen en hen aan te moedigen om de nieuwe procedures te gebruiken binnen hun kwaliteitssysteem;
- Hierop aansluitend een nationaal inspectieproject in de bedrijven opzetten.

8.1.2 Inspectiecampagne

Het doel van de totale campagne was het bevorderen van de implementatie door de bedrijven van de reglementering betreffende mechanische trillingen (met o.a. het uitvoeren van de risico-evaluatie, het nemen van preventiemaatregelen, het informeren en opleiden van het personeel en het uitvoeren van passend gezondheidstoezicht) en via deze weg de voorkoming van beroepsziekten ten gevolge van blootstelling aan mechanische trillingen.

Via een gefaseerde aanpak werd:

1. Eind december 2008 een brief verzonden aan alle externe diensten preventie en bescherming op het werk (EDPB) met de vraag aan onze diensten mee te delen welke systemen voor risico-evaluatie zij gebruiken, over welke meetinstrumenten ze beschikken, volgens welke procedures zij metingen uitvoeren en welke kwaliteitsrichtlijnen zij hebben voor het gezondheidstoezicht omwille van trillingen, en met de mededeling dat de inspectiediensten in het eerste trimester van 2009 een nationale inspectiecampagne uitvoeren rond de toepassing van het KB mechanische trillingen.
2. De antwoorden werden geëvalueerd en indien nodig met de betrokken EDPB verder besproken. Indien er in sommige diensten tekortkomingen zijn, worden deze meegeëdeeld aan de bevoegde inspectieploeg voor verdere opvolging.
3. Half januari 2009 werden enkele inspecteurs per regionale directie opgeleid in verband met de campagne.
4. In februari en maart 2009 zijn er een 20tal inspecties per regionale directie uitgevoerd in de sectoren metaal, bouw (hoofdzetel), plantsoendienst en tuinonderhoud en materiaaloverslag om te controleren of er een risico-evaluatie, gezondheidstoezicht en informatie en opleiding is conform de wetgeving met behulp van een controlelijst.

Deze campagne werd in januari 2009 aangekondigd via de gespecialiseerde kanalen

Er zijn van januari tot april 2009 162 gerichte inspectiebezoeken uitgevoerd door de regionale directies bij 136 bedrijven, geografisch verdeeld

Het ging om 52 bedrijven met minder dan 50 werknemers (32 %) en 110 bedrijven met meer dan 50 werknemers (68 %).

Na een bezoek werd onderstaande gestandaardiseerde typebrief over het ganse land verzonden. Uiteraard werden alleen die elementen opgenomen die als inbreuk werden vastgesteld in de onderneming. Onrechtstreeks werden zo de EDPB's aangespoord om actie te ondernemen.

Tijdens mijn inspectiebezoek van xx/xx/xx heb ik vastgesteld dat er in uw bedrijf werknemers worden blootgesteld aan mechanische trillingen.

Volgens het KB van 7 juli 2005 betreffende de bescherming van de gezondheid en de veiligheid van de werknemers tegen de risico's van mechanische trillingen op het werk dient u volgende zaken te doen:

- *Uitvoeren van een risicobeoordeling van de blootstelling van de werknemers conform art. 7-12 en bijlage. Hierbij kunt u best een beroep doen op uw Externe Dienst Preventie en Bescherming op het Werk.*
- *Gezondheidstoezicht door de preventieadviseur - arbeidsgeneesheer van de werknemers met een blootstelling boven de actiewaarde. Art. 19-25.*
- *Voorlichting en opleiding van de werknemers betreffende het risico mechanische trillingen conform art 17.*

Gelieve U voor xx/xx/xx in regel te stellen met de wetgeving.

8.1.3 Resultaten van het onderzoek

In de meeste bedrijven was er blootstelling aan trillingen zowel van het ganse lichaam als van de handen en de armen. In 39 bedrijven betrof dit enkel trillingen van het ganse lichaam (dus 123 bedrijven met blootstelling aan trillingen van handen en armen) en in 7 bedrijven enkel trillingen van de handen en de armen (dus 155 bedrijven met blootstelling aan trillingen van het volledige lichaam).

De toepassing van de verschillende gecontroleerde elementen van het KB mechanische trillingen staan in onderstaande tabel uitgedrukt als percentage (het aantal bedrijven die dat element volgens de inspecteur effectief toepassen en dus in orde zijn met de wetgeving gedeeld door het totaal aantal bedrijven die dit moesten toepassen).

Risicobeoordeling	hand - arm	Lichaam
Is er een inventaris van de toestellen die trillingen produceren?	32%	39%
Zijn er gegevens over de trillingsoverdracht van de toestellen voorhanden van de fabrikant of uit andere bronnen?	41%	30%
Is de blootstellingduur bepaald (worst case)?	23%	26%
Is er een berekening van de blootstelling (met de formule)?	13%	12%
Zijn er bijkomende gegevens betreffende de representativiteit van de gegevens van de werkmethode, de gebruiksomstandigheden, de bijkomende risicofactoren (ergonomie, koude), de resultaten van het gezondheidstoezicht en de werknemers met een verhoogd risico?	13%	15%
Zijn er metingen van de blootstelling aan trillingen? (art 8)	5%	10%
Zijn er preventiemaatregelen genomen op basis van de risico-analyse? (art 12-17)	28%	29%
Is er gezondheidstoezicht omwille van trillingen? (art 20-23)	38%	48%

Risicobeoordeling	hand - arm	Lichaam
Wordt er opleiding, informatie en instructies betreffende de blootstelling aan trillingen gegeven? (art 17)	20%	22%

De cijfers zijn vergelijkbaar voor de twee soorten blootstelling.

Globaal kan men stellen dat maar 13 % van de bedrijven een risicoanalyse via berekening van de blootstelling heeft uitgevoerd. In minder dan 10 % van de bedrijven werd een meting uitgevoerd.

Het percentage bedrijven met preventiemaatregelen (30 %) is groter dan het percentage bedrijven met een risicoanalyse. In principe klopt dit niet. Er zijn nogal wat bedrijven waar men toch enige preventiemaatregelen uitvoert zonder een echte voorafgaande risico-evaluatie.

Het gezondheidstoezicht scoort het hoogst (38 en 48 %). In nogal wat bedrijven doet men geen risicobeoordeling maar stuurt men de werknemers toch naar het gezondheidstoezicht. Dus zonder te weten of de actiedrempel effectief is overschreden. Het percentage is hoger voor lichaamstrillingen omdat vele van deze werknemers op gezondheidstoezicht gaan voor veiligheidsfunctie.

Opleiding, informatie en instructies betreffende de blootstelling aan trillingen scoort zeer laag namelijk maar 20 %.

Globaal kan men stellen dat minder dan een vijfde van de bedrijven uit deze steekproef voldoet aan de wetgeving.

8.1.4 Meer informatie

<http://www.beswic.be/nl/topics/factors-of-environment/mechanische-trillingen>

8.2 Preventie in de uitzendsector

8.2.1 Projectomschrijving

Het strategisch plan 2008-2012, opgesteld in toepassing van de Europese strategie 2007-2012, heeft als doel acties op touw te zetten om het aantal arbeidsongevallen met 25 % te verminderen en het aantal beroepsziekten substantieel in te perken.

In dat kader wordt de sector van de uitzendarbeid als prioritaire doelgroep beschouwd. Uit de hoge cijfers van de arbeidsongevallen en de vaststellingen op het terrein blijkt dat de uitzendkrachten niet altijd dezelfde bescherming genieten als de andere werknemers. (*PiNews sept 2008*)

8.2.2 Communicatie

Er is in eerste instantie contact opgenomen met Preventie en Interim (PI). Het is een vzw, opgericht in 1998, wordt paritair beheerd en stelt zich tot taak het verminderen van het aantal arbeidsongevallen in de sector van de uitzendarbeid door veiligheidssensibilisatie, onderzoek, advies en opleiding (zie <http://www.p-i.be/nl>).

PI gaf informatie over hun acties, de actoren op het terrein, de bestaande uitzendkantoren, de moeilijkheden, de informatie- en de sensibilisatiemiddelen (kranten, brochures, films, internetsite, ...) en onze toegangsmogelijkheden ertoe.

De aankondiging van de campagne door TWW gebeurde via een persmededeling in de geschreven pers met de hulp van de collega's van de algemene directie Humanisering van de Arbeid en de dienst "communicatie" van de Voorzitter van de Federale Overheidsdienst.

PI heeft artikels geschreven tijdens de ganse campagne in PI News, krant verspreid bij de uitzendkantoren en bij de gebruikers.

De tussenpersonen (veiligheidspersonen, preventieadviseurs) van de uitzendkantoren werden op de hoogte gebracht over het verloop van de enquêtes tijdens de informatiesessies in het Nederlands en in het Frans.

De directiehoofden van de regionale directie van onze dienst werden ingelicht via de vergaderingen van de directiehoofden, namelijk over de verdeling van de uitzendkantoren onderling en de uit te voeren enquêtes.

De inspecteurs werden ingelicht via de dienstvergaderingen. Een lokale coördinator werd aangeduid per regionale directie.

8.2.3 De opleiding

Er is een opleiding aan 55 inspecteurs gegeven over het wettelijk kader en de organisatorische aspecten van de campagne. Deze opleiding is gunstig onthaald door de deelnemers.

Volgende probleemstelling kwam naar voor tijdens de opleiding: wie moet de risicoanalyse doen als de gebruiker van de uitzendkracht een zelfstandige is en geen werknemers heeft? Een gelijkaardig probleem stelt zich voor stagiairs en leerlingen. Als antwoord werd gesteld dat deze analyse best gebeurt door de interne dienst voor preventie en bescherming van het uitzendkantoor dat de uitzendkracht ter beschikking stelt.

8.2.4 Het onderzoek

De campagne heeft gelopen van mei tot september 2009. Ze is kunnen verlopen zonder noemenswaardige problemen bij de bezoeken. Exceptioneel was het onthaal van de inspecteur ondermaats en soms waren meerdere bezoeken nodig om voldoende informatie te bekomen.

Uiteindelijk hebben 40 inspecteurs effectief deelgenomen aan het onderzoek.

Er zijn 32 uitzendkantoren bezocht van in totaal 23 uitzendbedrijven, 154 inleners (gebruikers) en aldaar werden 164 werkposten van uitzendkrachten onderzocht

Nog enkele organisatorische lessen:

- Vaak werken uitzendkrachten in een ander ambtsgebied of zelfs een andere regionale directie wat het toezicht bemoeilijkt;
- Men moet voortgaan op de toelichting van bedienden in het uitzendkantoor en kan de arbeider (uitzendkracht) zelf niet spreken, die ook vaak niet meer in dienst is;
- Er is eigenlijk door de inspecteurs te weinig beroep gedaan op de lokale en nationale coördinatoren van de campagne;
- Bepaalde inspecteurs die deelgenomen hebben, hadden de opleiding niet gevolgd of niet kunnen volgen en anderzijds waren er inspecteurs zonder ervaring in dit soort inspecties;
- Voor nieuwe medewerkers was dit een ideale inlooproute om dergelijke onderzoeken onder toezicht van een collega te doen;

- Gegevensoverdracht naar de nationale coördinatie zou beter kunnen verlopen zijn en is soms te laat gebeurd. De lokale coördinatoren zouden best zorgen voor de synthese van de gegevens van hun regionale directie.

8.2.5 Onderzoekresultaten

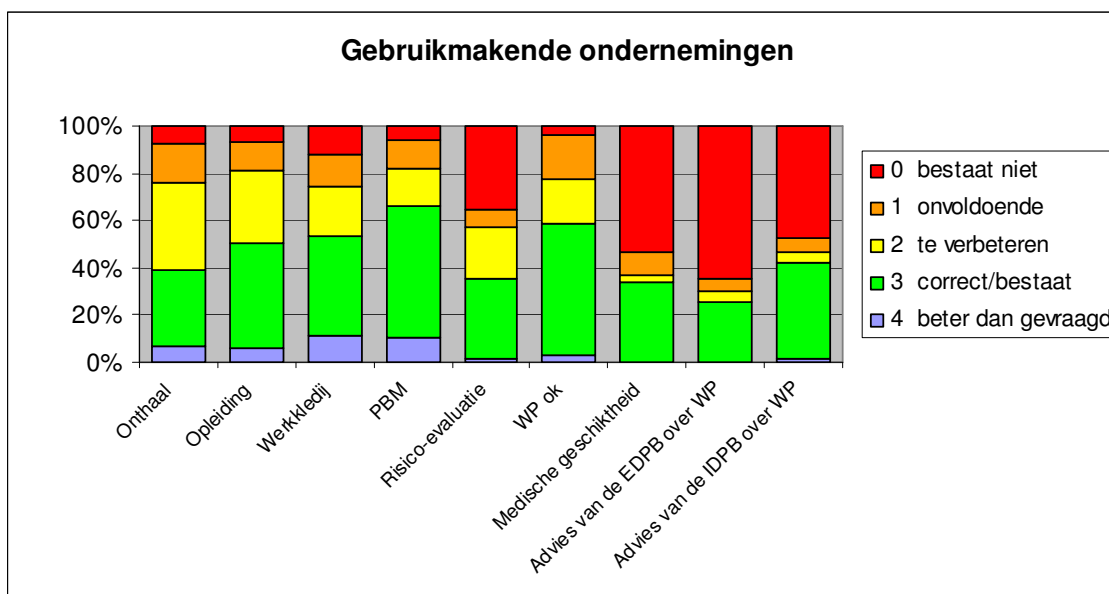
De analyse van de resultaten van de onderzoeken geeft volgende bevindingen:

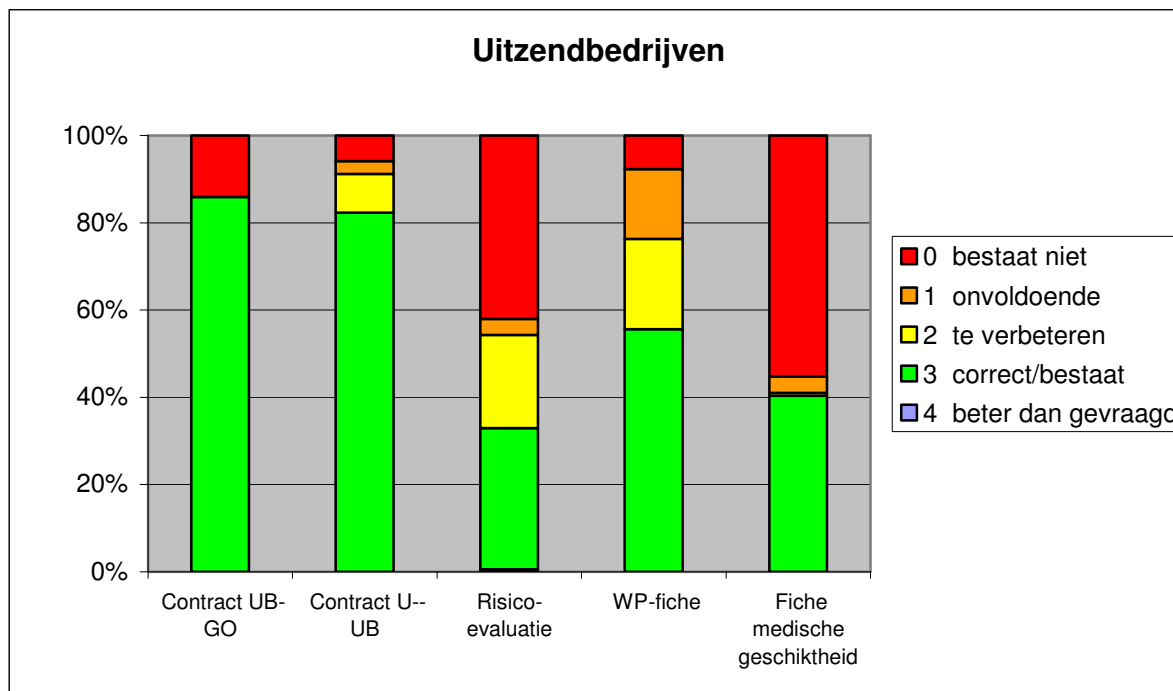
- Het contract tussen het uitzendbedrijf en de gebruiker moet anders zijn dan een uitwisseling van commerciële voorwaarden. Het moet goede afspraken bevatten over de risicoanalyse, de preventiemaatregelen, assistentie van preventiedeskundigen, de maatregelen bij een arbeidsongeval en het geneeskundig onderzoek, ...
- De gebruiker moet de risico's evalueren met behulp van zijn interne (IDPB) of externe (EDPB) dienst voor preventie en bescherming, al naargelang hun competentie;
- De gebruiker moet zorg dragen voor het verstrekken van de nodige informatie, vorming, persoonlijke beschermingsmiddelen en werkkledij voor de uitzendkracht. Deze moet vergelijkbaar of beter zijn dan voor zijn eigen werknemers;
- De fiches van werkpost waaraan de uitzendkracht zal werken, moeten nauwkeuriger worden ingevuld door de gebruiker met de hulp van zijn bevoegde preventiedienst;
- Het uitzendbedrijf moet aandringen voor hulp van de preventiediensten bij het uitvoeren van een grondige risicoanalyse van de werkpost en de daaruit voortvloeiende fiche.

De gebruikers die werden bezocht, waren verdeeld in 1/3 met meer dan 50 werknemers en 2/3 met minder dan 50 werknemers, waarvan een groot deel met minder dan 20 werknemers.

Meer dan 2/3 van de ondernemingen hadden geen opgeleide preventieadviseur en moesten beroep doen op hun EDPB om hen te helpen een risicoanalyse op te maken. In de meeste gevallen is dit niet of niet correct gebeurd omwille van het gebrek aan preventieadviseurs bij de EDPB's, de onduidelijkheid die er bestaat omtrent de tarifiering, het gebrek aan initiatief van de KMO's en de EDPB.

In onderstaande grafiek zijn de resultaten in een grafiek weergegeven

Deze resultaten werden in de vergadering van de directiehoofden voorgesteld en bij PI voor de preventieadviseurs van de uitzendarbeid.

8.2.6 Arbeidsongevallen

Er zijn 80 ongevallen bekeken tijdens deze campagne op basis van 24 omstandige verslagen, 9 interne verslagen en 47 aangiften van het ongeval aan de verzekeraar

Bij de 56 arbeidsongevallen waarvan geen omstandig verslag bestond, waren er toch een deel die door de regelgeving als ernstig worden ingedeeld en waarvoor dus een omstandig verslag in samenwerking met de bevoegde preventiedienst moest zijn opgemaakt.

Bij sommige uitzendbedrijven werd het arbeidsongevallengebeuren opgevolgd vanuit het hoofdkantoor en dus ver van het lokale kantoor en de gebruikers.

Van de 24 omstandige verslagen werden er 6 opgemaakt door de IDPB van de gebruiker, 3 door de IDPB van het uitzendkantoor, 6 in samenwerking tussen beide interne diensten, 4 door de EDPB van de gebruiker en 5 in samenwerking tussen de drie preventiediensten.

Dit betekent dat slechts in 45% er een samenwerking is geweest tussen de verschillende preventiediensten. De regelgeving legt dit in feite op indien meerdere werkgevers betrokken zijn.

8.2.7 Voorgestelde acties

De uitzendsector zou best hun klanten (gebruikers) wijzen op de nood aan verbetering van de informatieverstrekking aan, de opleiding van en het ter beschikking stellen van werkkledij en persoonlijke beschermingsmiddelen aan de uitzendkrachten. Een en ander moet beter worden vastgelegd in de contracten met de gebruikers alsook hun verantwoordelijkheid in dit verband.

De externe diensten moeten meer ruimte maken voor het uitvoeren van risicoanalyse van werkposten voor uitzendkrachten en het onderzoeken van arbeidsongevallen. Hier-

voor moeten zij hun aantal competente preventieadviseurs verhogen en moeten deze activiteiten worden voorzien in de tarifiering.

Mogelijk moeten ook de federaties van ondernemingen die veel gebruik maken van uitzendkrachten worden gesensibiliseerd om hun leden te stimuleren tot preventiever gedrag ten opzicht van uitzendarbeid.

De campagne heeft toegelaten een beeld te vormen van de preventietoestand in de uitzendsector en heeft geleid tot het sensibiliseren van de actoren in de sector over de vastgestelde lacunes.

Uiteraard moeten de gevolgen van de nieuwe versie van de wet betreffende de uitzendarbeid, die binnenkort zal verschijnen, worden geëvalueerd.

8.2.8 Mogelijk vervolgactie binnen TWW

In 2011 zal opnieuw een campagne worden georganiseerd om de verbetering van het welzijn van de uitzendkrachten te evalueren in de ondernemingen.

De inspecteurs kunnen worden aangespoord om zich meer te bekommeren over het lot van de uitzendkrachten tijdens het uitvoeren van gewone controles.

8.3 Coördinatie in de sector van bouwprojectontwikkeling

8.3.1 Doelstelling en context

De sector van de projectontwikkeling vertegenwoordigt een aanzienlijk werkvolume op het vlak van privéwoningen en flatgebouwen. Het was dus interessant een stand van zaken op te maken om te kunnen evalueren op welke manier de reglementering inzake tijdelijke of mobiele bouwplaatsen er wordt toegepast.

De campagne geldt dus niet voor de gehele bouwsector maar beperkt zicht strikt tot het betrokken segment van de projectontwikkeling.

De campagne liep van september tot december 2009 en er hebben 36 inspecteurs van de regionale directies aan deelgenomen.

Er werden 90 promotoren gecontroleerd via een screening van hun organisatie en het was de bedoeling dat voor elke promotor ook telkens een ruwbouwonderneming en/of een dakwerker werden bezocht. Aanvullend aan deze audits werden ook verscheidene bouwplaatsen bezocht.

Van de 90 audits konden er 71 worden gevaloriseerd omdat de overige 19 te onvolledige gegevens bevatten.

De onderstaande tabel bevat het aantal uitgevoerde audits en bezoeken alsook de documenten opgesteld naar aanleiding van die bezoeken.

	Promotoren	Ruwbouwondernemingen	Dakwerkers
Audits	71	49	37
Werfbezoeken	35	55	30

	Promotoren	Ruwbouwondernemingen	Dakwerkers
Bezoekverslagen	34	35	20
Proces-verbaal van overtreding	0	1	1
Stopzetting van de werken	0	1	1
Briefwisseling	15	17	9

8.3.2 Onderzoek van de organisatorische structuren

De onderverdeling van de bezochte ondernemingen in functie van het aantal werknemers is als volgt:

	Promotoren	Ruwbouwondernemingen	Dakwerkers
Meer dan 200 werknemers	4%	8%	0%
Van 50 tot 199 werknemers	18%	22%	11%
Van 20 tot 49 werknemers	26%	32%	22%
Minder dan 20 werknemers	52%	38%	65%
Niet geëvalueerd			2%

Aanwezigheid van een interne (IDPB) en aansluiting bij een externe dienst voor preventie en bescherming (EDPB).

	Promotoren	Ruwbouwondernemingen	Dakwerkers
IDPB	80%	100%	98%
Geen IDPB	20%	0%	2%

	Promotoren	Ruwbouwondernemingen	Dakwerkers
EDPB	93%	98%	98%
Geen EDPB	7%	2%	2%

Opleidingsniveau van de preventieadviseurs van de IDPB

	Promotoren	Ruwbouwondernemingen	Dakwerkers
Niveau I	20%	20%	8%

	Promotoren	Ruwbouwondernemingen	Dakwerkers
Niveau II	15%	30%	14%
Basisniveau	8%	20%	14%
Geen enkele opleiding	57%	30%	64%

8.3.3 Veiligheid- en gezondheidscoördinatie bij bouwpromotoren

8.3.3.1 Coördinatie ontwerp

Promotoren passen de coördinatie ontwerp toe als volgt:

- 64% altijd
- 15% soms
- 21% nooit

Slechts 30% van de veiligheid- en gezondheidsplannen zijn aangepast aan het bouwontwerp. Wat betekent dat 70% van deze plannen weinig of niet bruikbaar zijn voor de coördinatie van de verwezenlijking.

Van de aangestelde coördinatoren ontwerp onderzoeken slechts 44% de offertes om de naleving van de voorschriften van het veiligheid- en gezondheidsplan te beoordelen (toepassing van artikel 30).

In slechts 45% van de gevallen staan de kritieke fasen van het bouwproject duidelijk gedefinieerd in de overeenkomst tussen de opdrachtgever (promotor) en de coördinator ontwerp.

In 56% wordt de coördinator ontwerp effectief betrokken bij de verschillende ontwerpfasen.

Bovenstaande gegevens zijn afkomstig van de contacten met de promotoren, zonder dat deze zijn geverifieerd bij de betrokken coördinatoren.

8.3.3.2 Coördinatie verwezenlijking

Cijfermatig lijkt hier alles nogal gunstig te zijn.

In 98% is er coördinatie verwezenlijking voorzien, waarbij ook bij 95% van de bouwplaatsen een coördinator verwezenlijking is aangesteld die bezoeken aan de bouwplaats uitvoert.

Frequentie van de werfbezoeken:

- 50% wekelijks;
- 30% maandelijks;
- 14% tijdens de kritieke fasen van het bouwproject.

In 99% wordt het post interventiedossier opgesteld.

75% van de promotoren stellen duidelijke veiligheidseisen aan hun onderaannemers.

Iets meer dan 50% van de promotoren voert een handhavingsbeleid in verband met de collectieve beschermingsmiddelen tijdens het ganse bouwtraject. 10% verklaart nooit een beleid te voeren.

Bij 70% van de veiligheid- en gezondheidsplannen kan men zich ernstige vragen bij vereisten voor collectieve beschermingsmiddelen, stellingen, verkeersplannen, sociale lokalen en energievoorziening op de bouwplaatsen.

8.3.4 Wat doen onderaannemers met coördinatie?

In de campagne is gekozen om de aannemers van ruwbouw en de dakwerkers te bezoeken als onderaannemers binnen deze sector. Aan elkeen van hen werden dezelfde vragen gesteld in verband met hun kijk op de coördinatie vanuit de hoofdaannemer en opdrachtgever.

Ontvangst van een veiligheid- en gezondheidsplan:

- 87% van de ruwbouwondernemingen
- 58% van de dakwerkers en 40% van deze dakwerkers verklaart helemaal geen rekening te (kunnen) houden met de voorziene preventiemaatregelen uit dit plan

Informereren en instrueren van de werknemers in verband met het gebruik van de arbeidsmiddel en of de montage van de collectieve beschermingsmiddelen:

- 74% van de ruwbouwondernemingen
- 54% van de dakwerkers..

Opleiden van gebruikers van stellingen of de monteurs ervan alsook opleiden en aanstellen van bevoegde personen inzake stellingen:

- 70% bij ruwbouwondernemingen
- Minder dan 30% bij dakwerkers.

8.3.5 Noodzakelijke acties binnen de sector

- Optrekken van het veiligheidsbewustzijn in de ondernemingen;
- Verhogen van het opleidingsniveau van de preventieadviseurs;
- Opmaken van betere veiligheid- en gezondheidsplannen die beter aansluiten bij de behoeften en meer rekening houden met de uiteindelijke verwezenlijking;
- Beter aangeven van de kritieke fasen van het bouwproject in verband met coördinatie;
- De onderaannemers, maar vooral de dakwerkers, moeten betere veiligheid- en gezondheidsplannen krijgen maar moeten ook worden gestimuleerd om hiermee te werken en rekening te houden bij de uitvoering van de werken.

- o De werknemers van de onderaannemers, en vooral deze van de dakwerkers, moeten beter worden geïnformeerd en geïnstrueerd, inzonderheid het gebruik en monteren van stellingen en het aanduiden van bevoegde personen.

8.4 Welzijn in de garagesector

8.4.1 Korte beschrijving van de context

Naast de garages, die onderdeel zijn van grotere (transport)bedrijven, is de garagesector een sector met veel kleine KMO's. Inspecties ter plaatse leren ons dat vele bedrijven in hetzelfde bedje ziek zijn. Naast de veiligheidsrisico's zoals onveilige machines zijn er ook gezondheidsrisico's: lawaai en blootstelling aan gevaarlijke producten.

8.4.2 Doelstelling

De bedoeling van de campagne bestaat er in om bij de bedrijven na te gaan wat de belangrijkste risico's zijn en te evalueren in welke mate de bedrijven deze risico's nu al aanpakken (proefcampagne in Limburg - Vlaams-Brabant).

Vervolgens worden deze risico's en hun mogelijke oplossingen gedocumenteerd en toegelicht aan de sector en de EDPB's, waarna een inspectie- en handhavingcampagne volgt. Uiteindelijk moet men komen tot veiligere en gezondere werkomstandigheden.

8.4.3 Timing

Januari – februari 2009	Opstellen controlelijst en aankondigingbrief door regionale directie Limburg – Vlaams Brabant
Maart – juni 2009	Opleiding inspecteurs regionale directie Limburg – Vlaams-Brabant 2 proefinspecties campagne in de regionale directie Limburg – Vlaams-Brabant
Juli – augustus 2009	Informeren van de sector via controlelijst en resultaten van de testcampagnes Opstellen communicatieplan in samenwerking met de communicatiecel van de Federale overheidssdienst en de Algemene directie Humanisering van de Arbeid
September – november	Opstellen begeleidingsbrief voor garages Communicatie van de campagne aan sector
December 2009	Opstellen opleidingsmap en opleiding van een aantal inspecteurs
December 2009 – januari 2010	Inspecties in 225 garages
Februari – april 2010	Inzameling controlelijsten en brieven die verstuurd worden naar de garages
Mei – september 2010	Analyse controlelijsten en brieven
Najaar 2010	Communicatie naar sector
2010	Opvolging garages

8.4.4 Omvang van de campagne

Het is een zeer verscheiden sector met tientallen grotere en kleinere bedrijven (onderhoudsgarages van bedrijven, merkgarages en kleine werkplaatsen voor autoherstel).

Tijdens de campagne zal slechts een beperkt deel van de sector kunnen worden geïnspecteerd. De planning is dat elke betrokken inspecteur 5 garages gaat bezoeken.

De meest voorkomende risico's en hun mogelijke oplossingen zullen worden toegelicht.

8.4.5 Communicatie

De communicatie naar de doelgroep gebeurt tijdens de tweede fase van de campagne (met reeds vermelding van de belangrijkste vaststellingen tijdens de proefperiode). Een tweede communicatie volgt op het einde van de inspectiecampagne.

9 Welzijn op werk in het jaarverslag 2009 FOD WASO

9.1 Inleiding

De algemene directie Toezicht op het Welzijn op het Werk is één van de 6 verticale directies van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO). De FOD WASO publiceerde op 26 juni haar jaarverslag 2009 (<http://www.werk.belgie.be/WorkArea/showcontent.aspx?id=30172>)

In zijn voorwoord vat Pierre-Paul Maeter, Voorzitter van het Directiecomité van de FOD de voornaamste elementen uit de activiteiten van het ganse departement aan. Wat de materie Welzijn op het Werk betreft, gebeurt dit onder volgende bewoordingen.

... In verband met het welzijn op het werk neemt het verslag, naast de talrijke inspectiecampagnes of initiatieven op gebied van opleiding, sensibilisering en communicatie, een aantal nieuwe thema's zoals de nanotechnologieën (zie hoger) en REACH onder de loep.

....

... Naast de afronding van de werkzaamheden met betrekking tot het wetboek van sociaal strafrecht, werden nieuwe werkinstrumenten ontwikkeld op gebied van het toezicht op onze regelgevingen: het e-PV bijvoorbeeld zal het mogelijk maken om de rechtszekerheid van het proces en de kwaliteit van de samenwerking tussen alle betrokken partijen te versterken: de inspectiediensten, arbeidsauditoraten en administraties. ...

... In globo heeft het departement zijn inspanningen voortgezet op vlak van informatie: het wil een sterke dynamiek ontwikkelen om zijn gebruikers optimaal te informeren, zowel de politieke besluitvormers, de sociaaleconomische verantwoordelijken als de actoren die rechtstreeks bij de arbeidsmarkt zijn betrokken. Voorbeelden hiervan zijn legio: een nieuw informatieportaal over herstructureringen, een nieuwe gegevensbank om de informatie te beheren op het stuk van het collectief ontslag, de toekenning van het label Anysurfer aan de website van de FOD, een belangrijke aanvulling van de website die specifiek is gewijd aan welzijn op het werk en een steeds toenemend aantal brochures. ...

Tot slot dankt de voorzitter al zijn medewerkers voor de geleverde inspanningen en hij hoopt dat het lezen van het verslag 2009 van de FOD de belangstelling van de lezer zal wegdragen en men daardoor beter begrijpt wat het departement in het afgelopen jaar heeft verwezenlijkt.

Zoals ieder jaar kan men zijn opmerkingen en suggesties over het jaarverslag van de FOD doorgeven via een [evaluatieformulier](#).

Verder in dit hoofdstuk zijn de elementen uit het jaarverslag van de FOD die in relatie staan met Welzijn op het Werk en onze organisatie overgenomen. Een deel van deze zaken worden gecoördineerd door de collega's van de Algemene Directie Humanisering van de Arbeid.

9.2 Nationale strategie inzake welzijn op het werk

In 2008 stelde de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg een nationale strategie inzake welzijn op het werk 2008-2012 voor. De Europese strategie over dit onderwerp werd hiervoor als inspiratie gebruikt. De nota over de nationale strategie werd voorbereid door de diensten van de administratie (de Algemene Directie Humanisering

van de Arbeid en de Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk) in samenwerking met de beleidscel van de minister van Werk.

Het definitief document werd door de minister aan de regering voorgesteld en vervolgens in 2009 naar de Nationale Arbeidsraad gestuurd. Die laatste bracht in mei 2009 zijn advies uit, waarbij op een aantal wijzigingen werd aangedrongen. Dat verzoek werd onder de loep genomen en de wijzigingen aan het document zullen indien nodig in de komende maanden worden aangebracht. De traagheid bij de uitwerking en validatie van het document heeft evenwel niet verhinderd dat de Algemene Directie Humanisering van de Arbeid en de Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk vooruitgang boekten bij de realisatie van de doelstellingen die in het kader van de strategie werden vastgesteld. Het gaat om een hele reeks doelstellingen die mikken op eenzelfde doel: de vermindering van het aantal arbeidsongevallen tegen 2012. In die optiek werden verschillende projecten opgestart, zoals het versterken van de efficiëntie van de preventiediensten en hun acties, het versterken van de preventie van arbeidsongevallen in de sectoren met nieuwe risico's en in de kleine en middelgrote ondernemingen, en het versterken van de preventie van beroepsziekten met name de spier- en botaandoeningen en stress op het werk. Er werden ook projecten opgestart voor het bevorderen van gedragsveranderingen en van een preventiecultuur, om het hoofd te kunnen bieden aan nieuwe risico's, om de samenhang van de beleidskoersen te versterken op gebied van preventie, om het welzijn op het werk te versterken via het opzetten van een permanent evaluatiesysteem, voor de versoepeling van de professionele re-integratie van arbeidsongeschikte werknemers, voor het voeren van inspectiecampagnes (zie hieronder), voor het evalueren van de systemen voor de aangifte van sociale risico's en voor het vereenvoudigen van de reglementering en het organiseren van een nationale enquête inzake welzijn op het werk. Een aantal van die projecten is in 2009 goed gevorderd: het koninklijk besluit van 19 mei 2009 maakt reeds betere controles mogelijk van de prestaties van de externe diensten voor preventie en bescherming op het werk, de geplande preventiecampagnes werden gerealiseerd, er werden studiedagen georganiseerd en verschillende brochures werden verspreid, ...

9.3 Registratie Evaluatie Autorisatie van Chemische stoffen (REACH)

De Europese verordening REACH over de registratie, de evaluatie, de autorisatie en restrictie van chemische stoffen, die in werking trad op 1 juni 2007, verplicht de industrie om de risico's van chemische producten te evalueren en te beheren en om de gebruikers ervan adequate informatie op gebied van veiligheid te verstrekken.

De inspecteurs van de Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk van de FOD Werkgelegenheid moeten voortaan aandacht aan dit aspect besteden. Om hun taak in goede banen te leiden hebben ze in 2009 specifieke opleidingen gekregen en wordt er een permanente praktijkgemeenschap opgericht rond deze materie

9.4 Communicatie

Een belangrijk onderdeel van de taak van de diensten voor het Toezicht op het Welzijn op het Werk en de Humanisering van de Arbeid is het toegankelijk maken van de informatie via verschillende media. Afgelopen jaar werd er verdergewerkt aan de uitbouw van de website www.beswic.be en aan de bekendmaking ervan.

Het doel van deze site is om het Belgisch kenniscentrum te zijn voor alle informatie over welzijn op het werk. BeSWIC is een onderdeel van de Europese website van het Europees Agentschap voor Veiligheid en Gezondheid op het Werk. Het letterwoord staat voor "Belgian Safe Work Information Center".

De uitbouw van de portaalsite gebeurt in samenwerking met zoveel mogelijk partners in het domein van de preventie en van het welzijn op het werk. Prevent is één van deze partners. De organisatie werd in 2009 betrokken bij het project om de inhoud voor de rubrieken over ergonomie en opleidingen omtrent welzijn op het werk te actualiseren. In het kader van de vernieuwde module "opleiding" wordt ook een databank uitgewerkt met alle opleidingsinstituten en hun aanbod. Verder werd op de homepage een kalender uitgebouwd met alle activiteiten die te maken hebben met Welzijn op het werk, zowel deze georganiseerd door de FOD Werkgelegenheid als evenementen die worden aangeleverd door de partners.

De komende jaren zal de samenwerking met de partners ook verder worden uitgebouwd. Daarvoor wordt in de eerste plaats gedacht aan het Fonds voor Beroepsziekten en het Fonds voor Arbeidsongevallen. Zij zullen meer worden betrokken bij het publiceren van informatie op de website. Op die manier kan elke partner een rol spelen in de informatiedeling vanuit zijn specifieke invalshoek.

9.5 Verhuis van het regionaal directiekantoor te Gent

Op 8 december 2009 verhuisde de regionale directie Oost-Vlaanderen van het Toezicht op het Welzijn op het Werk naar een nieuw gebouw. Deze verhuis werd gezien als een kans om met een schone lei te beginnen. De dienst is zich bewust van haar voorbeeldfunctie: ook de eigen medewerkers moeten zich goed kunnen voelen op het werk. Over elk aspect van welzijn op het werk werd nagedacht: het gebruik van de beschikbare ruimte, de inrichting van de lokalen, de veiligheid van het personeel. De eerste voorbereidingen voor deze verhuis zijn gestart in 2007.

Nadat de noden van de dienst in kaart werden gebracht, koos de Regie der Gebouwen een locatie uit. Aanvankelijk was het enthousiasme over het gebouw niet bijzonder groot.

Bij het eerste bezoek trof ik, aldus het directiehoofd, twee smalle gangen aan met aan weerskanten gesloten kantoorlokalen. Om de bestaande ruimte om te kunnen vormen tot een open, moderne werkruimte, liet ik op eigen initiatief de ruimte hertekenen. Voor dat plan werd er vertrokken van de gedachte dat een openbare dienst ook letterlijk open moet zijn voor haar gebruikers en de personeelsleden.

Nadat het hoofdbestuur van de FOD Werkgelegenheid erin toestemde om samen met de Regie der Gebouwen de kosten te dragen, gingen de werken van start. Dankzij enkele eenvoudige ingrepen werd er plaats gemaakt voor een informele ontmoetingsruimte, een refter waar iedereen 's middags terecht kan en een ruime, volledig uitgeruste vergaderzaal. Er werd geopteerd voor een hedendaagse, tijdloze inrichting met enkele groene kleuraccenten die energie geven en dus ook bijdragen tot een goede werksfeer.

Er werd niet alleen aan het esthetiek en gebruiksvriendelijkheid gedacht, ook het veiligheidsaspect werd niet uit het oog verloren. Hiervoor werd de preventieadviseur van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk geraadpleegd.

Om een open gevoel te creëren is er veel glas gebruikt. Voor de brandveiligheid is het belangrijk dat het glas brandwerend is. Maar ook zaken die op het eerste zicht details lijken, maar eigenlijk essentieel zijn voor het welzijn op het werk, werden niet over het hoofd gezien. Er werd voor gezorgd dat in elk bureel minstens één venster kan worden geopend, het vast tapijt werd vervangen en alle radiatoren zijn voorzien van een thermostaat.

Naar aanleiding van de verhuis werd er ook beslist wat er gedaan moest worden met de archieven. In het nieuwe gebouw was er geen plaats voor al de documenten die sinds het begin van de 20ste eeuw werden verzameld.

In samenspraak met het Rijksarchief werd een selectielijst opgesteld. Voor elk type archiefstuk werden criteria opgesteld voor de bewaring. Uiteindelijk werd er beslist om een groot aantal dossiers met historische waarde te verhuizen naar het Rijksarchief. De rest van het archief is mee verhuisd, waar alles een plaats kreeg in het nieuwe, overzichtelijke archief.

9.6 Aangroei brochureaanbod

In 2009 werden aan de reeds goed gestoffeerde brochurecollectie van de FOD Werkgelegenheid een aantal nieuwe titels toegevoegd.

Met Preventagri werd een nieuwe reeks gecreëerd. De publicaties in deze reeks houden specifiek verband met risicopreventie in de land- en tuinbouwsector. Twee titels luiden de reeks in: "Goede veiligheidspraktijken in de landbouwsector" wil de landbouwers informeren over bepaalde punten van de wetgeving inzake welzijn op het werk, een overzicht geven van de risicosituaties op het terrein en preventiemaatregelen voorstellen. "Preventie van brand in land- en tuinbouw" werd opgesteld met het doel te sensibiliseren en informatie te verschaffen over brandpreventie in de land- en tuinbouwbedrijven.

De reeks "SOBANE-strategie" die reeds een heel aantal titels omvat over de preventie van bepaalde risico's in het beroeps milieu of over bepaalde sectoren in het bijzonder, werd aangevuld met drie nieuwe titels. Het gaat om drie nieuwe sectorale Departementsoverleggidsen die verband houden met de laboratoria voor scheikunde en biologie, de bakkerij-patisserie en de cafetaria's. Deze gidsen bevatten alle documenten die nuttig zijn voor de uitvoering van het eerste niveau van de strategie, het opsporen van risico's (checklist, uitnodiging voor een overlegvergadering,...).

Voortaan bestaat er ook een publicatie gewijd aan "De veiligheidscoördinatie op tijdelijke of mobiele werkplaatsen". Deze brochure maakt deel uit van de reeks Welzijn en geeft een overzicht van de vaakst gestelde vragen over de fundamentele rol inzake preventie van de veiligheidscoördinator. De reeks musculoskeletale aandoeningen houdt verband met de preventie van rugklachten in diverse sectoren, onder meer de ziekenhuissector. In 2009 werd een DVD "Preventie van rugklachten in de ziekenhuissector" samengesteld. Deze drager dient in de eerste plaats om door de opleiders en adviseurs te worden gebruikt als pedagogisch instrument in de ziekenhuissector.

De reeks kreeg er ook een titel bij: "Behandeling van lumbago in de arbeidsgeneeskunde: aanbevelingen van goede praktijk". Deze richt zich tot de arbeidsgeneesheren en bevat bovendien een reeks aanbevelingen voor goede praktijken in verband met de behandeling van musculoskeletale aandoeningen en meer in het bijzonder lumbago.

Een nieuwe brochure stelt elementen voor om een beter inzicht te krijgen in de aandachtspunten rond ouder worden. "Hulpmiddelen om meer inzicht te krijgen in het ouder worden op het werk" maakt deel uit van de reeks studies en onderzoeken. Het gaat om de tweede brochure rond dit thema; de eerste brochure maakte het mogelijk om via een vragenlijst de stereotypen rond ouder worden in kaart te brengen.

9.7 DIOVAR lanceert een reeks onderzoeken

In het kader van zijn opdrachten financiert de FOD Werkgelegenheid geregeld onderzoeken, onder meer op gebied van welzijn op het werk. Zo heeft de Directie van het onderzoek over de verbetering van de arbeidsvoorwaarden (DIOVAR) van de Algemene Directie Humanisering van de Arbeid in 2009 onderzoeksprojecten ondersteund. Het ging hierbij om een studie over het verband tussen het welzijn op het werk en de prestaties van de organisatie. Dit overzicht van vakliteratuur, dat werd samengesteld door een team van de Katholieke Universiteit Leuven, heeft het mogelijk gemaakt om een aantal pistes inzake welzijn op het werk uit te werken. Twee andere onderzoeken, waarvan de resultaten begin 2010 werden verwacht, houden verband met de studie naar de financie-

ring van de externe diensten voor preventie en bescherming op het werk en met de ontwikkeling van nieuwe modellen van jaarverslagen voor de interne, externe en gemeenschappelijke preventiediensten.

De Directie heeft ook de evaluatie gefinancierd van het Ervaringsfonds van de FOD Werkgelegenheid, dat 5 jaar bestaat.

De evaluatoren waren vol lof over de opgezette structuur, procedures en netwerken. Ze merkten wel op dat er nog een aantal zwakke punten waren op het niveau van de interne organisatie van het Fonds en zijn omgeving. De aanbevelingen die voortvloeiden uit de evaluatie werden aan de minister van Werk bezorgd.

Eén van de onderzoeken heeft tenslotte geleid tot de validatie, door de ULB, van de vragenlijst over werkbaarheid die het Ervaringsfonds heeft uitgewerkt. Dit meetinstrument maakt het mogelijk om na te gaan hoe een werknemer het evenwicht tussen zijn eigen kenmerken en de eisen waarmee hij wordt geconfronteerd ervaart en beleeft. Deze vragenlijst, die gratis ter beschikking van de bedrijven staat, helpt hen bij het uitwerken van concrete projecten voor een betere werksituatie van de oudere werknemers.

9.8 Demonstratiewerkplaatsen

De demonstratiewerkplaatsen voor veilig werken van de FOD Werkgelegenheid ondertekenden in 2009 een samenwerkingsovereenkomst met de FOREM, in navolging van de overeenkomst met de VDAB in 2008. De personeelsleden van de FOREM zullen in de werkplaatsen een opleiding krijgen die ze er vervolgens zelf zullen geven, in de eerste plaats aan FOREM-stagiairs maar ook aan het publiek van de werkplaatsen.

Er werd nog een andere samenwerkingsovereenkomst gesloten met de FOD Justitie. Het technisch personeel van deze FOD zal voortaan worden opgeleid en erkend in de demonstratiewerkplaatsen.

9.9 Ervaringsfonds

Het Ervaringsfonds van zijn kant heeft in 2009 samenwerkingsprotocollen gesloten met de bouwsector en de beschutte werkplaatsen. Die akkoorden voorzien in de financiële ondersteuning van sensibilisatieacties en de ontwikkeling van instrumenten of methodes inzake diagnostiek die doelen op het verbeteren van de situatie van oudere werknemers.

9.10 Inter-netwerkdag voor de psychosociale preventieadviseurs en de vertrouwenspersonen

De psychosociale preventieadviseurs en de vertrouwenspersonen spelen een sleutelrol op gebied van welzijn op het werk. Deze functies, die in 2003 bij wet in het leven werden geroepen, zijn echter tamelijk recent en worden dus geregeld geconfronteerd met volkomen nieuwe problemen en vraagstukken. Daarom heeft de FOD Werkgelegenheid een aantal jaren geleden met de hulp van het Europees Sociaal Fonds netwerken uitgebouwd waardoor ze kunnen samenkomen en mekaar wederzijds kunnen ondersteunen. Het netwerk Boréal biedt de preventieadviseurs de mogelijkheid om goede praktijken en ervaringen op het terrein uit te wisselen en om adviezen te delen. Het netwerk Horizon biedt de vertrouwenspersonen dezelfde mogelijkheden.

Een keer per jaar wordt een inter-netwerkdag georganiseerd zodat alle groepen ideeën kunnen uitwisselen over een specifiek thema.

De bijeenkomst van november 2009 behandelde de praktijk van hun functie. Om hun denkoefeningen te stofferen konden de deelnemers rekenen op de aanwezigheid van Christophe Dejourn, een Franse psychiater en psychoanalyst en stichter van de psychodynamiek van de arbeid. Als auteur van werken over de problematiek van zelfmoord op het werk heeft hij het gehad over de golf van zelfmoorden die France Télécom trof in 2008 en 2009. Hij heeft ook gewezen op de noodzaak van het creëren van de functie van preventieadviseur, de noodzaak om het conflict opnieuw eerder toe te spitsen op de aandachtspunten (arbeid en productie) in plaats van op personen en is ingegaan op de last van de geïndividualiseerde evaluatie van de prestaties en de totaal kwaliteit op de werknemers.

De besluiten en vaststellingen van deze studiedag bieden de preventieadviseurs en de vertrouwenspersonen de kans om een beter inzicht te verwerven in de praktische kant van hun functie. Zij zullen ook worden gebruikt in het kader van de evaluatie van de wet van 2007 over de psychosociale belasting die in de loop van 2010 zou moeten worden uitgevoerd.

9.11 Studiedagen

Ergonomie is nog steeds een vrij onbekend begrip: velen denken dat het beperkt blijft tot ergonomische accessoires (stoel, hamer,...), terwijl het gaat om een globale discipline die het werk en alle verschillende aspecten ervan voor ogen heeft op fysiek, psychosociaal en organisatorisch vlak. Om de preventieadviseurs beter te kunnen sensibiliseren over het belang van een globale ergonomische aanpak tegen risico's, heeft de FOD Werkgelegenheid op 4 juni 2009 een studiedag georganiseerd die was gewijd aan ergonomie als preventie. Dit initiatief oogstte succes en zal dus worden herhaald in 2010.

In 2009 heeft onze FOD talrijke activiteiten georganiseerd over de preventie van musculo-skeletale aandoeningen. Er werden opleidingen gegeven aan leraars lichamelijke opvoeding, vooral in scholen voor technisch- en beroepsonderwijs; voor hen wordt momenteel een gids samengesteld. Er werden ook opleidingen voorgesteld aan schoonmakers, huishelpers, verzorgingspersoneel en personeel van crèches, aansluitend op de activiteiten die de vorige jaren werden gevoerd.

De sector van de ziekenhuizen en de spoeddiensten wordt regelmatig geconfronteerd met geweld. Om het personeel van deze sector te helpen hiermee om te gaan, heeft de FOD Werkgelegenheid in 2009 over dit thema een stage van 5 dagen georganiseerd, verdeeld over verscheidene weken. Aan de hand van uiteenzettingen en workshops voor de praktische toepassing konden de deelnemers ontdekken welke gedragingen schrik opwekken, welke gebaren redding brengen zonder schade toe te brengen aan de fysieke integriteit van de andere, welke methodes een onrustig persoon -en de persoon die de reden van zijn onrust is- tot rust kunnen brengen. De opleiding was gebaseerd op een ethologische aanpak van de menselijke relaties en werd begeleid door een expert in gevechtskunsten.

9.12 Internationaal colloquium over nieuwe en opduikende risico's

NEW OSH ERA, het Europese netwerk voor onderzoek op het vlak van welzijn, heeft eind oktober 2009 zijn eerste Forum over de nieuwe en opduikende risico's georganiseerd. Dit internationaal colloquium bracht de betrokken Europese onderzoekers en ministers in Brussel samen en werd georganiseerd door de Belgische vertegenwoordiger van New Osh Era en door de FOD Werkgelegenheid. Op die manier kregen de deelnemers de gelegenheid te praten over de dynamiek tussen de wetgeving en de realiteit op het terrein. Dankzij dit forum werden tevens een aantal gezamenlijke onderzoeken gestart tussen verscheidene landen van de Europese Unie.

9.13 Deelname aan de Secura-beurs

Voor de zevende opeenvolgende keer heeft de FOD Werkgelegenheid in 2009 deelgenomen aan de tweejaarlijkse Secura-beurs over veiligheid en gezondheid op het werk. Er werden verscheidene diensten van de FOD Werkgelegenheid voorgesteld, waaronder het Ervaringsfonds en de demonstratiewerkplaatsen voor veilig werken,... Er werden talrijke brochures verdeeld onder de bezoekers en 300 personen namen deel aan de wedstrijd voor de risicoanalyse van onze FOD die werd georganiseerd in het kader van de campagne van het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk. De 3 winnaars kregen elk een GPS.

9.14 Nieuwe stand voor de persoonlijke beschermingsmiddelen voor de demonstratiewerkplaatsen

Op gebied van de risicopreventie voor werknemers zijn persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) essentiële instrumenten. Daarom hebben de demonstratiewerkplaatsen voor veilig werken van de FOD Werkgelegenheid in december 2009 een gloednieuwe stand van PBM's geopend. Voortaan kunnen de bezoekers van de werkplaatsen zich vertrouwd maken met de verschillende types handschoenen (handbescherming), maskers (adembescherming), schoenen (voetbescherming) alsook helmen en harnassen (tegen vallen van hoogte).

Met deze nieuwe stand kunnen de demonstratiewerkplaatsen de reglementering omtrent de PBM's verduidelijken aan hun publiek, toelichting verstrekken bij de algemene preventiebeginselen voor de aankoop van PBM's en een overzicht geven van de PBM's die op de markt beschikbaar zijn. Ze kunnen ook in volstrekte veiligheid en zonder last voor de gebruiker uitleg geven bij het gebruik ervan, een antwoord geven op vragen die geregeld worden gesteld in verband met het gebruik van PBM's en hun opleidingen op gebied van hout, metaal of elektriciteit vervolledigen met inbegrip van een onderdeel PBM's. Dit project kon worden uitgewerkt dankzij de samenwerking met de vzw Febelsafe, de federatie van fabrikanten en distributeurs van persoonlijke beschermingsmiddelen, die de modelwerkplaatsen een representatief assortiment van persoonlijke beschermingsmiddelen ter beschikking heeft gesteld.

9.15 Europese Week: aandacht voor inventarisatie en evaluatie van beroepsgebonden risico's

Elk jaar is de Europese Week voor Veiligheid en Gezondheid op het Werk een belangrijke afspraak voor de Algemene Directie Humanisering van de Arbeid. Zo ook in 2009. Er werden talrijke acties opgezet door de FOD Werkgelegenheid over het thema van de inventarisatie en de evaluatie van de beroepsgebonden risico's. Gedurende het hele jaar 2009 werden er activiteiten georganiseerd: een wedstrijd tijdens de Secura-beurs (zie paragraaf), samenwerkingsprojecten met de provinciale comités voor de organisatie van een interprovinciaal congres over het welzijn op het werk, informatievergaderingen in de demonstratiewerkplaatsen en verscheidene workshops.

Het orgelpunt was echter ongetwijfeld het internationaal symposium over de goede praktijken dat op 26 oktober 2009 in Brussel werd georganiseerd en waarop deelnemers uit België, maar ook Frankrijk, het Groothertogdom Luxemburg en Nederland elkaar ontmoetten. Dit symposium bood elk land de kans om de eigen verwezenlijkingen inzake inventarisatie en evaluatie van beroepsgebonden risico's tijdens het afgelopen jaar voor te stellen. De aanwezige landen stelden tevens hun goede praktijken ter zake voor. Het symposium werd afgesloten met de uitreiking van de Prijs van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk en de voorstelling van de nieuwe campagne 2010-

2011 over de veiligheid en de gezondheid op het werk: "Het veilig uitvoeren van onderhoudswerk."

9.16 Bijzondere aandacht voor preventie rond alcohol en drugs

Sinds 1 april 2009 verplicht een nieuwe collectieve arbeidsovereenkomst (CAO) de privé-ondernemingen een preventiebeleid inzake alcohol en drugs op de werkvloer te voeren. De ondernemingen hadden tot 1 april 2010 de tijd om zich te schikken naar de bepalingen van de wetgeving. Om ze hierbij te helpen, heeft de FOD Werkgelegenheid op 1 oktober 2009 een informatiedag georganiseerd die vooral gericht was tot de werkgevers, de sociale partners, de preventieadviseurs, de arbeidsgeneesheren en de inspecteurs. De doelstelling van deze informatievergadering bestond erin de grote lijnen van de CAO, en de vragen en de juridische problemen die kunnen optreden, voor te stellen. Tijdens deze informatievergadering kwamen tevens enkele concrete voorbeelden van de uitwerking en de toepassing van een preventiebeleid ter sprake. Deze informatiedag mikte oorspronkelijk op ongeveer 140 deelnemers, maar werd al snel het slachtoffer van zijn eigen succes, aangezien meer dan 600 personen zich inschreven! De FOD Werkgelegenheid was dus genoodzaakt de informatiedag te organiseren op de Heizel en niet in de eigen lokalen, zoals voorzien. Om te kunnen voldoen aan de vraag werden bijkomende dagen georganiseerd door de provinciale comités die over heel België als tussenpersonen fungeerden.

De interesse die dit thema teweegbracht, was tekenend: de problematiek rond alcohol en drugs op de werkvloer zal de komende jaren één van de centrale thema's worden inzake welzijn op het werk. De FOD Werkgelegenheid zal overigens nieuw pedagogisch materiaal ter zake vervaardigen: naast informatievergaderingen zal een verzameling van praktische tips en affiches uitgegeven worden. De Nationale Arbeidsraad van zijn kant stelt reeds een publicatie over het thema ter beschikking. Deze publicatie kan gratis worden geraadpleegd op de website van de NAR: www.nar.be.

9.17 Studiemiddag over de luchtverontreiniging

Dagelijks worden vele werknemers blootgesteld aan de vervuiling in de stad: op straat, in garages,... Tot op heden heeft het welzijn op het werk zich echter geconcentreerd op de aspecten binnen een onderneming. Om na te denken over deze risico's waarop de werkgever weinig vat heeft, organiseerde de FOD Werkgelegenheid in november 2009 een studiemiddag over de gevolgen van stadsvervuiling voor de gezondheid en de preventiemaatregelen.

Deze vergadering bood de gelegenheid na te denken over de situaties waarin de werkgever een preventieve rol kan spelen.

9.18 Het e-PV komt eraan!

Een belangrijke evolutie in de strijd tegen de sociale fraude is de ontwikkeling van het e-PV. Het e-PV is een elektronisch, uniform model voor een proces-verbaal (PV) tot vaststelling van inbreuken in het domein van het sociaal strafrecht. Het uniforme model zal leiden tot beter leesbare PV's, kwalitatief vollediger PV's en dus tot meer rechtszekerheid voor de betrokken partijen. Een goed opgesteld PV heeft immers meer kans op een goede opvolging! Bovendien zal alles opgeslagen worden in een centrale databank. De bevoegde instellingen zullen deze gegevens kunnen aanwenden in hun strijd tegen de sociale fraude.

De totstandkoming van de elektronische verslagen, die het werk van de arbeidsinspecteurs enorm vergemakkelijken, heeft veel tijd en inspanningen gevergd van de Stafdienst Informatie- en Communicatietechnologieën.

Tot op heden bracht de Directie van de administratieve geldboeten een papieren versie van de verslagen in het programma GINAA in. Met het e-PV zal alles elektronisch en dadelijk worden ingevoerd. De encoding zal op een identieke manier gebeuren voor alle inspectiediensten (RSZ, FOD Sociale Zekerheid, FOD Werkgelegenheid, ...).

In 2009 kreeg SMALS, een vzw die de Staat helpt bij de ontwikkeling van het programma voor e-government voor de sociale sector en de sector van de gezondheidszorgen, de opdracht de toepassing voor het e-PV te schrijven. De FOD Werkgelegenheid, die de toepassing GINAA heeft ontworpen en die nu aan de basis ligt van het project e-PV, heeft SMALS alle nodige parameters bezorgd om de uniforme applicatie voor de invoer van documenten te ontwerpen. Het uitwisselingsformaat werd bepaald en de soorten inhoud (lijst van de inbreuken, onderdelen van een verslag, de arrondissementen ...) werden bezorgd aan SMALS.

Eind 2009 heeft de Stafdienst ICT het e-PV-project laten proefdraaien en het dagelijks verzenden van de gegevens getest; het invoeren van de gegevens in e-PV werd uitgetest door de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten.

9.19 Kennisbeheer: krachtige hefboom om de resultaten van de FOD te optimaliseren

Begin 2009 werd de beleidsnota "Kennisbeheer in de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg" voorgesteld. Deze nota geeft de richting aan waarin de FOD Werkgelegenheid wil evolueren om te komen tot een performant kennismanagement (KM). De beleidsnota vormt samen met het KM-programma de basis van het kennisbeleid van de FOD voor de komende drie tot vijf jaar. Het is voor elke organisatie belangrijk dat ze op elk moment de kennis die ze nodig heeft, kan terugvinden en kan toepassen. De FOD Werkgelegenheid zal de komende jaren te maken krijgen met een grote pensioneringsgolf. Het is belangrijk om te vermijden dat personeelsleden de deur achter zich toetrekken vooraleer ze hun kennis hebben overgedragen aan de volgende generatie.

Met het nieuwe KM-programma wil de FOD het kennisbeheer organiseren op een gestructureerde manier. Het is een krachtige hefboom om de resultaten van de FOD Werkgelegenheid te verbeteren.

Er werd een lijst van twintig projecten opgesteld. Elk project zorgt op zijn manier dat nuttige kennis wordt bewaard, gedeeld en verspreid en dat kennis die zeldzaam is of nog ontbreekt binnen de organisatie kan worden ontwikkeld.

Drie van deze projecten werden in 2009 al afgerond. Er werd een nieuw intranet ontwikkeld, het onthaal van nieuwe personeelsleden werd verbeterd en er werd een netwerk van KM-verantwoordelijken opgezet.

De verschillende projecten zijn sterk met elkaar verbonden. Om het overzicht te behouden, werd een programmaverantwoordelijke aangeduid. De verantwoordelijke, Gilberte Fransen, staat in contact met het netwerk van KM-verantwoordelijken. Dit netwerk bestaat uit personeelsleden uit alle administraties en diensten. Zij fungeren als aanspreekpunt, doorgeefluik en trekker van de verschillende projecten. De projectverantwoordelijken kunnen een beroep doen op het netwerk om hen te helpen bij de uitvoering ervan.

9.20 Tevredenheidsenquête onder de gebruikers

In 2008 heeft de FOD Werkgelegenheid een grote tevredenheidsenquête gevoerd bij zijn gebruikers.

De langverwachte resultaten van deze peiling werden begin 2009 bezorgd aan de leiding van de FOD. Naar aanleiding hiervan werd een hele reeks bijeenkomsten gepland over de analyse van de verkregen gegevens en de bepaling van verbeteringsprojecten.

Drie weken onderzoek, elf verschillende vragenlijsten, 13.000 uitnodigingen verstuurd, 1.134 ingevulde antwoordformulieren met als resultaat een globaal positief beeld van de FOD Werkgelegenheid bij de gebruikers: 90% van de respondenten beschouwt de FOD Werkgelegenheid als een verantwoordelijke instelling, 80% beschouwt de FOD als doeltreffend en 73% heeft geantwoord dat de FOD dynamisch tot zeer dynamisch is. Maar afgezien van deze positieve vaststellingen, moeten de resultaten worden genuanceerd: op een aantal sleuteldomeinen voor de FOD moeten inspanningen worden geleverd. Dit is in grote lijnen het besluit dat men kan trekken uit de tevredenheidsenquête van de gebruikers die in 2008 door de FOD Werkgelegenheid werd gevoerd.

De resultaten van deze enquête werden eind januari 2009 bezorgd aan het departement. Het is een document van enkele tientallen bladzijden, gevuld met tabellen en grafieken in functie van de gestelde vragen. Maar afgezien van deze cijfers en statistieken, is de les die men eruit kan trekken, interessant.

Het Directiecomité van de FOD wilde dit werk niet alleen uitvoeren en dus werd al het personeel betrokken bij het proces aan de hand van vergaderingen die werden opgevat als een soort brainstorming. Iedereen kon zijn mening geven over de resultaten, de manier om deze resultaten te interpreteren en pistes voorstellen om de komende jaren verbeteringen aan te brengen.

Alle verticale en horizontale diensten van het departement hebben het Directiecomité een min of meer grondige analyse bezorgd. De leden van dit Comité hebben zich daarna gebogen over de voorstellen en de analyses van de diensten. Zo werden er verscheidene projecten gedefinieerd; deze projecten zullen de komende maanden geleidelijk worden uitgevoerd.

Bijlage 1: Personeelsbestand (december 2009)

Management

Manager: Paul Tousseyn

Secretariaat: Françoise Wautier

Kwaliteitscoördinatie

Roland Mesmacque

Experts

Karel Van Damme, Luc Van Hamme

Directie Algemeen Beheer

Leiding: Jan Baten

Administratief team: Alberte Branckaute, Martine Hunninck, Annie Lambert, Régine Marlaire, Paula Meulemans, Danielle Van Simpsen, Juliette Vanderhoeven, Nicole Wintein

Afdeling van het kennisbeheer

Leiding: Serge Carabin, Willy Imbrechts

Administratief team: Marie-France Céran, Christine De Clerck, Christiane Dedobbeleer, Jean-Paul Geerts, Linda Keppens, Martine Serkijn, Nicole Wintein

Directie kennisdeling

Leiding: Hugo Steeman

Coördinatoren: Roger Grosjean, Bruno Louis, Herman Outtier, Tilman Ruess, Hugo Steeman, Alfred Volckaerts

Directie netwerking

Leiding: Alfred Volckaerts

Netwerkwakers: Philippe Durand, Stef Hoskens, Roland Mesmacque, Denis Myslinski, Nathalie Nouvelle, Herman Outtier, Alain Soetens, Paul Van Haecke

Directie ondersteuning

Leiding: Jan Baten

Informatica-experts: Pierre Bodson, Pieter Bolle, Chris Halsberghe, Stefan Leuckx

Cel vorming: Nathalie Nouvelle, Paul Van Haecke

Afdeling van het Regionaal Toezicht

Leiding: Serge Carabin, Willy Imbrechts

Secretariaat: Monique Ceuppens, Michelle Thieffry

Directie West-Vlaanderen

Leiding: Antoon Serroen

Inspectieteam: Rudy Bloeyaert, Pieter Bolle, Gregoire Calebout, Ruth D'haenens, Brigitte De Maerteleire, Philippe Durand, Lucie Guillemyn, Christian Halsberghe, Gerard Lietaer, Rudy Meillander, Leen Reynaert, Jean-Pierre Vanblaere, Audrey Wyffels

Administratief team: Marleen Hoens, Colette Peirsegaele, Brigit Rotty, Derry Toch, Frauke Vangrysterpe

Directie Oost-Vlaanderen

Leiding: Hermine Torck

Inspectieteam: Paul Carnail, Els De Knock, Martine De Moor, Nico Geiregat, Roald Macharis, Ann Opstaele, Roger Van Cauter, Steven Van Cauwenberghe, Paul Van Haecke, Maddy Van Temsche, Emil Verhulst

Administratief team: Annie De Coensel, Conny De Meester, Rita De Smet, Linda Van Daele

Directie Antwerpen

Leiding: Dirk Van Nuffel

Inspectieteam: Christl Bollé, Jan De Baerdemaeker, Diederik Fontaine, Lizzie Haesendonck, Marc Hoppenbrouwers, Stephaan Hoskens, Werner Keppens, Elly Luypaerts, Johan Macharis, Tom Neeskens, Filip Saerens, Sandrine Schatteman, Koen Scheppers, Roger Van Gaever, Roger Vandendorpe, Julien Verbeeck, Marie-Rose Vervondel, Walther Weyers, Johan Witters

Administratief team: Henry Berneman, Liliane Lauwers, Carine Pissoort, Robert Vercammen

Directie Limburg – Vlaams Brabant

Leiding: Pieter De Munck

Inspectieteam: Margriet Beenaerts, Karel Boels, Johan Broos, Heidi Bussels, Jozef Costermans, Lucia Donvil, Joannes Driesen, Daniel Driesen, Frans Gerritsen, Lutgarde Gies, An Jorissen, Ivo Laureyns, Stefan Leuckx, Katrien Lysens, Luc Neyens, Libert Plevoets, Pascale Swinnen, Robert Tops, Jean-Paul Triest, William Vanlangendonck, Willy Van Minsel, Marc Van Rooy, Bart Vandevenne, Edward Vanhove, Kristien Verbeeck, Kathy Vits

Administratief team: Luc Boijen, Monique Claes, Nicole Delvaux, Carine Laurent, Rita Martens, Bernard Nedergedaeld, Yvette Neven, Alfons Roosen, Edgard Sente, Petra Van Genechten

Directie Brussel

Leiding: Johan Ledegen (ter vervanging van de tijdelijke gedetacheerde Luc Van Hamme)

Inspectieteam: Yves Antoine, Eveline Artels, Mustapha Boucheqif, Elke De Vits, Bart Dehaene, Guy Denuit, Gaby Houdez, Rony Jacobs, Suzanne Lambot, Grégory Lormans, Wim Maertens, Nicoleta Manolescu, John Michiels, Luc Pisane

Administratief team: Ann Coppens, Eric Lombaerts, Sabine Marchal, Christine Marien

Directie Henegouwen

Leiding: Guy Letawe

Inspectieteam: Claude Audin, Bruno Cansier, Marc De Vos, Willy Desmet, Alain Dethier, Stéphanie Dewamme, Frederic Doumont, Fabian Druart, Joseph El Haddad, Hervé Godeaux, Philippe Gabriel, Guy Lambeaux, Jean-Claude Myant, Nathalie Nouvelle, Maria-Cristina Ribas y Ribas, Sylvie Rossenfosse, Marc Vanderlinden, Jean-Robert Vigneron

Administratief team: Annette Baillon, Arthura Caulier, Marie-France Céran, Annie Mangain, Martine Michel, Martine Pion, Christian Tihon, Annie Villez

Directie Namen – Luxemburg – Waals Brabant

Leiding: Alain Soetens

Inspectieteam: Giovanni Bandinu, Bernard Brich, Daniel Davignon, Ann Delcroix, Raphaël Desmare, Marc Furnémont, Agnès Gillain, Christian Lambinet, Christine Lassence, Bruno Louis, Chantal Maillet, Francis Molitor, Willy Nenquin, Ivan Parthoens, Robert Pierard, Philippe Pierlot, Laurent Plume, Daniel Sinte, Philippe Vanebrouck, Didier Vassallo

Administratief team: Marie-Christine Druetz, Nadia Dufour, Jeannine Hiernaux, Francine Jonet, Viviane Montfort

Directie Luik

Leiding: Maurice Gerard

Inspectieteam: Pierre Bodson, Bruno Degeye, Danielle Duchatelet, Lionel Englebert, Philippe Goffard, Nizamettin Gorur, Catherine Hansenne, Fabrice Haumont, Pascal Lennertz, Marianne Louette, Jacques Mahieu, Jean-Pierre Martin, Sabine Musick, Denis Myslinski, Louis Ory, Agnes Rousseau, Tilman Ruess, Emmanuel Schmit

Administratief team: Madeleine Demoulin, Muriel Goblet, Henry Lovenfosse, Angèle Massarutto, Francine Vanderbemden, Josiane Winant

Afdeling van het Toezicht op de Chemische Risico's

Leiding: Erik Van Gils

Directie Toezicht op de Preventie van Zware Ongevallen

Inspectieteam: Ingeborg Beernaert, Koen Biermans, Isabelle Borgonjon, Sara De Groot, Christelle Garet, Brigitte Gielens, Michiel Goethals, Geoffrey Hens, Bruno Lambrechth, Martine Mortier, Yves Pissoort, Isabelle Rase, Sabine Stuer, Alexander Van Eeckhout, Nathalie Vancaster, Peter Vansina, Patricia Vanspeybrouck, Frank Verschueren

Administratief team: Peggy De Bock, Margita Decruyenaere, Jeanine Stas

Directie Laboratorium voor Industriële Toxicologie

Leiding: Roger Grosjean

Inspectieteam: Harry Ackermans, Jean-Paul Barbieux, Claude Bourdauduc, Dimitri De Coninck, Lydie Dehon, Aline Demortier, Gerrit Faelens, Frédéric Kesteloot, Dominique Ostojski, Lisianne Parisis, Steve Vandevælde, Kristof Verlé, Gianpaolo Vona

Administratief team: Aldegonde Vandalem

Bijlage 2: Overzicht van de verschillende types tijdsregistratie bij de afdeling regionaal toezicht

1. Kennisverwerving - volgen van opleiding door inspecteurs

Onder deze rubriek worden volgende opleidingen geregistreerd: de aanvullende vorming voor preventieadviseur niveau I of II, studiedagen, seminaries, e.d.

2. Kennisdeling

2.1 Nationale projecten

Een aantal nationale projecten worden gerealiseerd met medewerking van de lokale inspecteurs van de regionale directies zoals softwareontwikkeling, evaluatie Faraoplan, e.a.

Zoals beschreven in punt 4.4 heeft elke regionale directie minstens een contactpersoon in de verschillende praktijkgemeenschappen. De gepresteerde tijd voor activiteiten voor deze nationale werkgroep kunnen niet naar inspectietijd op het terrein gaan en worden ook afzonderlijk geregistreerd.

2.2 Speciale nationale opdrachten

Ondanks de beperkte inspectiecapaciteit worden een aantal van onze inspecteurs toch gevraagd om prestaties te verrichten als preventieadviseur bij de interne dienst voor preventie en bescherming van onze federale overheidsdienst. Dit wordt onder andere geregistreerd onder deze rubriek

2.3 Voordrachten

Regelmatig worden onze inspecteurs deskundigen gevraagd om bij te dragen tot studiedagen of symposia. Opdat zij hun opgebouwde knowhow ook zouden kunnen delen met een breder publiek, wordt dit in beperkte mate toegestaan (voor 2007 gemiddeld 9 uur per inspecteur op jaarbasis)

2.4 Speciale opdrachten van het directiehoofd

Het directiehoofd heeft buiten zijn leidinggevende taak ook meestal een aantal andere opdrachten die hij zo nodig kan delegeren naar een collega inspecteur. De tijd die een inspecteur hieraan besteedt, wordt in deze rubriek geregistreerd.

Het directiehoofd wordt niet geacht zijn tijdsgebruik te registreren tenzij hij, eventueel ter compensatie van gedelegeerde opdrachten, inspectieopdrachten uitvoert.

3. Inspectiebezoeken

3.1 Inspectiebezoeken aan vestigingseenheden

Al de tijd van aankomst tot vertrek in een vestigingseenheid of een maatschappelijke zetel met een inspectieopdracht als doel wordt onder deze noemer geregistreerd. Deze bezoeken houden zowel een algemeen onderzoek als een specifieke opdracht (zoals opvolging arbeidsongevalonderzoek, onderzoek klacht, onderzoek beroepsziekte, ...) in.

3.2 Inspectiebezoeken aan tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

Op een tijdelijke of mobiele bouwplaats, ook vaak werf genoemd, kunnen meerdere werkgevers actief zijn. Ook de bezoeken aan werven met slechts één aannemer, niet onderworpen aan de coördinatieplicht, vallen hieronder.

Op deze bouwplaatsen worden meestal zowel alle werkgevers met hun personeel als de coördinatieaspecten bekeken voor zover dit ter plaatse mogelijk is. Zo nodig worden de nodige documenten bij de zetels van de werkgevers opgevraagd.

3.3 Consultatiebezoeken

Wanneer het in het kader van een inspectieopdracht nodig is een bezoek te brengen op een andere plaats dan de exploitatiezetel of een bouwplaats wordt de bestede tijd geregistreerd onder de rubriek "consultatiebezoek". Voor bepaalde specifieke onderzoeken wordt hiervan tamelijk veel gebruik gemaakt, zoals bijvoorbeeld het onderzoek van klachten over ongewenste omgangsvormen (bezoeken aan de externe diensten voor preventie en bescherming op het werk, zelfs thuis bij de klagers ...).

3.4 Bezoek met een collega

Voor complexe dossiers, uit veiligheidsoverwegingen of in een opleidingstraject is het aangewezen dat bezoeken worden afgelegd met meerdere inspecteurs. De begeleider registreert zijn tijdsbesteding onder deze noemer. Omwille van de beperkte inspectiecapaciteit wordt deze vorm van inspectie zo beperkt mogelijk uitgevoerd.

4. Administratief inspectiewerk

Na een inspectiebezoek moet dit worden geregistreerd, hetzij thuis of op het directiekantoor, en moet over de bevindingen een schrijven worden gericht aan de werkgever over de bevindingen. Sommige bezoeken moeten ook worden voorbereid op basis van opzoeken in het informatiesysteem. Al deze tijden worden geregistreerd onder de noemer "administratief inspectiewerk".

5. Administratief werk

5.1 Algemeen administratief werk

Anderzijds zijn er ook een aantal taken die moeten worden gedaan zowel op het thuisbureau als in het directiekantoor zoals doornemen van instructies, procedures, zelfstudie, ... Deze tijd wordt geregistreerd onder de rubriek "algemeen administratief werk".

5.2 Dienstvergaderingen

In de meeste directies wordt minstens maandelijks een vergadering gehouden voor alle inspecteurs waarop de richtlijnen, afgesproken tijdens de nationale coördinatievergadering van de directiehoofden, worden doorgegeven. De dienstvergaderingen zijn ook de momenten om interne organisatorische en praktische afspraken binnen de regionale directie te maken. Ze worden ook gebruikt om de informatie vanuit de praktijkgemeenschappen door te spreken met de inspecteurs en om eventuele feedback te verzamelen.

Bijlage 3: Overzicht inspectieproducten van de afdeling regionaal toezicht

Reeks 100

De producten van de groep 100 zijn materiële sporen van de opmerkingen die werden overgemaakt aan de klant. Ze hebben naarmate het verhogen van het nummer een meer repressief karakter. Het is in functie van de samenvatting van de verschillende inspectieconclusies dat de inspecteur het type product bepaalt.

Inspectierapport met positieve opmerking (101)

Dit product is de schriftelijke kennisgeving van de voornamelijk positieve inspectieconclusies die tijdens het inspectiebezoek werden vastgesteld. In de brief kunnen ook elementen worden opgenomen waarvoor geen of mondelinge opmerkingen werden geformuleerd. De globale teneur is de positieve conclusie van de inspecteur na een inspectiebezoek. Spijtig genoeg komt dit product zeer beperkt voor omwille van twee factoren: vele van onze inspecteurs hebben een ingebouwde aversie ten opzichte van een dergelijk product, maar anderzijds is het zelden zo dat geen opmerkingen worden vastgesteld.

Inspectierapport zonder opmerkingen (102)

Dit product bestaat uit de schriftelijke kennisgeving dat de aspecten van welzijn op het werk, die tijdens het inspectiebezoek werden bekeken, conform de reglementering zijn.

Inspectierapport met corrigerend advies (103)

Dit product bestaat uit de schriftelijke kennisgeving aan de werkgever van de vaststellingen tijdens het inspectiebezoek, waarbij voorstellen worden geformuleerd of documenten worden toegestuurd waarmee rekening kan worden gehouden bij verdere verbeteringsacties.

In het schrijven kunnen ook elementen worden opgenomen waarvoor geen, enkel mondelinge waarschuwingen of positieve elementen werden geformuleerd tijdens het bezoek.

Men zal in de brief duidelijk aangeven dat het gaat over adviezen en niet over wettelijke verplichtingen, die kunnen worden overwogen om nieuwe betere maatregelen te nemen.

Bevestiging van mondelinge waarschuwing (104)

Dit product omvat het op schrift stellen van de belangrijkste zaken waarover tijdens het inspectiebezoek opmerkingen werden gemeld aan de begeleider. Het gaat hier over aspecten die geen aanleiding geven tot een ernstig en onmiddellijk gevaar en waarbij geen regularisatietermijn wordt opgelegd en ook geen officiële waarschuwing wordt gegeven.

Het is de bedoeling om aan de verantwoordelijke mee te delen dat aan de begeleider(s) een reeks opmerkingen/bedenkingen werden meegedeeld over een bepaalde arbeidssituatie zonder in detail te gaan. Het is dan aan de werkgever om de details op te vragen bij de begeleider(s).

Schriftelijke waarschuwingen (105)

Dit product bestaat uit de schriftelijke kennisgeving aan de overtreder van de inbreuken die tijdens een inspectiebezoek of bij de raadpleging van documenten werden vastgesteld.

Er bestaan twee varianten van waarschuwingen met en zonder regularisatietermijn. Het is noodzakelijk expliciet in de brief te vermelden welke van de varianten van toepassing is. De wettelijke basis zal steeds vermeld zijn in het schrijven.

Opleggen van maatregelen (106)

Dit bestaat uit de schriftelijke kennisgeving aan de werkgever van de inbreuken of gevaren, die tijdens het inspectiebezoek werden vastgesteld, waarbij door de inspecteur tegelijkertijd maatregelen aan de werkgever worden opgelegd zonder dat een regularisatietermijn wordt opgegeven.

Indien de inspecteur vaststelt dat het nemen van de opgelegde maatregelen een zekere tijd in beslag zal nemen, kan hij "een maatregel met regularisatietermijn" opleggen. In deze gevallen moeten door de werkgever tijdelijke maatregelen worden genomen, die het risico van de werknemer verminderen tijdens de regularisatietermijn. De inspecteur zal dit expliciet in de brief vermelden en eveneens de reglementaire voorschriften, waarop de vaststellingen betrekking hebben.

Stopzetting (107)

Dit product wordt gebruikt om een gevaarlijke arbeidssituatie onmiddellijk stop te (laten) zetten.

Tegen dit product zijn er beroepsmogelijkheden en in het schrijven wordt vermeld hoe de ontvanger dit moet doen.

Indien dit relevant is, kan volgende formulering worden opgenomen: "Indien de vermelde maatregelen niet worden getroffen, heeft bij gebeurlijk ongeval de getroffene of diens rechthebbende de mogelijkheid een burgerlijke aansprakelijkheidsvordering in te stellen". Dit kan ernstige gevolgen hebben voor een werkgever.

Proces-verbaal van overtreding (108)

Het proces-verbaal van overtreding is gedefinieerd als de officiële akte van een wettelijk bevoegd opsporingsambtenaar die tot bewijs van een misdrijf strekt en gebaseerd is op de vaststelling van bepaalde feiten of op de verklaringen van bepaalde bevoegde personen.

Een dergelijk product bestaat uit het eigenlijke document aangevuld met alle inlichtingen van de gedane opsporingen, namelijk de processen-verbaal van verhoor, teneinde de verklaring van om het even welke persoon op officiële wijze te noteren.

Vastleggen van afspraken en/of maatregelen (109)

Dit product omvat het op schrift stellen van het engagement van de werkgever of andere betrokkenen, waarbij deze bevestigt dat hij kennis heeft genomen van de inbreuken of gevaren en dat hij er zich toe verbindt deze te regulariseren.

Dit product kan en zal achteraf, wanneer blijkt dat de werkgever ondanks de gemaakte en door hem onderschreven afspraken de inbreuken of gevaren toch niet wegneemt, als bewijsmateriaal aan een proces-verbaal van overtreding worden toegevoegd.

Reeks 200

De producten van de groep 200 hebben meer te maken met administratieve behandeling van het dossier.

Doorsturing (201)

Dit product omvat het doorsturen of terugsturen van een dossier dat foutief aan de dienst werd bezorgd, zonder dat de dienst een eigen inbreng heeft in het dossier.

Het doorsturen zal enkel gebeuren indien men met zekerheid weet dat de dienst aan welke men het dossier doorstuurt effectief bevoegd is, in het andere geval moet men het dossier integraal terugsturen naar de afzender.

Opvragen van bijkomende inlichtingen (202)

Dit product omvat het opvragen van bijkomende inlichtingen in het kader van een dossier dat in onderzoek is. Het kan zowel worden gebruikt voor het opvragen van administratieve als voor inhoudelijke inlichtingen.

Kennisgeving (203)

Dit product omvat het doorsturen van kopieën van een dossier aan de correspondent, bijvoorbeeld de kopie van een proces-verbaal van verhoor of aan andere betrokken partijen dan de effectieve correspondent.

Bevestiging van ontvangst (204)

Dit product omvat het bevestigen door het bedrijfsbureau aan de correspondent dat een vraag of een klacht of een dossier door de dienst werd ontvangen.

Dit product wordt enkel gebruikt indien het dossier effectief voor de dienst bestemd is en administratief volledig is.

Bevestiging afspraken (inspectieplanning) (205)

Dit product omvat het bevestigen door de inspecteurs aan de betrokken correspondent in verband met een geplande inspectie. Het wordt vooral gebruikt indien de inspecteur van de correspondent verwacht dat tijdens de inspectie bepaalde personen aanwezig zouden zijn of indien bepaalde documenten of dossiers ter inzage moeten klaarliggen.

Antwoord op externe vragen (206)

Dit product omvat het antwoorden op vragen naar de administratieve stand van zaken van dossiers of op vragen in verband met de reglementering.

Uitnodiging voor een verhoor (207)

Dit product omvat de uitnodiging van de correspondent om zich aan te bieden op het directiekantoor of op een andere duidelijk omschreven plaats voor de opname van een proces-verbaal van verhoor.

In de uitnodiging wordt de plaats, de datum en het uur van de afspraak duidelijk vermeld. In de uitnodiging wordt steeds voorzien dat mits voorafgaande contactneming door de correspondent de plaats van de afspraak, de datum of het uur in onderling akkoord kan worden gewijzigd.

Deze uitnodiging wordt aangetekend verstuurd ten minste 10 dagen voor de datum van de afspraak.

Overmaking naar het centraal bestuur van de algemene directie (208)

Dit product omvat alle correspondentie met het centraal bestuur van de algemene directie.

Herinnering (209)

Dit product omvat de administratieve herinneringen aan correspondenten indien zij geen gevolg hebben gegeven aan afspraken of vragen van de inspectie.

Expertproduct (210)

Bemerking: Onder deze definitie is dit product geldig tot augustus 2009 daarna vervangen door het nieuw product 210 (zie hieronder). Dit product is in de nieuwe versie van de producten vanaf september 2009 uitgesplitst in de producten van de 300 reeks

Dit product was een rapport dat is opgemaakt door een inspecteur in het kader van bepaalde specifieke dossiers (bijvoorbeeld valoriseren van zoneringsplannen e.a.).

Dit product kan en zal de basis vormen van andere producten en zal worden opgenomen in het betreffende dossier.

Inbeslagneming (210) (Nieuw vanaf september 2009)

Dit product omvat de geschreven vaststelling van de inbeslagnemingen (cfr. Art. 4quinquies van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie). Deze geschreven vaststelling moet tegen ontvangstbewijs zijn overhandigd op het moment van inbeslagneming.

Reeks 300

De groep 300 zijn de deskundigen producten: dit zijn producten die direct verband houden met onze toezichtopdrachten, maar die verder gaan dan louter vaststellingen en maatregelen in relatie met de inspecties (zie 100-reeks). Het gaat over dossiers waarvoor een expertise in een bepaald domein vereist is (bv. ongevallenanalyse, erkenningen, zoneringen...). De betrokken inspecteur analyseert de situatie of dossier en maakt hiervan een verslag (indien vereist met zijn persoonlijk advies). Niet alle deskundigen producten moeten het voorwerp uitmaken van een communicatie naar buiten, echter enkel de uitgaande deskundigen producten (of hun begeleidende brieven) worden opgenomen in het registratiesysteem.

Inhoudelijke evaluaties (301)

Dit product omvat het eindverslag van het inhoudelijke onderzoek van een arbeidsongeval (al dan niet ernstig) en onderzoeken in verband met het dynamisch risicobeheersingssysteem in een onderneming, klachten, asbestverwijdering, elektrische zonering... overeenkomstig de desbetreffende procedures.

Adviezen gemeenschappelijke diensten preventie en bescherming (302)

Dit product omvat het eindverslag van het inhoudelijke onderzoek van de aanvraag.

Adviezen erkenningen (303)

Dit product omvat het eindverslag van het inhoudelijke onderzoek van de aanvraag.

Adviezen afwijkingen (304)

Dit product omvat het eindverslag van het inhoudelijke onderzoek van de aanvraag.

Bemiddelingen (305)

Dit product omvat het eindverslag van het inhoudelijke onderzoek van een beroep tegen de arbeidsgeneesheer, een bemiddeling i.v.m. de aanduiding/afzetting van een preventieadviseur...

Antwoorden op inhoudelijke vragen (extern) (306)

Dit product omvat het beantwoorden op vragen naar interpretatie van de wetgeving in concrete gevallen of andere inhoudelijke aspecten voorvoor de regionale directie bevoegd is. Indien geen inhoudelijke stelling name wordt verwacht, wordt het product "Antwoord op administratieve vragen (extern) (206)" gebruikt.

Klachten controlegeneeskunde (307)

Dit product omvat het eindverslag van het inhoudelijke onderzoek van een klacht controlegeneeskunde.

Eindrapporten (308)

Dit product omvat alle eindverslagen die betrekking hebben op meerdere inspectiebezoeken in eenzelfde bedrijf of in meerdere bedrijven (bv. overzichtsverslag van campagne).